



BROLIJOS COMUNIONE E LIBERAZIONE PRATYBOS

„KRISTUS, GYVENIMO GYVENIMAS“



2022 M. BALANDŽIO 29 D.- GEGUŽĖS 1 D.

„KRISTUS, GYVENIMO GYVENIMAS“

BROLIJOS COMUNIONE E LIBERAZIONE PRATYBOS



2022 m.

Viršelyje: *Kristaus ikona*, Poblet cistersų abatijos muziejus, Katalonija, Ispanija.

„Comunione ir Liberazione“ brolijos rengiamų dvasinių pratybų „Kristus gyvenimo gyvenimas“ proga Popiežius su džiaugsmu siunčia visiems dalyviams širdingą sveikinimo žodį. Šventasis Tėvas tiki, kad šios dvasingumo dienos puikiai pasitarnaus atnaujinant ryšį su dieviškuoju Mokytoju, ir visi įkvėpti Dievo tarno kun. Luigi Giussani charizmos kuo vaisingiau įsitrauksime į Bažnyčios ir į visuomenės gyvenimą. Šiais laikais, kuriuos savo pėdsaku pažymėjo gyvenimo vertę daugybę sykių sumenkinęs individualizmas ir abejingumas, Šventasis Tėvas kviečia susimąstyti apie tai, kad tikrasis krikščioniškas atsakas yra ne pasidavimas, ne pasyvus vertybinio nūdienos skurdo stebėjimas su ilgesiu minint praeitį, o artimo meilė, kuri tikėdama Apvaizda geba mylėti savo laikmetį ir visa ką atnaujinti savo nuolankiu triūsu.

Prie šių viltingų linkėjimų Jo Šventenybė prideda savo maldas ir su džiaugsmu siunčia apaštališkąjį palaiminimą, atveriantį visokeriopą trokštamą gėrį.“

Kardinolas Pietro Parolin, Jo Šventenybės valstybės sekretorius,
2022 m. balandžio 11 d.

Balandžio 29 d., penktadienio vakaras

Ižangai ir pabaigai:

Sergejaus Rachmaninovo Šv. Jono Auksaburnio Dieviškoji liturgija, op 31.

Valerij Poljanskij – Rusijos valstybinė simfoninė kapela

Spirto Gentil N. 21 (Claves Records) Universal

■ IŽANGINIS SVEIKINIMAS

Davide Prosperi

Melskime Dvasios, kad ji mus lydėtų šių dienų kelionėje, visomis savo išgalėmis ir kiek galėdami nuolankiau paprašykime malonės, kad atsivertume jos veikimui ir dar sykių išgyvenę tarp mūsų esančio Kristaus švelnumą sugrįžtume į savo namus atgimę, naujai sukurti:

Nusileiski, Šventoji Dvasia

Pirmiausia perskaitysiu jums Šventojo Tėvo telegramą:

„Comunione ir Liberazione“ brolijos rengiamų rekolekcijų „Kristus gyvenimo gyvenimas“ proga Popiežius su džiaugsmu siunčia visiems dalyviams širdingą sveikinimo žodį. Šventasis Tėvas tiki, kad šios dvasingumo dienos puikiai pasitarnaus atnaujinant ryšį su dieviškuoju Mokytoju, ir visi įkvėpti Dievo tarno kun. Luigi Giussani charizmos kuo vaisingiau įsitrauksime į Bažnyčios ir į visuomenės gyvenimą. Šiais laikais, kuriuos savo pėdsaku pažymėjo gyvenimo vertę daugybę sykių sumenkinęs individualizmas ir abejingumas, Šventasis Tėvas kviečia susimąstyti apie tai, kad tikrasis krikščioniškas atsakas yra ne pasidavimas, ne pasyvus vertybinio nūdienos skurdo stebėjimas su ilgesiu minint praeitį, o artimo meilė, kuri tikėdama Apvaizda geba mylėti savo laikmetį ir visa ką atnaujinti savo nuolankiu triūsu. Prie šių viltingų linkėjimų Jo Šventenybė prideda savo maldas ir su džiaugsmu siunčia apaštališkąjį palaiminimą, atveriantį visokeriopą trokštamą gėrį. Kardinolas Pietro Parolin, Jo Šventenybės valstybės sekretorius, 2022 m. balandžio 11 d.“

Šių dienų rekolekcijose prie mūsų Italijoje jungsis bičiuliai iš 42 šalių, o artimiausiomis savaitėmis ši patirtis pasieks dar 48 tautas. Rekolekcijos bus sinchroniškai verčiamos į 7 kalbas. Tad tiek aprėpsime šiuo mūsų veikimu.

Kodėl čia šįvakar susirinkome? Kodėl šias tris dienas praleisime čia vieningi, tiesiogiai ar nuotoliniu būdu dalyvaudami, bet vis tiek vieningi? Kas mus dar sykių įtikino vėl susitelkti kartu, susiburti po dvejų pandemijos

metų, kuriais patyrėme vienvietę ir daugybę sykių išgyvenome artimųjų netekties skausmą; vėl būti kartu po visų vargų ir sukretimų, tekusių mūsų judėjimui vėl būti kartu išgyvenant netikrumą dėl rytojaus, kuriam grūmoja karo atneštas mirties ir blogio šešėlis?

Štai kaip į tokį pat klausimą atsakė tėvas Giussani, 1992 metais pristatydamas Brolijos rekolekcijas *Aukoti gyvenimą Kito darbui*.

„Tai, kas išties svarbu šiame dalyvių būryje, tai kažkas, kas grindžia visų mūsų neišsemiamą bendrystę. Kiekvieno iš mūsų savita asmenybė, savitas veidas, sava širdis, savitas temperamentas, ir santykinai nedaugelis mūsų tiek nuodugniai pažįstame vienas kitą. Tačiau net ir tuos žmones, kurių niekada nesu matęs, su manimi sieja gyvenimas, suvoktas kaip užduotis, kurią privalu vykdyti, atlikti; užduotis, kuri nėra mano ar kieno kito nurodyta ar panorėta, tačiau bendra, identiška man ir kiekvienam jūsų, tegu geografiškai ir pačiam tolimiausiam: tai paskirta užduotis. Bendra tai, kad apie šią užduotį visi norime žinoti, trokštame žinoti, visa širdimi siekdami atsakymo „kodėl“; taip pat geidžiame sužinoti, kurlink visa mūsų gyvastis, visa mūsų raiška, visas pasiaukojimas, visas mūsų gyvenimas juda, koks yra gyvenimo *tikslas*, nešamos naštos, kamuojančių prieštaravimų, patiriamos gėdos tikslas („Melskis už mus nusidėjėlius“). Štai dalykai bendri visiems, svarbiausi kiekvienam mūsų. Vėl susitikome tik tam, kad vėl panagrintume šiuos žodžius – esmingus kiekvieno žmogaus gyvenimui, visada tuos pačius ir niekada ne vienodus, kai juos sau kartojame. Tai ir yra stebuklas ir paslaptis gyvenimo, kuris kaip gyvenimas pasireiškia sulig šiais žodžiais – dramatiškai lemtingais veidui, kurio būtis nesibaigia: amžinajam mūsų savaties veidui“¹.

Kiekvienas iš mūsų šįvakar raginamas vėl grįžti prie didžiojo klausimo, kurį buvome išmokyti kelti sau kaskart, kai vėl kartu susiburdavome: kodėl aš, aš Davide, ir tu, kuo bebūtum vardu, kodėl aš ir tu šįvakar esame čia?

Aš čia, nes prieš daugelį metų, esu kai ką sutikęs. Iš pradžių tai buvo tik kerinti patirtis, daug žadančio žmogiškumo žavesys: gyvenimo prasmės pažadas, užduoties pažadas, pažadas idealo, galinčio gyvenimą padaryti šimteriopai pilnatviškesnį ir didingesnį – idealas, galintis pagrįsti džiaugsmus ir vargus, teisingumą ir neteisybę, laimę ir nelaimę, kurios nenumaldomai žymi mano ir visų kitų gyvenimą. Tas susitikimas nukreipė mane į gyvenimo srautą, kuris reiškėsi draugijos pavidalu – žmonių draugija, kurios didumą ir stiprybę patyriau: toji stiprybė iškėlė manyje slypinčią gėrio sėklą ir ją puoselėjo, toji stiprybė neleido man nuleist rankų susidūrus su savo paties blogiu ir varganumu. Tad jei vienu žodžiu turėčiau nu-

¹ L. Giussani, *Un avvenimento nella vita dell'uomo*, Bur, Milano 2020, 86-87 p.

sakyti istorijos, kuri mane atvedė čia šįvakar, prasmę, tas pirmutinis į galvą ateinantis žodis yra „mielaširdystė“. Mielaširdystė, nes suprantu, kad jei įstengčiau likti ištikimas šiai istorijai iki pat šios dienos, tai kilo iš Viešpaties ištikimybės mano gyvenimui, ištikimybės, kuri įsikūnijo veidų bruožais tų mano bendražygių, kuriuos šiame kelyje Jis man skyrė bendrakeleiviais. Mielaširdystė – taip mus mokė tėvas Giussani – tas žodis toks bedugnis, kad jį reiktų išplėsti iš žodyno. Jei spręščiau iš savo patirties, mielaširdystė reiškia štai ką: mes nesame savų apskaičiavimų rezultatas. Jei prieš kelis metus man būtų kas nors pasakęs, kad šįvakar būsiu čia ir šią akimirką jums kalbėsiu, būčiau neabejotinai pratrūkęs juoku. Bet mes nesame savų išskaičiavimų rezultatas. „Gana tau mano malonės, – sako Viešpats šventajam Pauliui, – nes mano galybė geriausiai pasireiškia silpnume“².

Leiskite pasakyt dar vieną mintį: būdami šįvakar čia, kam iš tikrųjų mes tariame „taip“? Kam aš tariau „taip“? Kokiai „užduočiai“, kaip pasakytų tėvas Giussani minėtame tekste? Prieš pradėdamas šį visai Brolijai esminį veiksmą, man atrodo svarbu aiškiai visiems pasakyti, kame slypi atsakomybė, kurią Dvasia mums patiki per Bažnyčios autoritetą šiuo mūsų istorijos tarpsniu. Juk būtent to pastarosiomis savaitėmis daugelis manęs teiravosi raštu, todėl teisinga visiems sutelkus jėgas išsiaiškinti šią vietą.

Trumpai tariant, iš mūsų prašoma, kad aistringai ir paklusnumo dvasioje ištrauktume į mūsų laikų Bažnyčios atnaujinimą. Dešimtojo dešimtmečio pabaigoje Bažnyčia to meto popiežiaus Jono Pauliaus II asmenyje iškilmingai pripažino, kad pasauliečių judėjimai buvo ir yra esminis Bažnyčios ir jos misijos pasaulyje atnaujinimo ištekliai – ypač šiame vis labiau sekuliarizuoto Vakarų pasaulio kontekste. 1998 m. gegužės 30 d. – daugelis gerai prisimename – Šv. Petro aikštėje susibūrė beveik visi garsiausių bažnytinių judėjimų pradininkai. Daugelio jų – tarp jų ir mūsų brangaus tėvo Giussani'o – šiandien nebėra tarp gyvųjų. Delikačiu šių judėjimų tapimo momentu, ne tik mūsų judėjimui, bet ir visiems kitiems pereinant iš steigiamojo į tolesnį raidos etapą, juos palydėdama Bažnyčios vadovybė brandino vis aiškesnį suvokimą kiek vertinga toji dovana, kurią šių judėjimų charizmos neša visai Bažnyčiai, o taipgi suprato, kad šiuos reiškinius reikia genėti kaip vaismedžius, kad jie neštų daugiau vaisių. Pirmasis, tikrai ne galutinis, šių apmąstymų vaisius – apmąstymų prasidėjusių ne popiežiaus Pranciškaus, o dar paties Jono Pauliaus II pontifikatu metu (pakaktų perskaityti svarbų tuometinio kardinolo Ratzingerio pranešimą gegužės 30 d. konferencijos proga) – taigi sakiau, kad pirmasis šio minties darbo vaisius buvo Tikėjimo doktrinos kongregacijos laiškas *Iuvenescit Ecclesia*,

² 2 Kor 12,9.

dokumentas, kurį vertėtų perskaityti ir apmąstyti. Įkandin šio laiško sekė, kaip gerai žinome, visuotinis dekretas *Tarptautinės tikinčiųjų asociacijos* ir popiežiaus Pranciškaus kalba praėjusių metų rugsėjo 16 d. Tad ar Bažnyčia prašo mūsų tapti kažkuo kitu, nei visada buvome? Nes tai klausimas, kurį ne vienas mūsų sau kėlė arba galbūt kelia dabar. Tad noriu į tai atsakyti. Kai buvau patvirtintas Brolijos prezidentu keleriems ateinantiems metams, kardinolas Kevinas Farrellas man pasakė žodžius, kuriuos dabar pakartuju: „ar norite būti šiuo atsinaujinimo veiksmu, iš visos bažnytinės patirties vidaus prisidėti, kad tokiu atsinaujinimo veiksmu taptumėte, atsinešdami viską, kuo esate? Tai labai svarbu, nes jei tapsite kažkuo kitu nei esate, tas niekam jau nebus įdomu, nei jums, nei kam kitam ir todėl nepastatysite jokios Bažnyčios“.

Todėl mūsų nėra prašoma nieko kita tik būti nuosekliai savimi ir šiuo savitumu papildyti visos Bažnyčios gyvenimą vis labiau, puoselėjant šią savimonę. Ir būtent tam Bažnyčia šiandien mus kviečia pritarti. Tą mums parašė kun. Giussani po Popiežiaus didžiojo susitikimo su judėjimais:

„Dėkoju Jums, bičiuliai! Tai, kas įvyko šeštadienį gegužės 30-ąją, įvyko todėl, kad čia esate ir Jūs, todėl, kad esat *kartu*. Tik buvimas kartu yra kuriantis. Dievas iš tiesų yra ten, kur vienybė. Šeštadienį susitikimas su Jonu Pauliumi II man buvo pati didžiausia diena mūsų istorijoje, kuri tapo galima dėl Popiežiaus suteikto pripažinimo. Tai „šauksmas“, kurį Dievas mums davė kaip *vienybės paliudijimą*, visos Bažnyčios vienybės paliudijimą. Bent jau aš tą išgyvenau taip: mes esame viena. Tą patį pasakiau Kjarai ir Kiko, buvusioms šalia manęs Šv. Petro aikštėje: kaip tokiomis progomis nešaukti mūsų vienybės? Ir tada pirmą kartą taip giliai suvokiau, kad mes esame *dėl* Bažnyčios, mes esame veiksnys, Bažnyčią kuriantis. Jaučiausi paimtas Dievo, Kristaus rankų ir pirštų, kuriančių istoriją. Šiais laikais iš tiesų pradėjau suprasti – o šeštadienį dar labiau – atsakomybę, kuriai Dievas mane pašaukė. Nesupratau, bet šeštadienį tapo aišku. Ir ši atsakomybė tokia yra dėl to, kad perteikiama kitiems būtent kaip atsakomybė. Ji tikra tada, kai skirta visai Bažnyčiai, taigi ir visam judėjimui; kai paklūstame faktui, kad – kaip sako šventasis Paulius – „Nė vienas iš mūsų negyvena sau, nė vienas sau nemiršta. Ar gyvename, Viešpačiui gyvename, ar mirštame, Viešpačiui mirštame. Taigi ar gyvename, ar mirštame, – esame Viešpaties“ (*Rm 14.7-8*). Tai Dievas veikia tame, ką mes darome: „Dievas yra viskas visame kame“. Mūsų atsakomybė yra vienybei, kad būtų įvertintas net mažiausias kitame slypintis gėris.“³

³ L. Giussani, «Lettera alla Fraternità, Milano 3 giugno 1998», in Id., *L'opera del movimento. La Fraternità di Comunione e Liberazione*, San Paolo, Cinisello Balsamo-Mi 2011, 271-272 p.

Dėl to šiandien aš čia su jumis. Dėl tos pačios priežasties ir tėvas Mauro Lepori, cistersų abatas generolas, sutiko šiandien čia su mumis dalyvauti, už ką jam dėkojame.

„Kristus, gyvenimo gyvenimas“ – taip vadinasi šios rekolekcijos. Pavadinimas, sakyčiau, Apvaizdos siužtas: iš kur iš tiesų galėtų vėl rasti polėkis mus įtraukusiai istorijai, iš kur galėtų užgimti „taip“, kuri esame pašaukti ištartį, jei ne vėl pažvelgus į Kristaus veidą, jei ne vėl atsinaujinus tai nuostabai, nuo kurios viskas ir prasidėjo, iš kurios gimė visa mūsų istorija – žmogaus, tėvo Luigi Giussani, nuostaba akistatoje su kito žmogaus – Jėzaus iš Nazareto – kūnu ir veidu?

Norėčiau pridurti galutinį ir bene svarbiausią atsakymą į pradžioje iškeltą klausimą „kodėl aš čia, kodėl mes čia?“. Aš esu čia dėl Tave, o Kristau, Gyvenimo Gyvenime. Mes čia dėl Tave, tam, kad Tave labiau pažintume, kad vėl Tave atpažintume.

Tad ruoškimės klausytis, sekdami tuos, kurie kelyje mus lenkia.

„*Reikia tik vieno*“

Įsiklausanti tyla

„Sėkti Kristumi, mylėti visame Kristu: štai ką reikia pripažinti pagrindine mūsų kelionės savybe“⁴.

Šis kun. Giussani teiginys laiške, kurį jis parašė Brolijai prieš dvidešimt metų, su susijaudinimu reaguodamas į Šventojo Jono Pauliaus II laišką, skirtą brolijos 20-mečiui, man iš karto nuskambėjo kaip paprasčiausiai ir turiningiausiai apibendrinantis tą sąmonę, kurią Pratybos mus skatina visiems kartu pažadinti. Visiems kartu! Pratybos ne monologas, net jei jas veda vienuolis. Priešingai: vienuolis turėtų būti nuolankus tylos troškimo, nusiteikimo tylai priminimas, nuolankiai paskatinti susivokti, kad tyla reiškia klausymąsi, ji reiškia, kaip sako šventasis Benediktas savo Regulos prologe, „širdies ausies“ atvėrimą. Šventasis Benediktas regulą pradeda taip: „Klausyk, mano sūnau, mokytojo priesakų, lenk savo širdies ausį, su paklusnumu priimk ir konkrečiai įgyvendink – tai yra išgyvenk – perspėjimus, kuriuos tau byloja mielaširdystės kupinas tėvas; tam, kad atkakliu paklusnumu įstengtum sugrįžti pas Tą, nuo kurio buvai atitrūkęs nepaklusnumo kaustomas“⁵.

Paklusnumas nebūtinai reiškia kažko darymą. Paklusnumas visų pirma yra įsiklausymas, tampantis darbu tokiu mastu, kuriuo klausymasis išgyvenamas kaip dėmesingas ir pamaldus širdies atvėrimas, „palinkimas“, kaip sako šventasis Benediktas, kaip elgetos, prašančio to, ko reikia išgyvenimui. Tyla, kuri klausosi, kuri trokšta gyvenimo iš Kito, jei įsismelkia į gyvenimą, jei atranda erdvės gyvenime, laike, reikaluose, rūpesčiuose, gyvenimo džiaugsmuose ir varguose, visame gyvenime, tyla, kuri nors truputėlį įsismelkia į gyvenimą, tampa pagrindiniu keliu, kuriuo visas gyvenimas smelkiasi į tylą, tai yra, smelkiasi į klausymąsi, palinksta, nusilenkia prašydamas gyvenimo ir jį priimdamas. Kaip tą išreiškia nuostabios Clemente

⁴ L. Giussani, «Lettera alla Fraternità, Milano 22 febbraio 2002», in Id., *L'opera del movimento. La Fraternità di Comunione e Liberazione*, op. cit., 10 p.

⁵ RB Prologas, 1-2.

Rebora eilės: „Mano giesmė yra jausmas, / kuris po dienos nuilsęs, / nakties valandas vargino: / ir gyvenimo prašė“⁶.

Tačiau tylą, kurios mūsų prašoma šiomis dienomis, neturi varginti. Veikiau ji turi duoti mums poilsį nuo netvarkos, ieškojimų sumaišties, kamuojančių reikalavimų, kuriuose slopsta gilaus ir tikro širdies troškimo tyrumas – paprasto, vaikiško troškimo, troškimo, kurio nedrumsčia reikalavimai sau patiems, kitiems, Bažnyčiai, kas atsakingas, kas ne, nedrumsčia mūsų reikalavimais tikrojo mūsų vidinio poreikio, tikrojo kiekvieno žmogaus poreikio visose situacijose, kuriomis atsikleidžia gyvenimas ir istorija, įskaitant Brolijos ar tokio ordino, kaip manasis, ir visų kitų bažnytinių judėjimų istoriją.

Tad štai, pirmiausia paprašykime Dievo Motinos šios tikros tylos, šio tikro troškimo, nes jos širdis buvo nepaliesta jokios nuodėmės, jokio prigimtinės nuodėmės geismo, reiškiančio gyvenimo prasmės ir pilnatvės savinimasi, išplėštą, pasigrobtą, labiau pačiuptą nei priimtą. Marijos širdis gyveno šiuo troškimu visada, visame kame. Jai buvo savaiminga prašyti visko, net ir nebyliai, nes pats prašymas, gyvenimo troškimas reikėsi nuolatiniu jos tyros širdies plakimu. Mums taip nėra. Mums reikia bent akimirkos susivokti, kad taip nėra. Vienos pripažinimo akimirkos, kad tylos, kuri klausosi su širdies troškimu, nėra, ji per daug išblaškyta, per daug prisotinta kitų dalykų, per daug apkurtinta kitų garsų. Bet kad sukurtume mumyse klausiančią, maldaujančią tylą, iš esmės užtenka vos akimirksniui suvokti savo išsiblaškymą, savo paviršutiniškumą, tos vienos skausmo, sumaišties, pažeminimo akimirkos, kaip tąkart, kai Morta išgirdo Jėzaus priekaištą, kad joje per daug triukšmo, per daug jaudulio, per daug reikalavimo, per daug „išankstinio žinojimo, ko reikia“. Štai: čia ir slypi esmė! Mums trūksta tylos, įsiklausymo ir troškimo, kai mumyse vyrauja įsitikinimas, kad jau žinome ko reikia, įsitikinimas, kad jau patiriame tai, kas reikalinga, tai, ko mums pakanka, ko pakanka man ir visiems, o gal tik man be visų kitų ar visiems be manęs.

Įsiklausyti į vienintelę reikmę

Nutilti nereiškia gyvenimą perkrauti iš naujo. Taip iš esmės niekada neatsitinka. Juk jei laikų pabaigoje Kristus paprašys mūsų apyskaitos apie tai, ką padarėme ar ko nepadarėme nors vienam iš jo jaunesniųjų brolių, jei

⁶ C. Rebora, «LXXII. Son l'aratro per solcare», I. *Frammenti lirici* – 1913, in Id., *Le poesie*, Garzanti, Milano 1988, p123 p.

bus suskaičiuotas kiekvienas mūsų plaukas, jei danguje nebus pamiršta nė viena dovanota stiklinė vandens, ir kiekvienas mūsų ištartas žodis bus pasvertas, tai reiškia, kad mes negalime tylėti užmiršdami gyvenimą. Juk gyvenimas, net jei kupinas nerimasties, net jei pakrikęs, pasiekia tylą, kai įsiklauso į tai, ko jam reikia, kai leidžia, kad jam ištartų, kaip Mortai tą dieną, kad „reikia tik vieno“, kad yra tik viena „geriausioji dalis“, kuri nebus niekada atimta: „Morta, Morta, tu rūpiniesi ir sielojiesi daugeliu dalykų, o reikia tik vieno. Marija išsirinko geriausiąją dalį, kuri nebus iš jos atimta“⁷.

Šių dienų tylą turėtume išgyventi bent kaip intenciją, bent kaip troškimą – kaip Morta, kuri po Jėzaus pabarimo liko bežadė, to žodžio paveikta ir sužeista. Taip ji grįžo vėl prie židinio, vėl ruošė maistą, vėl dėlėjo dubenėlius ant stalo, aptarnaudama svečius, kurie atėję su Jėzumi užplūdo jos namus. Bet darė tai ne kaip sumuštas šuo. Jėzus nieko nemuša. Jėzus skelbia, Jėzus auklėja, Jėzus apreiškia save ir apsireikšdamas pats, mums apreiškia ir mus pačius. Taip, Morta grįžo į virtuvę sužeista, bet iškart pajutusi, kad ta žaizda jai į gerą, kad perpjautas pūlinys, išvalyta infekcija, kuri jai nuodijo širdį, gyvenimą, santykius, net santykį su Dievu, su Jėzumi, jų didžiuoju draugu. Joje būta lyg kokios klaidos, kažkokios nedarnos, dėl ko ji pyktelėjo net ant Jėzaus, ko anksčiau prieš tą vakarą, prieš tą sceną visai nebūtų norėjusi ar įsivaizdavusi.

Ieškokime jos, tegul įsismelkia į mus toji Mortos tylą, Mortos įsiklausymas, toji „geriausioji dalis“, kurią tą vakarą pasirinko ir Morta, gal pradžioje nuliūdus, gal norėdama dar garsiau sušukti ar trenkus durimis išeiti. Tačiau vietoj to ji nuščiuvo. Leidosi, kad Jėzaus žodis joje veiktų, darbuotųsi joje tarsi plūgas, kuris širdies žemę paverčia vaisinga, gebančia priimti sėklą, gebančia duoti vaisių.

Mums reikia Mortos tylos, reikia ne tik atskirai kiekvienam, bet ir visiems kaip bendruomenei, kaip Brolijai, kaip Bažnyčiai. Mums jos reikia, kad mūsų gyvenimas, bendruomenės, Bažnyčios gyvenimas būtų vaisingas, vaisingas tuo, ką Kristus byloja, ko Kristus nori, tuo, kuo Kristus, Dievo Žodis, yra. Mums reikia Mortos tylos, kad galėtume visa esatimi priimti Kristaus buvimą, kuris jau pasiekė mus tiek, kad štai sėdi mūsų namuose ir kalbasi, laukia su mumis vakarienės, laukia, kol galės pasidalinti su mumis patiekalais, kuriuos jam ruošiamo, o tada nakvos mūsų namuose, nes jam reikia pailsėti, jis mūsų draugas, jis mus taip labai myli, tiek vertina mūsų draugiją, kad pasirinko mūsų namus, mūsų gyvenimus, mūsų širdis, kad pasiilsėtų vykdydamas savąją viso pasaulio išganymo misiją, ateidamas iš

⁷ Lk 10, 41–42.

Tėvo ir grįždamas pas Tėvą, tapdamas žmogumi, kad atpirktų visą žmoniją! Jis ateina į mano namus pailsėti! Ar suprantate, koks tai didis dalykas!? Koks neįtikėtinas dalykas!?

Draugystės su Kristumi buveinė

Man viduje visada skamba vieno lotyniško himno eilutė, skirta šventosios Mortos paminėjimui. Iš tiesų tai malda šventajai, prašant, kad ji pasidalintų su mumis draugyste su Kristumi: «*Magistri felix hospita, / corda fac nostra ferveant, / ut illi gratæ jugiter / sint sedes amicitia*» („O Mokytojo laimingoji šeimininke, / mūsų širdims padėk suliepsnoti, / kad būtų Jam visą laiką/ dėkingos draugystės buveinė!“)⁸

Savo įsikūnijimu Dievo Sūnus atėjo pakviesti mūsų širdžių, kad jos Jam taptų „*sedes amicitia* – draugystės buveinėmis“. Kad tokia taptų ne tik Marijos, jo Motinos, širdis, bet kiekviena žmogaus širdis, kurią pasiekė Jo buvimas ir Jo meilė, įskaitant nusidėjėlių širdis, kad ir Zachiejaus, kurio Jėzus paprašo, kad išileistų Jį į savo namus, iš tiesų, kad priimtų Jį į savo širdį. Toji širdis su Kristaus atėjimu pirmiausia prisipildo džiaugsmu, tada atgaila ir pagaliau dovanojančia meile, dovanojančia ne tik gėrybes vargšams ir tiems, ką anksčiau apiplėšė, bet ir meile dėkojančia Tajam, kuris atėjo būtent pas jį, būtent į jo namus „ieškoti ir gelbėti, kas buvo pražuvę“⁹. (Lk 19, 10).

Mums reikia Mortos tylos, kad išgyventume šią patirtį ar, tiksliau, šią malonę, šį Dievo įvykį, kuris ateina, kad padarytų mūsų gyvenimą savo draugystės buveine. Turime tylėti, kad išgirstume šią Mokytojo esaties dovaną.

Klausimo esmė

Bet ką Kristus mums sako? Tikiuosi, šiomis dienomis tai išgirsime, tikiuosi ir prašau to sau ir jums, vildamasis, kad ir jūs paprašysite to man ir visiems. Tačiau šįvakar, prisimindami Mortos istoriją, pagalvokime apie žodį, kurį ji savo tyloje apmąstė, kuris tylą pripildė ją ir pripildė pačią jos tylą: „Morta, Morta, tu rūpiniesi ir sielojiesi daugeliu dalykų,

⁸ «Liepos 29-oji. Šventųjų Mortos, Marijos ir Lozorius, priėmusių namuose Viešpatį paminėjimas – Mišparų himnas», Vienuolyno brevijorius.

⁹ Lk 19,10.

o reikia tik vieno. Marija išsirinko geriausiąją dalį, kuri nebus iš jos atimta¹⁰.

Galbūt, kaip jau sakiau, Morta iš pradžių ilgai tuos žodžius svarstė, labiau linkusi girdėti juose priekaištą: „Morta, nusiramink, tu per daug sielojiesi dėl galybės dalykų, nekliudyk sesei, leiskis auklėjama savo sesers ryšio su Manimi, mat tu visada manai, kad esi ir, svarbiausia, *privalai* būti visų geriausia, visų būtiniausia...“. Galbūt iš pradžių tai apmąstydama ji jautė apmaudą ir liūdesį. Jėzaus vertinimą tai tik patvirtino, mat jos sumaištis didėjo. Įstrigusi tose mintyse, ji darėsi dar neramesnė, viduje pakrikusi.

Juk ir mes, susidūrę su vertinimu ar žvilgsniu, kuris mums atskleidžia mūsų netinkamą būvį gyvenime, išgirdę pataisantį žodį, kuris dažnai pradžioje skamba miglotai, paprastai pajuntame suskaudusią žaizdą ir gal net imam ją trinti. Bet tai panašu į injekciją, į vakciną. Esama sužeidimo, skauda petį, juntami kažkokie simptomai, bet injekcijos tikslas ne tai, injekcija nėra perdurta mūsų oda ir susidariusi kraujosruva. Kokią injekciją Jėzus padarė Mortai, sužeisdamas ją paviršiuje, sužeisdamas jos savimeilę? Kokią gerovę pavyko pamažu suvokti Mortai po to ją sužeidusio igėlimo? Kokie žodžiai galėjo suteikti jai tos gerovės, nuraminti, paguosti ir pamažu padaryti laimingesnę, pradžiugusią nauju džiaugsmu, kilusiu ne iš jos, o iš Jėzaus žodžių?

Jei iš to, ką Jėzus pasakė Mortai, atimtume žodžius apie ją arba apie jos seserį, kokia esmė lieka? Lieka šis grūdas: „reikia tik vieno“, „reikmė tik viena“¹¹.

Būtent tai rūpėjo Jėzui – kad tas žodis į ją prasiskverbtų, kad ji galėtų jį apmąstyti ir į save įimti, kad jis jai neštų gėrį, darytų gera jos gyvenimui, ją gydytų, gelbėtų, suvienytų, sulaikytų nuo išsibarstymo. Šio žodžio reikšmė – ne truputis psichologinės ar dvasinės higienos, ne pakvietimas susitvarkyti savo gyvenimą, pradedant nuo mėginimų suvaldyti ne visai tikusį savo būdą. Šio žodžio reikšmė yra pats Kristus, Kristaus reikšmė Mortai, Kristaus dovana Mortai, dovana, kuria pasidalinta anksčiau, nei Morta tai pastebėjo. Šio žodžio prasmė – *tik Jėzus atsiliepia į esminį širdies ir gyvenimo troškimą*, į vienybės troškimą, troškimą atrasti prasmę, kuri viską apjungtų, apjungtų mus visus, gelbėtų bendrystę, būtų viską ir visus apkabinanti vienybė, kurioje jaustumėmės visko ir visų apkabinti, apkabinti Visko viskame ir visuose, tai yra būtent Dievo, kuris yra Tėvas, o šis yra Kristus, nes Kristus įkūnija Tėvo gailėstingumą – gerojo Tėvo apkabi-

¹⁰ Lk 10,41-42.

¹¹ Lk 10,42.

nimą, kuriuo su begaliniu džiaugsmu priglobiamas pas Jį sugrįžęs sūnus palaidūnas.

Lobis, kuriuo jau pasidalinta

„Reikia tik vieno“, „reikmė tik viena“. Jėzus, kaip sakiau, siūlo Mortai šį žodį, kuris ją apjungia vienintelėje būtinybėje, tai yra pačiame Jėzuse – siūlo jį kaip dovaną, jau esančią ir padalijamą, kaip dovaną, kurią Jis suteikia visiems. Ją jau priima jos sesuo Marija, o galbūt ir brolis Lozorius ir mokiniai, išgengę su Juo į namus. Šia dovana jau dalijamasi su visais, kurie pradant Mergele Marija ir baigiant Morta ją jau gavo ir priėmė. Ja jau pasidalinta su Jonu Krikštytoju, Elžbieta, Juozapu, Betliejaus piemenimis, Simeonu ir Ona, trimis išminčiais, o po kurio laiko ir su Andriumi, Jonu, Petru, Pilypu, Natanaeliu, mokesčių rinkėju Matu, tada su Marija Magdaliute ir kitomis moterimisėjusiomis paskui Viešpatį ir Jam tarnavusiomis. Bet ne tik tai: ja jau pasidalinta su tūkstančiais žmonių, su fariziejais ir muitininkais, su paleistuvėmis, visokiais ligoniais ir apsėstais. Jau buvo pasidalinta su vaikais, šokinėjančiais Jėzui ant kelių. Jau visa tauta dalijosi vieninteliu būtinu dalyku, kurį Jėzus dabar siūlė Mortai.

O mes, o tu, o aš? Kai šis žodis mus pasiekia, kai mus jau pasiekė, kai mus toliau pasieks vėl iš naujo ir vis naujas, pagalvokite, su kokia didžiule žmonių tauta mes juo jau dalijamės. Du tūkstančiai krikščionybės metų, šventųjų ir nusidėjėlių, šventųjų nusidėjėlių. Bet tai ne skaičiaus klausimas... Pakanka dviejų ar trijų žmonių, suvokusių, kad jie dalijasi, kad Jėzus – vienintelis, visiškas ir visuotinis atsakas į žmogaus širdies reikmę, ir mus užlieja nuostaba, nuostaba, kad mus aplankė šis suvokimas, kad tai atsitiko kiekvienam iš mūsų – man! – mums, kurie to nusipelnėme tikrai ne daugiau nei milijardai kitų žmonių, kuriems tai dar nenutiko. Kiek nuostabos ir kiek atsakomybės! Kiek dėkingumo ir kiek atgailos! Nes jei namuose, kur valgai ir geri, sėdėdamas būtent ten, kur tu ir tavo broliai kasdien susėdate pavalgyti ir pasišnekučiuoti, jei savo namuose atrandi tą vienintelę Tikrovę, vienintelę Esatį, kurios reikia kiekvienai žmogaus širdžiai ir kurios šią akimirką šioje žemėje reikia 8 milijardams plakančių širdžių... kaip gali nejausti atsakomybės svaigulio?! Kad vienaip ar kitaip tampa skolingas visai žmonijai už tai, kad tau neatlygintinai duota tai, ko laukia visi, visi be išimties!

Apkabinti Kristų dabar

Bet dabar ne apie tai turime susimąstyti. Tai yra, dabar neturim apmąstyti į ką ši Tikrovė tiesiasi. Dabar turime apmąstyti pačią Tikrovę, nes ji čia, ir jeigu aš jos nepriimu, jei jai neatsiveriu, man beprasmiška rūpintis ta visuotina reikme jos sulaukti. Senasis Simeonas iškart atpažino, kad tas Kūdikius yra „visoms tautoms išsigelbėjimas... šviesa, kuri apšvies žmones“¹², bet tai suvokė paėmęs Kūdikių ant rankų, priglaudęs jį prie savęs.

Tad turime suprasti, padėti vienas kitam suprasti, kaip tas Mortai ištartas žodis dabar gelbėja mus, kiekvieną iš mūsų šioje situacijoje, kurioje dabar visi esame, kaip gelbsti kiekvieno iš mūsų gyvenimą, bendruomenių, Brolijos, Bažnyčios, ordinų ir viso pasaulio gyvenimą.

Įsivaizduokime save Mortos vietoje tą dieną, tą vakarą. Įsivaizduokime, kaip ji pasišalina, nueina prie židinio, kur kažką virė; įsivaizduokim, kaip jai pasirodė būtina pabūti vienumoje su tuo ją žeidusiu žodžiu. Iš pradžių – kaip sakiau – tikriausiai jai teko numalšinti pyktį, kad Jėzus jos neišklausė ir nesuprato. Mažų mažiausiai tą akimirką ją užvaldė paviršinis, psichologinis, jausminis išpūdis, pripildęs ją liūdesio. Anksčiau ji bent galėdavo pratrūkti, kaip visada darydavo, taip išliejus apmaudą, jai palengvėdavo, ji geriau pasijusdavo. Tada grįždavo prie savo darbų puikiai žinodama, kad jos protrūkis nieko nepakeis, kad su seserimi ar kuo nors kitu viskas liks kaip ir buvę. Bet ji bent jau bus išsisakius, galės sau tarti, kad išsakė ką galvoja, nors ir ne visada galvodavo tai, ką sakydavo...

O šįkart – plykstelėjimas, Jėzus privertė Mortą sprogti į vidų. Ji tarsi atsidūrė po žemėmis, ir ta atominė energija užuot paskleidusi aplink skeveldras ir spinduliuotę tūkstančių kilometrų spinduliu, išsiliejo po visus požeminius jos žmogiškos prigimties užkaborius.

Išties Morta pradėjo įsisažmoninti, kad tas Jėzaus žodis ją atskleidžia jai pačiai. Atskleidžia ne paviršutiniškai, ne vien tik tai, kad ji nerami, visada genama ambicijos gerai pasirodyti, valdyti visas situacijas, taigi ir visus veikiančius tų patiriamų situacijų asmenis. Ji tą jau žinojo, sesuo ir brolis tikriausiai jau tūkstantį kartų jai tą buvo prikaišioję. Ne, Jėzaus žodis jai atskleidė jos pačios širdį, kuri visai kitokia, kur kas gilesnė už jos paviršinę psichologiją, būdą ir temperamentą. Be to, ji žinojo, kad Jėzui jos temperamentas patinka, kad Jėzus visada žvelgė su simpatija į jos būdą, tikriausiai apie tai net juokavo, o ji dėdavosi, kad išįžeidžia, bet viduje džiūgavo, kad Viešpats ją traukia per dantį,

¹² Plg. Lk 2,30-32.

nes jautė jo šiltus jausmus, jautėsi suprasta ir apkabinta. Antraip Jėzus nebūtų taip dažnai ir noriai lankęsis tame name, kuriame Morta tiek dominavo, kad Evangelijoje sakoma, kad Jėzus viešėjo ne pas Lozorijų ar Mariją, o pas Mortą.¹³

Tačiau šioje Jėzaus išstarmėje – „Morta, Morta... reikia tik vieno“ – nebuvo nei šešėlio pokšto ar nepakantumo jos nerimasčiai. Šis žodis jai atskleidė jos širdį, apnuogino jos gilią, esminę, visišką reikmę, atskleidė jai, kad tą savo gilią, esminę ir viską aprėpiančią reikmę ji dangstė ir ignoravo. Tiksliau tariant, užversdavo ją visokiais dalykais, rūpesčiais, veiklomis, vertinimais, baimėmis, susierzinimu, išankstiniais nusistatymais, antipatijomis... taip kaip ir mes!

Širdis – reikmė būti Kristuje

Kas yra širdis? Kai Jėzus sako, kad reikia tik vieno, turime atsiminti, kad žodis „reikia“ atitinka graikišką terminą, kurio pradinė reikšmė „nepriteklus“, „reikmė“, „stygius“. Tad iš tiesų naujame vertime pasakyta: „yra tik viena reikmė“. Kai sakome, kad kažkoks dalykas būtinas, pirmiausia galvojame apie šio daikto vertę ir tai, kad svarbu, kartais gyvybiškai svarbu, jį turėti. Tačiau dažnai nesusimąstome apie tai, kad šio dalyko būtinumą apibrėžia mūsų reikmė, nepriteklus, kurį dėl to jaučiame arba dėl kurio tokiais esame. Absoliutus Kristaus būtinumas mums nusakomas paslaptiniais žodžiais, slypinčiais mumyse, jais esame mes patys, mūsų širdis, toji mūsų širdis, kuriai to reikia, kuriai Jo reikia, kuriai tik Jo trūksta. Nesuvokdami savęs kaip reikmės, negalime iš tikrųjų priimti Kristaus dovanos, negali įvykti susitikimas, kurio metu Kristus apsieiškia ir mums kaip Mortai Vieninteliu reikalingu širdžiai, vieninteliu, kurio mums iš tikrųjų reikia, reikmę kuriam mes įkūnijame.

Kaip čia nepacitavus puikios Mario Luzi eilutės, kurią apmąstėme 2015 metais Riminio susitikime: „Ko stygių reiškia šis stygius, / širdie, / kad staiga / tu juo prisipildai?“¹⁴

Tą vakarą Mortą aplankė būtent tokia patirtis, jis pasijuto kupina klausimo, kurį sau kelia širdis. Mūsų širdis – tai klausimas, kuris *save patį* užklausia, klausimas, kuris pripildo mus nuostabos pirmiausia būtent kaip klausimas, kaip stygius. „Bet kaip čia? – tariame savo širdžiai – aš tau

¹³ Plg. Lk 10,38.

¹⁴ M. Luzi, «Di che è mancanza...», in Id., *Sotto specie umana*, Garzanti, Milano 1999, 190 p. Žr. taip pat M.-G. Lepori, *Si vive solo per morire?*, Cantagalli, Siena 2016, 117 p. ir toliau.

duodu viską, pripildau tave tokia daugybe dalykų, tokia daugybe troškimų ir rūpesčių, tokia daugybe tuštybių ir puikavimosi, tokia daugybe skubotų vertinimų ir nuvertinimų, tokia daugybe genialių idėjų ir tokia daugybe paikysčių. ... Kaip tau gali dar ko nors reikėti, kas kita dar gali tave pripildyti? Kaip tu gali prisipildyti tuštuma, stoka, reikme, kuri tokia valdinga, tokia neatsaukiama, kad staiga visa kita pasirodo nustumta į šalį! Tarsi visa kita būtų tik regimybė, vaiduoklis, mirażas, atlieka, šiukšlės. O visa kita man juk atrodo tiek svarbu! Kaip čia staiga vienu mostu tave pripildo kažko kito troškimas?!“.

Šio susitikimo laukdami klausėmės Sergejaus Rachmaninovo *Jono Aukšaburnio Dieviškosios liturgijos*, op. 31. Komentaruose serijai *Spirito gentil* Giussani pabrėžia šį kūrinį, kurio klausėmės prieš pat susitikimą – kompozitoriaus valia jame net 8 minutes kartojama *Gospodi pomiluj!* – Viešpatie, pasigailėk! “. Kun. Giussani rašo: „Kodėl, broli Rachmaninovai, tu mums aštuonias minutes kartoji: „Viešpatie, pasigailėk“, *Gospodi pomiluj?* Nes mūsų laikai neprisipildė prasmės, neprisipildė prasmės, kuri galėjo būti, jie liko be tos prasmės, kurią galėjo turėti, be visuminės prasmės, vadinamos Likimu, ir todėl atmintis iš jų visai „išsitrynė“. Likimas netapo ką nors kuriančia esatimi, jis niekam nepadarė įtakos, ir viskas mumyse kyla iš instinktyvaus prado, iš judėjimui kliudančio abuojumo, susierzinimo ar apmaudo, kuris pramuša pagrindą, tad pyktis leidžiasi į pačias mūsų gelmes ir sūkuriuoja kartėlio verpetais, rodančiais vavyje slypintį pyktį, tegu ir neišreikta, tegu ir neišreikšta“.¹⁵

Man atrodo, kad būtent tokį sąmonės tašką tą vakarą pasiekė Morta. Ten ją ir pasivijo Likimas, nusileidęs į pačias širdies gelmes, į susierzinimo, apmaudo, pykčio smelkiamos jos širdies „kartėlio verpetą“.

Troškimą atskleidžiantis susitikimas

Vis dėlto šis širdies reikalavimas sau pačiai, šis širdimi suvoktas Kristaus būtinumas, širdis kaip žaizda, kurią tik Kristus gali numaldyti ir išgydyti, Mortos mintyse neatsirado pats savaimė staiga, tarsi niekur nieko. Šis susivokimas joje užgimė, nes tą vakarą Morta sutiko Jėzų. Galbūt ji jau kurį laiką jį pažinojo, galbūt daug kartų buvo jį priėmusi į namus, galbūt girdėjo apie jį turbūt iš sesers – ši sutikusi jį anksčiau už ją, galbūt ir buvo toji nusidėjėlė, nuplovusi Jėzui kojas savo ašaromis ir gavusi nuodėmių

¹⁵ L. Giussani, «Perché la vostra gioia sia piena», in *Spirto gentil. Un invito all'ascolto della grande musica guidati da Luigi Giussani*, a cura di Sandro Chierici e Silvia Giampaolo, Bur, Milano 2011, 361-362 p.

atleidimą už tai, kad labai mylėjo¹⁶. Ji pažinojo jį, jie matydavosi, vertino vienas kitą, tačiau Morta Jėzaus dar nebuvo tikrai *sutikusi*.

Kaip sako kun. Giussani toje ištraukoje, iš kurios radosi šių pratybų tema, *Aukoti gyvenimą Kito darbui*, 63 puslapyje: „Kristus tai vardas, nurodantis ir apibrėžiantis tikrovę, kurią sutikau savo gyvenime. Sutikau jį: buvau apie jį girdėjęs anksčiau dar vaikas, dar paauglys ir vėliau. Taip galima ir užaugti daug girdėjęs šį žodį, bet daugybei žmonių jis lieka nesutiktas, nėra tikrai išgyvenamas kaip esantis. Kai Kristus susidūrė su mano gyvenimu, mano gyvenimas susidūrė su Kristumi būtent tam, kad suvokčiau, kad Jis – gyvybinė visko esmė, viso mano gyvenimo esmė. *Kristus mano gyvenimo gyvenimas*. Į jį sueina viskas, ko norėčiau, viskas, ko ieškau, viskas, ką aukoju, viskas, kas manyje klostosi iš meilės žmonėms, su kuriais jis man lėmė būti“.¹⁷

Morta tą dieną, tą vakarą patyrė *susitikimą su Kristumi, susitikimą kaip įvykį*. Evangelija Mortos ir Jėzaus dialoge aprašo tą sąmonės šuolį, kuriuo nusakomas tikrasis susitikimas su Jėzumi Kristumi. Susitikimas su visą gyvenimą pakeičiančiu Kristumi įvyksta tada, kai vyras ar moteris atsiduria prieš jį tokiais, kokiais yra, su visa juos nusakančia žmogaus prigimtimi gėryje ar blogyje, ir nesvarbu, daugiau gėrio ar daugiau blogio, net nesvarbu, ar tai tik vien blogis. Svarbu tai, žmogus atsidūręs priešais Jį, akistatoje su Juo, būtų toks, koks yra iš tikrųjų. Gali būti labai tyras, kaip Mergelė Marija, nenaudėlis kaip Zachiejus ir gerasis vagis, netvarkingai gyvenusi moteris kaip samarietė, storžievis auksine širdimi kaip Petras, subtilus religingas intelektualus kaip Nikodemas, fanatiškas ir brutalus fariziejus kaip Paulius... Nesvarbu! Susitikimas įvyksta tada, kai vyras ar moteris, tokie, kokie jie yra, atsiduria akistatoje su juo, ir tą akimirką Jėzui pavyksta gal vienu pašnibždėjimu, vienu žvilgsniu perduoti to žmogaus širdžiai didžiąją žinią, kurios buvo laukta visą gyvenimą: „Tik aš tau esu reikalingas! Tau reikia tik manęs! Tai aš ta pilnatvė, kurios savo stokoje ilgisi tavo širdis!“.

O ten iš tiesų „*Abyssus abyssum invocat* – Bedugnė šaukia bedugnei“, kaip pasakyta 41 psalmėje¹⁸, Dievo gailėstingumo bedugnė šaukia, atsiliėp-dama tai vargo bedugnei – žmogaus širdžiai.

Tą dieną Morta patyrė susitikimą su Kristumi, nes tąkart jos širdį tuo pat metu pervėrė savos tuštybės, savos tuštumos suvokimas ir nuostaba, kad tos tuštumos pilnatvė slypėjo ten, buvo jai dovanota Jėzuje.

¹⁶ Plg. Lk 7,36-50.

¹⁷ L. Giussani, *Dare la vita per l'opera di un Altro*, Bur, Milano 2021, 63 p.

¹⁸ Psal 42 (41),8.

Kiekvienas iš mūsų ir visi mes kartu nuo to ir turime pradėti, priimti šį vakarą Jėzaus žodį Mortai arba Jėzaus žvilgsnį Petruui – tai tas pats, nes tai visada ir visais atvejais yra susitikimo įvykis, save teigiantis ir naujai patvirtinantis kaip vienintelė širdies, mūsų širdies, kiekvieno žmogaus širdies, reikmė. Kviečiu jus vėl išgyventi savo gyvenime, savo širdyje, savo sąmonėje, savojo aš tyloje, kurią geriau ar blogiau gebėsite sukurti, kviečiu iš naujo išgyventi šį Mortos ir Jėzaus dialogą iš Lk 11:38 -42. Kviečiu jus visus eiti ir pasiskųsti Jėzui viskuo, kuo turite pasiskųsti, savimi pačiais, aplinkiniais, vyru, žmona, vaikais, savo darbais, sveikata, bendruomene, savo brolija, judėjimu, Bažnyčia, visu pasauliu... Tada paraginsiu, kad leistumėte Kristui į jus pažvelgti, kad pasakytumėte žodžiais kuriais norite, žodžiais, kuriais kažkada jis jus sutiko, kad jūsų širdžiai tereikia vieno: Jo esančio. Leiskimės pašaukiami vardu, kaip Morta, kaip Abraomas, kaip Mozė ar Saulius iš Tarso, tuo mūsų vardu dusyk pakartotu, kad vėl pajustumė būtent mums, būtent man asmeniškai skirtą dėmesį, Kristaus žvilgsnį ir Jo kvietimą. Ir kviečiu jus suvokti, kas vyksta jumyse, jūsų santykiuose su visu tuo, kuo skundėtės, tegu ir teisingai. Kitaip tariant, kviečiu jus vėl atrasti kaip keičiasi gyvenimas, visas gyvenimas patekęs į Jo žvilgsnio šviesą, į malonę leidžiančią suvokti, kad mūsų širdžiai reikia tik Jo.

Rytoj nuo to pradėję tęsime savo kelionę sekdami Juo, gaivindami suvokimą apie žmogaus prigimtį pilnatvę, į kurią Kristus nori mus vesti.

Dabar kartu sukalbėkime *Memorare*.

Balandžio 30 d., šeštadienio rytas

Ižangai ir pabaigai:

Johann Sebastian Bach, Credo, Mišios h-moll, BWV 232

Karl Richter – Münchener Bach-Chor und Orchester (Archiv Produktion) Universal

Angelus

Pašlovinimai

■ PIRMOJI MEDITACIJA

Mauro–Giuseppe Lepori

Gimimas iš susitikimo, augimas sekime

“Kai Kristus susidūrė su mano gyvenimu, mano gyvenimas susidūrė su Kristumi būtent tam, kad suvokčiau, kad Jis – gyvybinė visko esmė, viso mano gyvenimo esmė. *Kristus mano gyvenimo gyvenimas*. Į Jį sueina viskas, ko norėčiau, viskas, ko ieškau, viskas, ką aukoju, viskas, kas manyje klostosi iš meilės žmonėms, su kuriais jis man lėmė būti. [...] Kristus, gyvenimo gyvenimas, gero likimo tikrumas ir draugija kasdieniame gyvenime, į gerą keičianti artima draugija: visa tai perteikia Jo veikimą mano gyvenime¹⁹, yra pasakęs kun. Giussani.

Susitikimas yra gimimas

Mano susitikimas su Kristumi įvyko 1976 m. vasario 25 dienos vakarą, kai savo miestelyje prie Lugano išengiau į namus pas *Comunione e Liberazione* narius, imigrantų iš Friulijos šeimą – ten buvo vyras dailidė (kaip šventasis Juozapas), žmona, kupina džiaugsmingo tikėjimo gyvenimą išpildančiu Kristumi, vos po trejų metų pakilusi į Dangų, ir dar trys jų vaikai. Tą vakarą vos per porą valandų iš pradžių išgyvenau labai gilų liūdesį, o paskui džiaugsmą, kokio dar niekada nebuvau patyręs. Kaip rašo kun. Giussani, apie Jėzų girdėdavau nuo mažens, beveik 17 metų sulaukęs vis dar buvau katalikas, ypatingai neabejojęs tikėjimu ar morale, bet ir vėl Giussanio žodžiais tariant: „Taip galima ir užaugti dažnai girdėjus šį

¹⁹ L. Giussani, *Dare la vita per l'opera di un Altro*, op. cit. p. 63.

žodį, bet daugybei žmonių jis lieka nesutiktas, nėra tikrai išgyvenamas kaip esantis.”²⁰

Tai ir yra problema – tikroji gyvenimo, krikščioniškojo gyvenimo, Bažnyčios gyvenimo, Bažnyčios misijos problema. Jei su Kristumi nesusitikama, jei jis iš tiesų nepatiriamas kaip esantis, tada yra taip tarsi jis neegzistuoja, tarsi nebūtų prasmės egzistuoti ir Bažnyčiai.

Tą vakarą, tuose namuose, su tais žmonėmis, įgavo prasmę visas mano gyvenimas, visas tikėjimas, mano katalikiškoji šeima, parapija, parapijos kunigai, katechetai, skautai, žodžiu, visa Bažnyčia, kuriai priklausiau nuo pat gimimo. Ir iš esmės viskas vyko mano širdyje, tikrai nepatenkintoje, bet nelabai suvokiančioje savo nepasitenkinimo prigimtį (juk ir Morta jau buvo nepatenkinta, kai skundėsi seserimi ir darbais, kuriuos turėjo viena atlikti!). Viskas vyko mano nepatenkintos širdies akistatoje su Esatimi, kuri ir man bylojo: „Maurai, Maurai, žinok, tau reikia tik manęs! Ir aš esu, aš čia, tiek visas esu tau, kad galiu pripildyti tavo širdį tiek, kad ji išsiplės nuo džiaugsmo, kokio net neįsivaizdavai“.

Susitikimas su tikrai esančiu Kristumi yra gimimas, yra gimdymas. Būtent taip – tik supratau tą po daugelio metų, rašydamas kun. Giussaniui – aš tą vakarą iš liūdesio bedugnės pakilau į viską aprėpiantį džiaugsmą ir būtent todėl, kad tada gimiau! Kaip Jėzus sako Paskutinėje vakarienėje: „Jūs liūdėsite, bet jūsų liūdesys pavirs džiaugsmu. Kai moteris gimdo, kenčia skausmą, nes atėjo jos laikas; bet kai vaiką jau pagimdė, kančios jau nebeprisimena iš džiaugsmo, kad į pasaulį atėjo žmogus“.²¹

Tačiau tiesiog žmogus, toks kaip ir aš, tūkstantį kartų išsigins, tūkstantį kartų išgyvens šį gimdymą, pasibaigiantį tik tada, kai jis gims amžinajam gyvenimui Kristuje savo mirties dieną. Vis dėlto lemiamas susitikimas, toji diena, toji valanda, bus tiek pat įtvirtinta kaip jo gimimo diena, kaip pradžia, kurios niekas negali ištrinti, kaip „pirmoji meilė“, minima Apreiškime²², kurią iš tiesų galima palikti, išduoti, bet negalima ištrinti. Gyvenime tai lieka kaip sprendimas, nepaliaujamai kviečiantis į atsivertimą, tačiau šis sprendimas kupinas švelnumo, kaip tąkart, kai Jėzus atsigręžė ir pažvelgė į Petrą vyriausiojo kunigo kieme²³, ir Petras tame žvilgsnyje vėl išvydo tą pirmąją didžią ir amžiną susitikimo su Jėzumi meilę. Ir jos jau negalėjo išsiginti. Jis išsigynė Jėzaus nebūdamas jo akivaizdoje, kai susidūrė su tiriančiu durininkės veidu, sargybinių veidu, tačiau jau negalėjo išsiginti jo akistatoje su savo paties žvilgsniu, t. y., *patirdamas esančiojo Kristaus mei-*

²⁰ *Ten pat.*

²¹ Jn 16, 20-21.

²² Ap 2, 4.

²³ Lk 22, 61.

lės įvyki. Nes tame švelnumo, gailestingumo kupiname žvilgsnyje švietėsi visa Petra tikrovė, o dar tiksliau – absoliučiai visa tikrovė. Kas gali mums būti daugiau už kupiną meilės Viešpaties žvilgsnį, kuris mus myli, kuris mus kuria, kuris mus kviečia, kuris mus siunčia, kuris mums atleidžia?! Jei Jėzus tuo metu būtų išsigynęs Petro, Petras būtų išnykęs. Nes Petras Kristui egzistavo ne tik egzistenciškai, bet ir ontologiškai. Ir jam egzistuojant įvyko susitikimas, gimė draugystė, leidusi jam egzistenciškai suvokti santykį, kuriuo jis buvo kuriamas, draugystę, skatinusią patirti šiame santykyje savo paties ontologiją, savo paties būtį.

Atsiprašau, jei syki šiose pratybose pacituosiu vieną sceną iš savo knygos *Simonas pašauktas Petru*, nes tai scena bylojanti apie šią paslaptį, ir negalėčiau jos atpasakoti geriau už tai, kaip tą padariau toje daugiau nei prie dvidešimt metų parašytoje knygoje, nė pats nesuprantu kaip užgimusioje:

„Petras pasijuto pasimetęs. Jis drebėjo ir dairėsi į kiekvieną, kas ateidavo į jį pažiūrėt iš arti, kaltinamai rodydami į jį savo pirštais. Iš nevilties jis suriko prisiekinėdamas: „Aš nesu vienas iš jų! Nežinau ką jūs sakot! Aš nepažįstu to žmogaus!”

Sargai jau ruošėsi jį suimti, bet kaip tik tada pasirodė didžiūnai ir sargybiniai, vesdami surištą Jėzų; taip nejučia Petras paskutinį kartą išsigynė, žvelgdamas ne į niūrius ir grėsmingus sargybinių veidus, o įsistebeilijęs į Jėzų, kuris savo ruožtu žvelgė į jį. Jau buvo pakankamai šviesu, kad Viešpaties žvilgsnis visa savo gelme pasiektų Simoną.

Akimirką – bet kiek trunka akimirka Amžinojo žvilgsnyje? – viskas aplinkui Petrą pradingo. Dingo sargybiniai, tarnai, kiemas ir vyriausiojo kunigo rūmai, ugnis, šaltis... dingo viskas. Nebuvo nieko kito, tik Jėzaus žvilgsnis, ir šiame žvilgsnyje, šio žvilgsnio šviesoje, Petras vėl išvydo viską, ką buvo patyręs su Mokytoju: ežerą, valtį, pirmąją žvejybą, vėl išgirdo visus Viešpaties žodžius ir savo paties žodžius Jam: „Irkis į gilumą“; „Bet dėl tavo žodžio...“; „Pasitrauk nuo manęs, nes aš nusidėjėlis!; „Nuo šiol jau žmonės žvejosi“; „Tu vadinsies Kefas“; „Liepk man ateiti pas tave vandeniui“; „Viešpatie, išgelbėk mane“; „Tu esi Kristus, gyvojo Dievo Sūnus“; „Palaimintas tu, Simonai...“; „Eik šalin nuo manęs, šėtone!“; „Gera mums čia būti“; „Man ir tau“; „Kiek kartų turiu atleisti?“; „Viešpatie, pas ką eisime?“; „Tu nemazgosi man kojų!“; „Aš ir gyvybę už tave guldysiu!“; „Likite čia ir pabudėkite kartu su manimi“; „Simonai, tu miegi?; „Kišk savo kalaviją į makštį! Nejaugi aš negersiu tos taurės, kurią Tėvas man yra davęs?“; „Dar gaidžiams nepragydas, tu tris kartus manęs išsiginsi!“...

Tačiau visos šios frazės, visi šie įvykiai Jėzaus akimis buvo ne kas kita, kaip meilės istorija, ir galbūt pirmą kartą Petras suprato, iš tikrųjų pamatė, kiek Jėzus jį myli, kiek jis jam draugas. Jo išsiginimo žodžiai – „Aš nepažįstu to žmogaus!“ – kaip aidas nuaidėjo meilės ir kančios kupinose Mokytojo akyse ir vėl krito į Simono širdį kaip druska ant žaizdos. Iki tol jis dar nebuvo tikrai mylėjęs Jėzaus meilės, tad savo širdimi pamatavo visą savo vienintelio Draugo ir Tėvo vienatvę, visą apleistumą. Ne, ne judėjai, ne romėnai tą naktį iškaudino Jėzų, o jis, Petras! Būti draugų paliktam skaudesnė žaizda už priešų priešišumą.

Dabar Petras būtų tikrai atidavęs savo gyvybę už Viešpatį. Dabar jis suprato, kad yra pasirėngęs dėl Jo viską prarasti. Ir šią begalinę akimirką – kuri niekada nesibaigs – Simono akys paprašė Jėzaus, kad leistų jam kartu su Juo mirti. Ir šią begalinę akimirką Viešpaties žvilgsnis jam atsakė: Ne dabar! Vėliau! Ir tą begalinę akimirką Petras niekaip nepaprieštaravo ir priėmė bejėgiškumo dovaną, negebėjimo nieko padaryti dovaną, savo valios žlugimo dovaną, savo meilės bejėgiškumo malonę. Simonas, pašauktas Petru, priėmė Jėzaus ne-pamilto žvilgsnio žaizdą ir pajuto, kaip jo širdyje ištryško kartus šaltinis.

Pragydo gaidys.

Jėzaus jau nebuvo.

Petras, jau išėjęs, kruvinomis ašaromis rauduoja Jėzaus.²⁴

Gimstame kad augtume

Bet kaip tada susitikimas – kuris mus pagimdo ir kurio masteliais dar esame struktūriškai nesubrendę, kaip ir bet kuris gimęs kūdikis – kaip tas susitikimas auga, kaip jis mus augina, brandina? Jei susitikimas su Jėzumi neskatinėtų mūsų augti, nenuvestų už mūsų pačių ribų, neišvestų anapus nepasitenkinimo kiauto, kuriame skundai užvėrė mūsų savastį, kam tokio susitikimo reikėtų? Giussani šiais keliais, bet labai intensyviais žodžiais išpažindamas Kristaus atėjimą į savo gyvenimą, iškart atkreipia dėmesį į tai, kad susitikimas su Jėzumi, kuris atsiskleidžia kaip mūsų gyvenimo gyvenimas, yra gimimas, po kurio, kaip ir kiekvieno gimimo, prasideda *augimas*, prasideda kelias, transformacija, evoliucija, mokymasis: „Mano gyvenimas susidūrė su Kristumi būtent tam *kad aš išmokčiau...*“; „Į Jį sueina viskas, ko norėčiau, viskas, ko ieškau, viskas, ką aukoju, viskas, kas manyje klostosi iš meilės žmonėms, su kuriais jis man lėmė būti. [...] Kristus, gyvenimo

²⁴ M.-G. Lepori, *Simone chiamato Pietro*, Cantagalli, Siena 2015, Cap. XIII, p. 84-86.

gyvenimas, gero likimo tikrumas ir draugija kasdieniame gyvenime, artima į gerą keičianti draugija: visa tai išreiškia Jo veikimą mano gyvenime“.²⁵

Taip, mūsų gyvenime esama Kristaus veikimo, o visas atsivertimo, sekimo juo darbas – leisti jam veikti taip, tarsi leistume Viešpačiui mus sukurti iš naujo, suformuoti mumyse naują ir tikrąjį Adomą, kuriam mūsų gyvenimas, mūsų santykiai, mūsų gebėjimai ir silpnybės yra lyg tas molis, toji medžiaga, kuri nuo pat krikšto atiduodama į Kristaus Visavaldžio rankas – Viešpačiui, kuris gali viską, kurio veikimas yra visiškas ir begalinis ir kuris mus atkuria, atnaujina.

„Štai aš visa darau nauja“, – sako Viešpats Apokalipsės 21 skyriuje.²⁶ Jis viską padaro nauja, pradėdamas nuo mūsų, nuo mūsų pačių, pirmiausia nuo mūsų pačių, nuo manęs, nuo mano širdies, kuri jaučia Jo trauką, nes man nereikia nieko kito, tik Jo.

Petrui – kuris iki pačių gelmių išgyveno visišką savo santykio su Kristumi nebrandumą, tiek, kad vien iš bailumo net jo išsigynė, o tai juk nutiko po trejų metų buvimo su Juo dieną ir naktį! – ką Petriui pasiūlys prisikėlęs Viešpats, kad Petras pasiektų ypatingos brandos ir taptų toks autoritetingas, koks aprašytas *Apaštaly darbuose*, taptų žmogumi nebijančiu liudyti Kristaus aikštėse, teismuose, kalėjime, Jeruzalėje, Antiochijoje, Romoje iki pat kankinystės? Ką tokio Prisikėlęs Kristus pasiūlė Petriui, kad šis pasiektė tokį susitapatinimą su Juo, jog savo šešėliu gydė ligonius?!²⁷

Viskas apibendrinta ir sutelkta paskutiniame Jėzaus ir Petro pašnekeyje Evangelijoje pagal Joną, 21 skyriaus 15-19 eilutėse, tą pašnekesį nuskako keli Jėzaus žodžiai: „Ar myli mane? – Sek paskui mane!“ . Būtent kai sekame su meile paskui esantįjį Kristų, susitikimas su juo auga, augina mums pačius, tampa vaisingas.

Prisiminkime, ką vakar pacitavau iš 2002 m. vasario 22 d. kun. Giussani laiško: „Sėkti Kristumi, mylėti Kristų visame kame: štai ką reikia pri pažinti pagrindine mūsų kelionės savybe.“²⁸

Morta, Morta!

Grįžkime prie Mortos pavyzdžio, mums gerai atskleidžiančio atsivertimo dinamiką, kurią lemia susitikimas su Vieninteliu mums reikalingu. Koks

²⁵ L. Giussani, *Dare la vita per l'opera di un Altro*, op. cit. p. 63; kursyvas mūsų.

²⁶ Apr 21,5.

²⁷ Plg. Apd, 5,15

²⁸ Žr. čia 4 išnašą, p. 10.

keltas jai atsivėrė tą vakarą? Kokią įtaką jai padarė Kristaus žodis, kad ji pasitraukė į vienumą tyloje apmąstyti? Iš pradžių ji galbūt pasišalino paniurzgėt, paburbėt, bet paskui pirmiausia apmąstymams. Nes tuose Kristaus žodžiuose slypėjo paslaptinga saldybė, toks švelnumas jai, kokio ji niekada nebuvo patyrusi.

„Morta, Morta, tu rūpiniesi ir sielojiesi daugeliu dalykų, o reikia tik vieno.“²⁹

Jėzus du kartus pakartoja jos vardą. Kiek dėmesio jai tuo išreiškė! Kiek pagarbos! Būtent kaip tada, kai Dievas pašaukė Abraomą, prašydamas paaukoti Izaoką,³⁰ arba kai pašaukė Mozę iš degančio krūmo,³¹ tai yra lemiamais išganymo istorijos momentais. Ar panašiai kaip tuomet, kai Kristus pašaukė Saulių iš Tarso, tada visai pasinėrusi į beprotišką persekiojo veiklą: „Sauliau, Sauliau, kodėl tu mane persekioji?“³² Morta taip pat atsiduria akistatoje su Dievu, kuris tave veda tave į ten, kur manaisi esąs savo gyvenimo šeimininkas, ir būtent ten tavęs paprašo, kad pirmumą suteiktumei Jam. Abraomas tuo metu buvo tikras, kad jo palikuonys jam priklauso visam laikui. Mozė sutiko Dievą degančiame krūme, o ypač Saulius buvo tikras, kad daro tai, kas teisingiausia ir tikriausia – tai, ką žmogus gali padaryti teisingiausio ir tikriausio. Ir būtent ten, kur manaisi esąs savo gyvenimo šeimininkas, būtent ten Jis paprašo, kad pirmumą suteiktumei Jam. Tiksliau tariant, užuot tavęs prašęs, pasiūlo. Ir iškart randasi slaptą trauka šiame Dievo kaip tavo gyvenimo Viseto, tavo gyvenimo Gyvenimo pasisiūlyme. Taip Abraomas net paklūsta siūlymui paaukoti savo sūnų; Mozė nusiauna sandalus ir prieina prie degančio krūmo; Saulius leidžiasi nuvedamas kaip vaikas, kad patikėtų nedidele Damasko krikščionių bendruomene, kurią ketino sunaikinti.

Mortai tas pats kvietimas, nusileidęs į kasdienybę, bet tai tas pats kvietimas. Koks vertės skirtumas gali būti tarp to, kaip buvo pašaukti Abraomas ar Mozė ir ši virtuvėje triūsianti moteris, jei kvietimas ateina iš to paties Viešpaties ir Dievo. Netgi daugiau! Sakyčiau, kad kvietimas Mortai dar nepaprastesnis, nes Amžinasis ją šaukia ne iš Dangaus ar iš degančio krūmo, nei nuo Sinajaus kalno, bet prisėdęs jos pačios namuose – ten Jis ir kalba, žmogus kaip mes, po kelionės pavargęs ir suprakaitavęs, dulkėtomis kojomis, o po to dargi valgys ir gers kaip ir mes. Tai stebuklingiau už degantį krumą; stebuklingiau už Sinajaus kalną, kuris rūksta, dreba ir

²⁹ Lk 10, 41–42.

³⁰ Pr 22,1.

³¹ Iš 3,4.

³² Apd 9,4.

verčia drebėti. Kaip Jėzus yra pasakęs apie Krikštytoją: „Bet ir mažiausias dangaus karalystėje didesnis už jį“³³. Mes didesni, nes tas pasiūlymas, kurį Dievas mums teikia įsikūnijusiam Sūnuje, yra nepaprastesnis, pasiūlymas nepaprastesnis dėl to kaip Dievas jį pateikia mums įsikūnijusiam Sūnuje, perduodamas kūne, žmogaus gyvenimo kasdienybėje. Mortos virtuvė, kaip anksčiau Mergelės Marijos kambarėlis ar ola Nazarete, yra šventesnė vieta nei Mamrės ąžuolynas Abraomui, nei Sinajus Mozei ar Horebas Elijui. Dievas niekada nebuvo tiek esantis kaip Jėzuje Kristuje. „Ir Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų“³⁴ – atėjo, tiesiogine to žodžio prasme, „sustojo“ tarp mūsų, įsikūrė, pasistatė savo palapinę tarp mūsų, kad susitiktų su mumis čia pat arti, mūsų gyvenime, ir tokiu būdu Savimi pačiu su nuginčiuojančiu paprastumu pasiūlydamas viską, kam skirta širdis, viską, kas sudaro kiekvieno žmogaus širdį žmonijos istorijoje.

Didysis sprendimas

Kas įvyksta, kai ką nors užklumpa toks įvykis kaip Jėzaus žodžiai tą vakarą Mortą? Ką jis turi daryti? Kokio atsako prašoma iš laisvės, kurią provokuoja ir traukia tokia Dievo siūloma pilnatvė?

Tada ir Mortai prasideda kelionė, sekimas Juo. Amžinasis jai apreiškė, kad Jis yra Viskas ne tik Savyje (net pagonys tai žino!), bet *jai*, būtent jai – „Morta, Morta!“ –, o taip pat Marijai ir Lozoriui, kaip ir Petruui bei kitiems apaštalams. Jėzus yra Viskas būtent jai!

Bet kai Kristus apsiereiškia mums kaip vienintelis, kurio mums reikia, kaip vienintelis, kuris mums būtinas, toks dalykas pirmiausia reikalauja apsisprendimo. Nes jei tiesa, kad man reikia tik Jo, aš jau negaliu nuo jo atsiriboti. Jei tai tiesa, tai aš negaliu to pats nepatikrinti. Jei aš to nepadarčiau, jei neįsitikinčiau, kad Jis man dovanoja save kaip viską, kas man reikalinga, perteikdamas man tai paslaptingu atbalsiu, kurį Jo žvilgsnis, Jo balsas, Jo žodis verčia suvirpėti mano širdyje, taigi jei aš to nepatikrinčiau, išduočiau save, išduočiau visą laimės, tiesos, grožio, meilės troškulį, kuriuo širdis mane verčia kankintis nuo pat gimimo, o gal net dar iki gimimo. Jei aš nepatvirtinčiau sau Kristaus visumos, visas mano gyvenimas praslinktų liūdesio šešėlyje, turtingo jaunuolio liūdesy,³⁵ kuris aprašytas visose sinoptinėse evangelijose, pirmiausia evangelijos pagal Morkų 10 skyriuje, – nuo

³³ Mt 11,11.

³⁴ Jn 1, 14.

³⁵ Mk 10, 17-22.

to šešėlio papilkėtų viskas, visos mano gėrybės, kuriomis anksčiau reiškėsi pilnatvės troškimas dabar virstų tik mano širdies troškimą slegiančiu svoriu, nelyginant kapas, kuriame leidasi palaidojamas gyvas.

Prieš sutinkant Jėzų ir ištariant Jam „ne“, visi turtingo jaunuolio turtais ir moralinis tiesumas (jis juk tikrai pasakė: „Laikiausi visų įsakymų, ko man trūksta?“), jame įkūniję amžinojo gyvenimo troškimą, tarsi tiesėsi į Kristų, šaukte šaukdami, kad jų nepakanka tam širdies troškuliui numalšinti. Reiškia, tos gėrybės ir dorybės jį stūmė į kažkokį paslaptinę tašką, kurį širdis nujautė, bet kurio išraiška vis dar buvo gaubiama paslapties, nes susitikimas dar nebuvo įvykęs. Iki tos dienos šio jaunuolio turtais, gabumais ir moralinės dorybės nebuvo užsivėrusios savyje, širdies nevaržė, o ją skatino ilgėtis kažko begalinio. Bet tada atsitiko susitikimas, Jėzaus meilės žvilgsnio patirtis, kai Jėzus ir jam ištarė, tik kitais žodžiais nei Mortai, tą pačią tiesą: „Tik manęs tau gali užtekti! Tik manęs reikia tavo širdžiai!“. Ir Jėzus nepadarė nieko kita, tik atskleidė jaunuoliui, kad savo gėrybes, gabumus ir dorybes šis turįs palikti ne dėl to, kad šie dalykai pavirto blogiu, trūkumais ar ydomis, o tik todėl, kad susitikime su Kristumi visa tai jau pasiekė savo tikslą ir išsipildymą. Tad šie dalykai jau atliko jiems skirtą užduotį – trokšti tokio išsipildymo, kokio patys jau negalėjo užtikrinti ar suteikti. Šio jaunuolio tragedija tai, kad liovėsi Juo sekęs. Ne tai, kad nesugebėjo palikti savo gėrybių. O tai, kad nepasėkė Kristumi, nepasiliko su Juo ir Jo nepripažino iš tikrųjų kaip vienintelio jam reikalingo.

Jis patyrė susitikimą, bet neapsisprendė Juo sekti. Po susitikimo, kuris įvyko iš tiesų (antraip kodėl jaunuolis nuėjo toks liūdnas?!), nepasėkė – atleiskite už kalambūrą – tolesnis sekimas Juo. Nesekimas Kristumi nereiškia, kad susitikimas neįvyko; reiškia tiek, kad susitikimas nesitęsė, buvo nutrauktas, netapo bendryste su Jėzumi, nevirto artumu, draugyste su Juo; netapo kelione su Juo. Liūdesys, tas slogusis liūdesys, mums spaudžiantis širdį, yra širdies nuovilis, kai jai išvelgus savo pilnatvę, savo didžiausio troškimo išpildymą, mes ją nuo to atplėšiamo (savaime šis liūdesys taip pat geras, nes širdyje jis geras, širdyje tikras). Tai tarsi naujagimio atplėšimas nuo mamos: vaikas praranda norą gyventi, augti, toliau eiti gyvenimo keliu.

Tarsi laisvė atšlyja nuo širdies troškimo. Tai tikroji turtingojo jaunuolio drama – drama visų tų, kurie, susitikę su Kristumi, Juo nepaseka. Kalbu ne apie tai, kad susitikę su Kristumi jie iš karto netampa šventaisiais, bet apie tai, kad jie nelieka prie Jo prisirišę tegu su visomis savo nuodėmėmis ir turtais, nuo kurių neišgali atsiriboti. Kad bent jau liktų prie Jo prisirišę. Tarsi laisvė tada atšlyja nuo širdies troškimo. Širdis patiria susitikimą, trokšta, nori priimti... bet laisvė, arba tai, ką mes laikome savo laisve, nesąmoningai save apskaičiuodama, vaiduokliškos baimės ir klaidingų įsivaizdavimų

stumiamą, ištaria „ne“, neleidžia priimti to apkabinimo. Tada ši netikroji laisvė, savęs pačios kankintoja, nutempia šalin širdį kaip kūdikį, kuris siekti apkabinti Jėzų, ir valdingai, despotiškai primeta kitus kelius į kitas pilnatves, kurios visos pasirodys netikros – ir jos pačios, ir visi jų keliai.

Gyvenimo ganytojai

Prieš daugelį metų, 1995 m. vasario 20 d., atsidūriau prie vyskupo Eugenio Corecco mirties patalo – šis dvasininkas po susitikimo su tėvu Giussani, kai dar buvo jaunas dėstytojas, įsteigė *Comunione e Liberazione* Šveicarijoje. Tądien kartu buvo ir tėvas Giussani, atėjęs jo aplankyti paskutinį kartą.³⁶ Ketino ateiti dar sykį, bet po devynių dienų monsinjoras Corecco mirė. Kadangi vyskupui malšinant stiprius skausmus buvo suleisti nuskausminamieji, ir neišgalėdavo ilgai būti budrus, visą valandą su kun. Giussani kalbėjomės apie gyvenimą, mirtį, ribas, artimo meilę ir visa kitą. Galbūt – o gal tikrai taip – mano gyvenime tai buvo pati turiningiausia valanda. Ją praleidau šių dviejų šventų bičiulių ir tėvų akivaizdoje, regėdamas jų bendrystę ties gyvenimo ir mirties riba, žemiškojo gyvenimo ir amžinojo gyvenimo slenksčiu. Kai vyskupas Eugenio atsiprašė už savo mieguistumą, tardamas: „Atsiprašau, šiandien man sunku“, ponas Giussani pasakė: „Tai ribos patirtis. Bet riba įveikta. Kristus nugalejo nebūtį!“. Ir Corecco vėl grimztant į snaudulį, kun. Giussanis, žvelgdamas į mūsų mirštantį draugą, man tarė, kad jam išpūdingiausias Biblijos puslapis yra pirmasis Išminties knygos skyrius ir labiausiai pribloškianti yra pabaiga, kur sakoma, kad žmogus renkasi mirtį, nors Dievas jam išrinko gyvenimą: „Juk Dievas mirties nepadarė / ir nesidžiaugia gyvųjų žūtimi. / tam, kad būtų, jis sukūrė visa. / Visi pasaulio kūriniai savaime yra sveiki, / jie neturi mirtinų nuodų, / Hadas žemėje neviešpatauja. / Juk teisumas yra nemarus. Bet nedori žmonės darbu ir žodžiu prisišaukė mirtį, / laikydami ją draugu, jos ilgėjosi / ir sudarė su ja sandorą, / nes jiems dera būti kartu su ja.“³⁷

Atrodo lyg čia būtų užfiksuotas šiandienos pasaulyje vyraujančios kultūros – draugiškos mirčiai, trokštančios mirties tarsi draugo, tarsi gyvenimo išsipildymo – atvaizdas. Tai 48-oje psalmėje išsakomas kartėlio ku-

³⁶ A. Moretti, *Eugenio Corecco: la grazia di una vita*, Cantagalli-Eupress FTL, Siena-Luganas 2020, p. 295-296.

³⁷ Išm 1: 13-16.

pinas nuosprendis tiems, kas gyvena siekiu pasisavinti visą pasaulį kurti tikram sielos, širdies troškimui: „Mirtis bus jų pienu“. ³⁸

Pasakiau kunigui Giussani, kad tai primena Jėzaus žodžius žydams, kupiną liudiesio pasakymą, kai verkė dėl Jeruzalės: „bet jūs nenorite ateiti pas mane, kad turėtumėte gyvenimą“ ³⁹

Ten būdamas, to seno tėvo, nuo ligos nusilpusio, bet širdimi ir dvasia labai gyvastingo, žvilgsnyje išvydau ir supratau, kas yra artimo meilė. Artimo meilė liudijama tųdviejų žmonių, kurių akivaizdoje buvau, o ir visų kitų, kuriuos gyvenime galėjau pažinti kaip gyvenimo, o ne mirties draugus ir ganytojus. Visuotinė visų popiežių, kurie mums buvo duoti iki Pranciškaus, artimo meilė. Meilė ganytojų, kurie kiekvieno žmogaus ir visos žmonijos akivaizdoje, akistatoje su kultūra, kuri seka mirtimi, nes jai vadovauja samdiniai, kuriems nerūpi avys – ganytojų, kurie nenuleidžia rankų, nepasiduoda vilionėms, nepriima jos sau į drauges, kaip sakoma Išminties knygoje. Jie ganytojai, jie tėvai ir motinos, geriau mirsiantys nei atsisakysiantys būti gyvybės ganytojais, ganytojais, kurie veda į gyvenimą, veda pas Kristų, kad visi Jame gautų gyvenimą ir turėtų jo apščiai. „Aš atėjau, kad žmonės turėtų gyvenimą, – kad apščiai jo turėtų“, – sako Gerasis Ganytojas Evangelijoje pagal Joną, 10:10.

Didžiojoje žmonijos dramoje

Tai didžioji žmonijos drama, kur esame pašaukti apsispręsti pirmiausia dėl savęs pačių, sąmoningai, o taip pat ir dėl kitų, nors neverti, bet realūs jos veikėjai, įgyvendinantys meilę dėl žmogaus, kentėjimą dėl žmogaus, kuris visas yra Kristus. Didžioji drama ta, kad Gyvenimas yra, jis atėjo, jis čia, mes galime jį sutikti, bet galime ir nuspręsti į jį neiti, galime nenuspręsti į jį eiti, galime juo nesekti, nepriimti jo pasiūlymo, nors širdį jis žavi kaip vienintelis jai reikalingas dalykas.

Tad gyvybiškai svarbus kiekvienam pasirinkimas, kad ir kokia būtų žmogaus padėtis gyvenime ar jo pašaukimas, tas gyvybiškai svarbus pasirinkimas – gyventi su Kristumi ar be Jo, sekti Kristumi, ar gyventi nuo Jo tolstant.

Šis gyvybiškai svarbus pasirinkimas nėra kažkokio „konkreto pasaulio“ pasirinkimas, kaip paprastai sakoma. Tai *pamatinis krikščionybės sprendimas*, pasirinkimas, kurio prašoma iš kiekvieno pakrikštytojo tūks-

³⁸ Ps 49 (48), 15.

³⁹ Jn 5.40.

tančiais, o iš tikrųjų milijardais būdų – būdų yra tiek kiek žmonių. Nes tai klausimas apie patį Kristų, apie tai, kuo Kristus yra Savyje ir mums. Tai sprendimas akistatoje su būtimi, pačia būtiškiausia Būtimi, kokia gali būti, klausimas tam „AŠ ESU“, kuris buvo apreikštas Mozei ant Sinajaus kalno, bet, kaip sakiau, tapo kasdieniu buvimu Kristuje, ateinančiu mums išstarti: „AŠ ESU SU JUMIS kiekvieną dieną [reiškia, ir šiandien, 2022 m. balandžio 30 d., čia ar ten, kur kiekvienas iš jūsų] ir iki pasaulio pabaigos!“⁴⁰ Įspūdinga, kad Evangelija pagal Matą taip ir baigiasi šiais žodžiais, o tai reiškia, kad Evangelija nesibaigia niekada, ji tęsiasi kiekvieną dieną iki pasaulio pabaigos!

Bet tai, kas yra Jėzus savyje, Jėzaus Kristaus AŠ ESU, tampantis žmogumi, gyvenantis kaip žmogus, mirštantis ant kryžiaus, prisikeliantis iš numirusių – *visas jis yra dėl mūsų, visas* tam, kad mus išgelbėtų, kad dovanotų save mums kaip Tas, kurio mums absoliučiai reikia, kaip Tas, kuris atsiliepia į visus mūsų širdies poreikius, poreikius mūsų gyvenime, santykiuose, darbe, patiekale, kurį gaminu kaip Morta, nenusisėkusios žvejybos naktyje, kurią kaip Petras, praleidau su draugija... Kristus dovanoja save mums kaip vienintelis, atsiliepiantis į visus mūsų žmonijos poreikius.

Susitikimas su Kristumi dovanoja ir siūlo tai, tai yra – viską. Tada laisvė atsiduria akistatoje su sprendimu rinktis Kristų neapsiribojant Jo žodžiu, mokymu, sektinu pavyzdžiu, meile vargšams, stebuklais, kuriuos gali padaryti, ir kuo tik norite. Sprendimas rinktis Kristų reiškia Jo Asmens visumos pasirinkimą, tai yra pasirinkimą Jo kaip esančio, Jo kaip besiprašančio būti visame mano gyvenime, tai yra, prašančio būti priimtu.

„Štai aš stoviu prie durų ir beldžiu: jei kas išgirs mano balsą ir atvers duris, aš pas jį užeisiu ir vakarieniausiu su juo, o jis su manimi.“⁴¹

Jei suvoktume, ką tai reiškia, jei suvoktume, kad šis Kristaus žodis Apreiškime ne šiaip gražus pamaldumo paveikslėlis, o tikroviškas Jo santykių su mumis, su manimi aprašymas... turėtume suvirpėti pagalvoję, kiek nepaisome tokio pasiūlymo, kuris yra visko, visumos pasiūlymas prie pat mano durų, lyg elgeta būtų atėjęs paprašyti iš mūsų kokio pinigėlio, kai iš tiesų *prašosi duodąs mums gyvenimą*, išsipildymą mūsų širdžiai ir viskam – viskam, ką manoji egzistencija dėlioja, audžia, užmaišo, iki pat kiekvieno mano galvos plaukelio.

Ačiū Dievui, mes esame sukurti laike, nesame angelai, kurie klaidinagai ir išdidžiai apsisprendę akimirksniu amžiams pavirsta į demonus. Tad Viešpats tą pasirinkimą mus dovanoja leisdamas rinktis vėl ir vėl, priimti

⁴⁰ Mt 28,20.

⁴¹ Apr 3, 20.

ir atsiimti, nuolat vis atnaujinti. Jis žino, kad jei neatversime Jam durų, gyvensime be prasmės, be gyvenimo savo Gyvenime, todėl nesusitaiko ir vis ateina pas mus, vis ateina pasibelsti... Esu tikras, kad turtingas jaunuolis buvo pats šventasis Morkus, kuris atsivertė, sugrįžo pas Jėzų, nes Jėzus nesusitaikė, regėdamas jį tiek kenčiantį. Tiesą sakant, iškart po turtingo jaunuolio epizodo Jėzus skuba į kančią, nes nori jį išgelbėti, kaip ir kiekvieną žmogų.

Tačiau kas sutinka, kas pradeda juo geriau ar blogiau sekti ir nori išlikti prie jo prisirišęs kiekviename gyvenimo žingsnyje, tas auga! Jis auga gyvenime, auga savo žmogiškumu, auga viskuo, ką Kristaus buvimas daro kitokiu, gražesniu, laimingesniu, intensyvesniu, brandesniu, romesniu ir nuolankesniu, drąsesniu, gebančiu švelnumu, ramybe, arba drąsa ryžtingai teigti tikrąjį, teisųjį – teigti Jį tiek, kad net dėl Jo mirtų. Kas sutinka ir ima Juo sekti, tas auga tuo šventumu, kuris reiškia žmogiškumo pilnatvę, kurią Kristaus buvimas ir meilė suteikia kiekvienam, bet kokioje gyvenimo būsenoje, bet kokiomis sąlygomis. Nėra jokio žmogaus, kam Kristus nebūtų atėjęs dovanoti atpirkimo ir išsipildymo. Todėl mums reikia tik Jo.

Ir kokia staigmena matyti šį tikrojo žmogiškumo augimą tarp mūsų. Kokia dar didesnė nuostaba regėti save besikeičiančius, besikeičiančius būtent draugystėje su juo, net jei vargas išlieka, o galbūt laikui bėgant su amžiumi didėja. Nes šventojo žmogiškoji tiesa yra tokia tikra, tiek pagrįsta tik Kristumi, kad jam nerūpi ilgam, o gal ir visam laikui gyventi su savo trapumu, silpnybėmis ir net nuodėmėmis. Šventasis tikroviškai išgyvena ir savo nuodėmę, šventumą pasiekia ir per savo nuodėmę – gal čia sakau ereziją; bet ir Popiežius tą sako! – kaip tas gaudžiai verkiantis Petras. Nes krikščioniškojo šventumo substancija ne mumyse, ne žmoguje, ne šventajame. Šventumo substancija – tai prisirišimas prie Kito, ir viskas kyla iš Jo, viskas išlieka jame, kaip tai išreiškia šventasis Paulius laiško kolosiečiams pirmojo skyriaus giesmėje.

„Visa sukurta per jį ir jam, jis yra pirma visų daiktų, ir visa juo laikosi. Ir jis yra Kūno – Bažnyčios galva. Jis – pradžia, pirmagimis tų, kas prisikelia iš mirusiųjų [Kristus, gyvenimo gyvenimas!], kad visame kame turėtų pirmenybę. Iš tiesų Dievui patiko, kad jame apsigyventų visa pilnatvė [visos visatos, bet visų pirma mano širdies, Mortos širdies, kiekvieno žmogaus širdies] ir kad per jį ir jam viskame darytų taiką [pradedant padriku Martos triūsu, jos santykiais su seserimi, ir baigiant karu Ukrainoje, rusų ir ukrainiečių santykiais], sutaikintų su savimi [koks kupinas prasmės šiandien šis žodis!] savo kryžiaus krauju visa, kas yra žemėje ir danguje“.⁴²

⁴² Kol 1,16b-20.

Viskas telkiasi už Kristaus

Tačiau šis kosminis, visuotinis Kristaus vaidmuo tarsi turėtų prasidėti nuo Mortos virtuvės, nuo Petro valtės, nuo Mato mokesčių rinkėjo stalo, kaip anksčiau prasidėjo Marijos Nazaretės namuose, Šventojo Juozapo dirbtuvėje, Betliejaus tvartelyje piemenims... Visas šitas visatos perkomponavimas paslaptinai gauna pradžią, Jo, Dievo Žodžio, sprendimu nori gauti pradžią iš manęs, iš mūsų, iš susitikimo su kiekvienu iš mūsų, ir jei po susitikimo pasiduodama jo traukai, jei į susitikimą atsiliepiama pasidavimu jo traukai, kuri vėl ir vėl tave paskatina nuspręsti būti su Kristumi, žingsnis po žingsnio, aplinkybė po aplinkybės, susitikimas po susitikimo, išdavystė po išdavystės taip, kad visas gyvenimas tampa santykių, akimirku, poelgių ir išgyvenimų vilkštine, kuri telkiasi už Kristaus, seka Jėzumi, nes širdis seka paskui Jį, nes širdis išgirdo esminį kvietimą, kurio pakanka pagrįsti bet kokiam kitam pasirinkimui, kiekvienam kitam atsižadėjimui, kiekvienai įmanomai aukai ar priėmimui: „Morta, Morta, tik aš tau reikalingas, tik aš suteikiu begalinį, amžiną tavo širdies troškimo išpildymą!“.

Šis sekimas Juo išplečia savastį. Šventasis Benediktas kalba apie šį brenimą Regulos pradžioje, kad vienuoliai, kurie ja seks, suprastų, jog viskas – visa joje numatyta disciplina ir visos atsivertimo pastangos, kurių šis kelias pareikalauja – yra tam, kad augtų žmogaus gebėjimas mylėti Dievą ir brolius ir tokiu būdu priimti širdies išsiplėtimą, kurį Kristus pažada ir dovanoja tiems, kas juo seka.

Šventasis Benediktas rašo: „Todėl turime sukurti tarnystės Viešpačiui mokyklą“. Jis sukuria bendruomenes, kurios moko tarnauti Viešpačiui ir, pirmiausia, Juo sekti. „Šia steigtimi tikimės neįkurti nieko atšiauraus, nieko slegiančio. Bet jei teisingi sumetimai parodys, kad būtinas koks nors griežtumo elementas [kaip su vaikais... kartais turime pabūti griežti, jei norime, kad jie augtų] tam, kad būtų ištaisytos ydos ar apsaugoma artimo meilė, nesileisk iškart užvaldomas baimės, verčiančios atsimesti nuo išganymo kelio [kaip įvyko tam turtingam jaunuoliui], kuris pradžioje neišvengiamai siauras. Bet paskui vis toliau žengdamas vienuoliško gyvenimo ir tikėjimo kelionėje [tai yra toliau sekdamas Kristumi], jau lėksi Viešpaties įsakymų keliu širdimi praplatėjusia nuo neapsakomos meilės saldybės.“⁴³ Kas priima, kas seka, žingsnis po žingsnio, tam tikrą akimirką suvokia, kad lekia, kad turi jėgų lėkti, nes jo širdis išsiplėtė nuo neapsakomos meilės, artimo meilės saldybės, nes ir pats jaučiasi mylimas.

⁴³ BR prologas 45-49.

Nuolankus ir užtikrintas „aš“

Kai skaitome apie Lozorius prisikėlimą Jn 11 skyriuje – toji scena, matyt, sekė po Luko papasakoto epizodo, gal porai metų praėjus – stebina tai, kad mes vėl sutinkame Mortą, kurios temperamentas, žinoma, vis dar tas pats, tačiau savastis jau nepalyginamai brandesnė, vienu metu ir uginga, ir rami.

„Atėjęs Jėzus rado Lozorių jau keturias dienas išgulėjusį kapo rūsyje. O Betanija buvo arti Jeruzalės – maždaug penkiolikos stadijų atstu. Daug žydų buvo atėję pas Mariją ir Mortą paguosti jų dėl brolio mirties. Morta, išgirdusi, kad ateinąs Jėzus, išėjo jo pasitikti. Marija liko namie [niekas nepasikeitė, psichologiškai jos liko tokios pačios: viena dirba, kita sėdi]. Morta tarė Jėzui: „Viešpatie, jei būtum čia buvęs, mano brolis nebūtų miręs. Bet ir dabar žinau: ko tik paprašysi Dievą, Dievas tau duos“. Jėzus jai pasakė: „Tavo brolis prisikels!“ Morta atsiliepė: „Aš žinau, jog jis prisikels paskutinę dieną, mirusiems keliantis“ Jėzus jai tarė: „Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas. Kas tiki mane, – nors ir numirtų, bus gyvas. Ir kiekvienas, kuris gyvena ir tiki mane, neragaus mirties per amžius. Ar tai tiki?“. Ji atsakė: „Taip, Viešpatie! Aš tikiu, jog tu Mesijas, Dievo Sūnus, kuris turi ateiti į šį pasaulį“. Tai pasakiusi, ji nuėjo ir pasišaukė savo seserį Mariją, slapčiomis jai pranešdama: „Mokytojas atėjo ir šaukia tave“.⁴⁴

Koks harmoningas kontrastas tarp Mortos Luko epizode ir šios scenos! „Kontrastas“, nes akivaizdu, kad ši moteris nuėjo ilgą sekimo Kristumi, atsivertimo kelią, kurį paskatino pirmasis susitikimas. Bet vis dėlto tai „harmoningas kontrastas“, nes akivaizdu ir tai, kad ji ta pati moteris ir kad jos savasties atsivertimas, jos širdies augimas buvo ne šuolis iš jos žmogiškumo, o jos žmogiškumo, jos temperamento, jos santykių, net ir jos trūkumų raidos kelias.

Juk ir pirmas jo pasakytas žodis Jėzui yra kone priekaištas, kaip anąkart: „Viešpatie, jei būtum čia buvęs, mano brolis nebūtų miręs.“ Bet viskas jau kitaip. Nes priekaištas švelnus, kupinas klausimo, kupinas išpažinimo, kad iš tikrųjų tik Jėzaus reikėjo Lozoriui ir joms. Be to, Morta tarsi čia pat pasitaiso, paslėptą priekaištą tuoj pat paverčia tikėjimo aktu, kuriuo be jokio pretenzijos ir užgaidos šešėlio iš Kristaus visko paprašo ir maldauja tiek užtikrinta, kiek anksčiau nemeldė: „Bet ir dabar žinau: ko tik paprašysi Dievą, Dievas tau duos“. Kiek galios tame „aš“, kuris taria „aš žinau“ tam, kad patvirtintų Kito, o ne savo paties arogantiškai teigiamą gebėjimą, išmintį, kompetenciją. Morta sako „aš“ viduje visiškai pasikliaudama

⁴⁴ Jn 11, 17-28.

Kristumi, be to, ji suvokia, kad ir Jėzaus „aš“ grįstas visišku pasiklovimu Tėvu, todėl tai yra užtikrintas „aš“, tai tikrumo pamatas ir jai, ir mums. Kaip giliai ir brandžiai Morta suvokia save pačią ir Kristų, teigdama, kad Jėzaus buvimas yra Tėvo buvimas, kad Jėzaus meilė yra Tėvo meilė, kad Jėzus daro tai, ką daro Tėvas. Mortos „aš“, Mortos mažasis ir apgailėtinas aš, išpažįsta visišku skaidrumu *Kristaus „Aš“*, tą būdą, kuriuo Jėzus tardavo „Aš“, žinodamas, kad jį visiškai ir amžinai apibrėžia meilės ryšys su Tėvu Šventojoje Dvasioje.

Akistatoje su tokiu nuolankiu ir užtikrintu „aš“ – štai kas mus žavi ne tik šventuosiuose, bet ir daugybėje mus supančių žmonių: nuolankumas ir užtikrintumas apjungti meilės Kristui – taigi akistatoje su tokiu nuolankiu ir užtikrintu „aš“ Jėzus jaučiasi galįs laisvai apreikšti savo visumą, atskleisti Mortai visą savo dieviškąją prigimtį, savo dieviškąją galią. Savasties, kuri nuolankumu ir pasitikėjimu įsitvirtina tikėjime, didybė slypi tame, kad toks „aš“ leidžia Viešpačiui visiškai atskleisti savąjį „AŠ ESU“, apreikšti tai, ką iš tikrųjų reiškia, kad tik Jis mums reikalingas. Mortos laikysena leidžia Kristui pasireikšti visa savo būties didybe ir švelnumu.

Žingsnis po žingsnio į visišką tikėjimą

Jėzus jai pasakė: „Tavo brolis prisikels!“. Morta atsiliepė: „Aš žinau, jog jis prisikels paskutinę dieną, mirusiems keliantis“ Jėzus jai tarė: „Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas. Kas tiki mane, – nors ir numirtų, bus gyvas. Ir kiekvienas, kuris gyvena ir tiki mane, neragaus mirties per amžius. Ar tai tiki?“. Ji atsakė: „Taip, Viešpatie! Aš tikiu, jog tu Mesijas, Dievo Sūnus, kuris turi ateiti į šį pasaulį“.⁴⁵

Jėzus žingsnis po žingsnio veda Mortą į visišką tikėjimą. Prisimenu, mano „tėvas“ monsinjoras Corecco prieš mirtį pasakė, kad prašo tik vienos malonės: numirti su visišku tikėjimu. Jėzus žingsnis po žingsnio veda Mortą į visišką tikėjimą. Tai tarsi mama, kuri vaikui pasufleruoja pusę žodžio, kad šis išmoktų jį užbaigti ir įsimintų jį visą, kad išmoktų pats išsireikšti ne kaip papūga, o kaip tas, kuris sugeba išreikšti savąjį „aš“ kaip savastį, kaip tapatybę, kaip save patvirtinančią laisvę. Jei mama jam pasakytų visą žodį, vaikas jį atkartotų kaip papūga, tačiau ji ištaria tik pusę žodžio, kad suveiktų vaiko suvokimas, jog jis pats taria žodį, jis pats atranda, pats save išreiškia. Ir ištikimai tęsdama, tarsi deklamuotų atsakymus iš katekizmo – „Aš žinau, jog jis prisikels paskutinę dieną, mirusiems keliantis“

⁴⁵ Jn 11: 23-27.

[atsakymas visiškai teisingas, nepriekaištingas, bet Kristus jį nuveda toliau, o tiksliau, atskleidžia jai, kad jos tikėjimas Juo gerokai viršija tradicinį Izraelio tikėjimą] ; ištikimai tęsdama, akimis žvelgdama į Jėzaus akis, širdimi tiesdamasi į Jėzaus širdį, Morta gauna visko apreiškimą, visko, su kuo pirmą kartą susitiko prieš porą metų savo namuose, tą garsaus epizodo vakarą: „Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas. Kas tiki mane, – nors ir numirtų, bus gyvas. Ir kiekvienas, kuris gyvena ir tiki mane, neragaus mirties per amžius.“

Prisiminkime kun. Giussani žodžius: „Kristus, gyvenimo gyvenimas, gero likimo tikrumas ir draugija kasdieniame gyvenime, artima į gerą keičianti draugija: visa tai perteikia Jo veikimą mano gyvenime“.⁴⁶

„Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas. Kas tiki mane, – nors ir numirtų, bus gyvas. Ir kiekvienas, kuris gyvena ir tiki mane, neragaus mirties per amžius.“

Tai šito, tik šito, reikia mums, ir reikia visiems. Tai vienintelis reikalingas dalykas. Mums reikia gyvenimo, kuris prikeltų mus iš mirties, iš kiekvienos mirties, iš kiekvieno pavidalo, kurį mirtis ir blogis įgauna asmeniniame gyvenime, šeimoje, bendruomenėje, visame pasaulyje. Visa kita yra begalė dalykų, kurie mus kelia rūpestį ir nerimą, nors nėra būtini, nes jie niekada neatliepia tikrojo širdies, kiekvienos širdies poreikio.

Net gyvenimas šioje žemėje mums nelabai reikalingas, nes ji arena, kurioje širdies poreikis suvokiamas, bet ne ji tą poreikį patenkina. Lozoriaus nepatenkins tie keli metai, kuriuos dar gyvens po prisikėlimo. Mumyse nėra poreikio nenumirti ar išgyventi: mums reikia, kaip Jėzus sako Mortai, nemirti amžinai, tai yra, mums reikia amžinojo gyvenimo, to gyvenimo, kurį mums gali duoti tik Kristus, kuriuo tik Kristus yra mums. Dabar Jėzus prikels Lozorijų Lozoriaus gyvenimui, bet Lozorius nėra Dievo sukurtas, geidžiamas ir mylimas vien tik dėl to. Nė vienas iš mūsų nėra Tėvo pageidaujamas ir mylimas tik tam, kad gyventume daugiau ar mažiau ilgą gyvenimą. Mes esame Jo sukurti Jam, Dievo Dievui, ir širdis neras ramybės tol, kol nenurims amžinoje bendrystėje su gyvenimu, kuris yra Kristus, Tėvo glėbyje, Šventosios Dvasios alsavime.

„Ar tai tiki?“

„Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas. Kas tiki mane, – nors ir numirtų, bus gyvas. Ir kiekvienas, kuris gyvena ir tiki mane, neragaus mirties per amžius.“

⁴⁶ Žr. čia 19 išnašą, p. 21.

Ką galima dar pridurti prie šio totalaus Kristaus savęs paties paliudijimo? Kas gali būti daugiau už šiuos žodžius? Kas mums gali būti daugiau už šį išbaigtą Dievo ontologijos apreiškimą, kurį mums suteikia Jis esantis, žvelgiantis mums į akis, esantis kūnu ir krauju, veidas į veidą su mumis? Ką dar čia galima pridurti?

Atrodytų, nieko daugiau nereikia pridurti. Bet vis dėlto, reikia. kažko trūksta šiam išbaigtam paliudijimui, šiam visiškam apreiškimui, šiai galutinei Dievo teofanijai žmogaus akyse. Pats Jėzus Mortai ir mums sako: „Ar tai tiki?“.

Būtų veltui, jei Dievas ateitų į pasaulį pasiskelbti mūsų gyvenimo Gyvenimu, amžinuoju gyvenimu, kurio nenugali jokia mirtis, amžinuoju gyvenimu čia ir dabar, ne tik paskutinę dieną, bet ir dabar, ir ne tik mūsų mirusiesiems, bet ir mums gyviesiems, būtų veltui, būtų veltui pačiam Kristui ir jo mirtis, ir jo prisikėlimas, *jei aš netikėčiau*, jei nepripažinčiau savęs tikinčiuoju „tu“ akistatoje su Kristumi, kuris mane tokiu būdu sutinka taip apsireikšdamas.

Kiek Dievas gerbia žmogų, mūsų laisvę, jei pasirodymas to, kuo Jis kaip Dievas yra, nuolankiai sustojęs ties mūsų širdies, mūsų sąžinės, mūsų proto, mūsų valios, išmanymo ir laisvės slenksčiu, siunčia į mūsų pusę kone elgetaujančio aimaną, prašymą Juo tikėti, prašymą Jam leisti mūsų akivaizdoje būti Savimi pačiu, būti Dievu, būti Prisikėlimu ir Gyvenimu, būti Tuo, kuris mus kuria ir atperka, Tuo, kuris teikia mums gyvenimą ir prikelia amžinajam gyvenimui!

„Ar tai tiki?“ . Šis klausimas ne iš inkvizicijos tyrimo. Tai Dievo Širdies maldavimas žmogaus širdžiai, Dievo laisvės – žmogaus laisvei, Dievo Būties – žmogaus būčiai.

Tačiau tai klausimas, atsakymo į kurį turime ieškoti ne savyje. Tikėjimo dalykas, kliovimosi buveinė – ne mumyse: tai slypi pačiame Viešpatyje, tai pats Viešpats. Dėl šios priežasties Morta atsakymą iškelia ne tiek iš savo atminties ar samprotavimų, kiek veikia išreikšdama žodžiais tai, ką mato, tai ką regi savo akivaizdoje, tai ką Jėzus jai perteikia žvelgdamas jai į akis su meile, su troškimu pripildyti prasme jos gyvenimą, pripildyti jos gyvenimą Savimi: „Taip, Viešpatie! Aš tikiu, jog tu Mesijas, Dievo Sūnus, kuris turi ateiti į šį pasaulį!“.

Morta tampa aidu to, ką regi, atliepia tuo metu išgyvenamą Kristaus patyrimą. Jėzus jai apsireiškia, jos akivaizdoje vyksta teofanija, ir ji tai regi, atpažįsta, nes nuo to garsiojo vakaro, kai Morta pratrūko, ji nesiliovė tikrinosi Jėzaus jai ištarto žodžio, tikrovės, kurią Jis jai buvo apreiškęs, to, kad Jis yra vienintelis būtinas dalykas, kurio geidžia širdis, kuris viską išpildo, viską užpildo. Dabar Morta jau subrendusi, išaugusi šia gyvenimo patirtimi, išaugusi patirtimi, kad Jėzus tikrai yra jos gyvenimo Gyvenimas.

Pirmiausia Morta išpažįsta, kad ši pilnatvė yra dabar esanti, tai Esatis „ateinanti į pasaulį“. Ne tokia esatis, kuri stūksa sąstingyje kaip pagoniškas stabas, kaip statula. *Kristus yra Dievo Esatis, kuri ateina ten, kur ji atpažįstama, kur ji laukiama, kur ji mylima.* O Morta išgyveno ir išgyvena šią patirtį ir dėl to jos širdis užtikrinta, tvirtai įsitikinusi, kad jei Kristus yra viskas mums, jei Jis yra mūsų gyvenimo Gyvenimas, tai visas mūsų laisvės darbas – atliepti Dievo laisvę ateiti į pasaulį, dovanoti save pasauliui kūnu ir krauju, pripildyti pasaulį Prisikėlimu ir Gyvenimu žmogaus gyvenimui, kiekvieno žmogaus, kad ir kokios būtų jo aplinkybės ar padėtis, net jei jis būtų kaip Lozorius jau keturias dienas miręs ir irtu.

Didysis patikrinimas

Tikėjimas – visa tai pripažinti, gyventi vardan to dėkingai ir su viltimi. Dėl to bet kuriomis egzistencijos aplinkybėmis, net mirties ar nuodėmės aplinkybėmis, naikinimo ir blogio aplinkybėmis, tokiomis kaip karas Ukrainoje, skausmo ir kančios aplinkybėmis, kokios užklumpa bet kuriose mus tiesiogiai ar netiesiogiai įtraukiančiose išbandymų, ligų, neteisybės, vargo situacijose, viskas tėra tas pats mūsų laisvei vėl keliamas Kristaus Prisikėlimo ir Gyvenimo klausimas, maldaujantis iš mūsų tikėjimo, ištariamo „taip“ Jam, gyvenimo Gyvenimui, pasaulio Gyvenimui: „Ar tai tiki?“, „Ar tiki, kad aš esu Prisikėlimas ir tavo gyvenimo Gyvenimas?“, visų gyvenimų Gyvenimas?

Gyvenimas nieko kito neprašo. Dievas nieko kito iš mūsų nereikalauja. Jis neprašo mūsų gerai gaminti maistą, laiku patiekti vakarienę ar išjudinti seserį iš jos inercijos. Gyvenimas reikalauja iš mūsų tikėjimo Kristumi. Gyvenimas, visas pasaulis klausia mūsų, ar Kristus tikrai yra vienintelis dalykas, kurio reikia, ar Kristus yra mūsų gyvenimo Prisikėlimas ir Gyvenimas. Gyvenimas prašo mūsų būti šio patikrinimo erdve, kurioje tikėjimas leidžia Kristaus buvimui būti paslaptingu nuolat stebinančiu visko ir visų Prisikėlimu ir Gyvenimu. Kiek viso to liudijimų mus supa! Kaip rašo Laiško hebrajams autorius: „Todėl ir mes, šitokio debesies liudytojų apsupti, nusimeskime visas naštas bei nuodėmės pinkles ir ištvėringai bėkime mums paskirtose lenktynėse, žiūrėdami į savo tikėjimo vadovą ir išstobulintoją Jėzų“.⁴⁷ Kokia daugybė mūsų draugų sudaro šį liudininkų debesį, šią liudininkų daugybę, skatinančią mus suprasti, mums bylojančią,

⁴⁷ Hbr 12, 1-2a.

kad Kristus iš tikrųjų yra gyvenimo Gyvenimas mirtyje, ligoje, kančioje ir visame kame.

Kas taip gyvena, yra autoritetingas. Morta šioje Evangelijos scenoje yra autoritetingas žmogus, ramiai tvarkantis viską ir visus. Nieko panašaus į tą isterišką moterį prieš kelerius metus! Ji autoritetinga, nes tvarką padarė pirmiausia savyje, ji leido Kristui joje padaryti tą tvarką. Kai įsteigiamas tvirtas ir stabilus centras ir išbandomas jo turiningumas, aplink jį viskas susirikiuoja. Gyvenimas susitvarko darniai ir gražiai, net tarp begalės neramumų, jeigu Kristų tikrai priimame savyje, savo gyvenime, visame gyvenime, kaip Vienintelį būtiną, kaip Tą, kuris vienintelis atsiliepia į mūsų širdyje slypinčią prasmės ir gyvenimo reikmę. Viskas susidėlioja aplink Jį, susidėlioja Jo atžvilgiu. Tik Jėzus žino tinkamą vietą kiekvienam iš mūsų ir viskam, kas sudaro mūsų gyvenimą – nuo plauko iki žmonos, nuo batų iki darbo, nuo kavos iki politikos... viskam.

Šventasis Benediktas savo Reguloje viską sutvarko, sudėlioja visą vienuolių žmogiškumą į darnią tvarką, kurią vienuolynai išspinduliuojo į Europos ir pasaulio kultūrą. Bet visa ši darni tvarka leidžia tam įvykti, leidžia tam susikurti iš centro, centro, kurio ji negali primesti ir kurį kiekvienas vienuolis yra pašauktas pasirinkti, laisvai priimti, nes tai jausminis centras, centras, kuriame mano laisvė sutaria su meile, kuri iš laisvės prašo meilės, su pirmumu, kuris prašo pirmumo, su žvilgsniu į mane, kuris prašo žvilgsnio į Kristų. Šį centrą Šv. Benediktas išreiškia prašydamas vienuolių „neturėti nieko aukštesnio už Kristaus meilę“.⁴⁸ Kitur jis sako, kad besąlygiškas vienuolių paklusnumas „būdingas tiems, kas neturi nieko brangesnio už Kristų“.⁴⁹ Ir galiausiai, priešpaskutiniame skyriuje šiek tiek apibendrinęs tai, kas esminga vienuolių gyvenime, Benediktas užbaigia prašymu, kad jie „neturėtų absoliučiai nieko aukštesnio už Kristų, kuris mus visus kartu veda [štai ir sekimas Juo] į amžinąjį gyvenimą.“⁵⁰

Visas gyvenimas augs ir susitvarko pagal šį centrą, nuolatiniam santykiu su šiuo centru, visada viską priderindamas prie pamatinio Kristaus pirmumo. Taip Morta ir užaugo, taip jos asmenybė tapo tuo žmogiškumo darnos, viso jos veržlaus žmogiškumo reginiu, atsiskleidžiančiu Lozorius prisikėlimo epizode.

⁴⁸ BR 4, 21.

⁴⁹ BR 5,2.

⁵⁰ BR 72, 11-12.

Keisti žmonės pirmumą teikiantys Kristui

Kai kun. Giussani liudija, kad Kristus yra jo gyvenimo gyvenimas, jis tai daro rūpindamasis visais žmonėmis, įtrauktas jo charizmos, ir tą rūpestį jis buvo išreiškęs jau daug kartų. Pavyzdžiui, tais laikais, kai aš dar mokiausi universitete, jis vis pabrėždavo garsiąją (tikiuosi, vis dar garsią!) ištrauką iš Solovjovo *Trumpo pasakojimo apie Antikristą*:

„Imperatorius kreipėsi į krikščionis sakydamas: „Keisti žmonės! [...] Pasakykite gi jūs patys, jūs, daugumos savo brolių ir vadovų palikti krikščionys: kas visų brangiausia jums krikščionybėje?“ Ir čia pakilo senolis Jonas ir nuolankiai atsakė: „Puikusiai valdovas! Mums visų brangiausias krikščionybėje yra pats Kristus – Jis Pats. Iš Jo ateina visa, nes mes žinome, kad Jame kūniškai yra Dievo pilnatvė“.⁵¹

Kartais pagalvoju, ar mus krikščionis, visus krikščionis – pasauliečius, kunigus, vienuolius, tikinčiuosius – valdžia vis dar laiko „keistais žmonėmis“, ar kiekviena atėjusi valdžia, atėjusi ideologija mus suvokia kaip keistus, kaip jos neatitinkančius, su jos interesais, projektais ir planais nesutampančius. Popiežius Pranciškus ne be reikalo dažnai smerkia pasaulietiškumą, kuriuo grindžiame savo gyvenimą ir kuriuo seka ir tie, kas turėtų būti pašvęsti teikti pirmumą Kristui jei ne pavyzdiniu, tai bent jau reikšmingu būdu, žyminčiu, kad naujas gyvenimas yra visiems galimas. Tačiau naujas, kitoks, „keistas“ pasauliui gyvenimas prasideda nuo „aš“, nuo širdies, kuri iš tikrųjų susitinka su Kristumi ir leidžia jam paskelbti bei mūsų gyvenime įrodyti, kad Jis tikrai yra Vienintelis reikalingas, vienintelis, kurio man reikia, Vienintelis, kuris man brangiausias, taigi tai, kas mums brangiausia, būtent vertingiausia ir pats paskutinis dalykas, kurio atsisakytume, jei iš mūsų būtų atimama viskas, net gyvastis. Kankiniai mums liudija štai ką: kad Kristus, būdamas gyvenimo Gyvenimu, yra brangesnis už gyvastį.

Štai tokį liudijimą mums paliko monsinjoras Corecco, tikėjime mano tėvas, kuris išgyveno ligos metus, tiesa ir džiaugsmu spinduliuodamas ramybę, kuri jam atėjo iš 62 psalmės 4 eilutės, Sekmadienio ar švenčių dienų pašlovinimuose: „Tavo malonė man vertingesnė už gyvastį“.

Viskas kviečia mus į tai, į šią tikėjimo brandą, leidžiančią esančiam Prisikėlusiam būti širdies pilnatvė visomis egzistencijos aplinkybėmis. Kas pradeda sekti Kristumi, visu kuo įsitikindamas, kad Jis – Prisikėlimas ir gyvenimo Gyvenimas, tas išauga į naują santykį su visais ir su viskuo, į

⁵¹Žr. V. Solov'ev, «Breve Racconto dell'Anticristo», in Id., *I tre dialoghi e Il Racconto dell'Anticristo*, Marietti 1820, Genova 1996, p. 190.

laisvą santykį, nes tas, kam nėra nieko brangesnio už Kristų, yra laisvesnis už imperatorių, valdo viską labiau nei pasaulio imperatorius.

Tačiau esama vieno šio įsitikinimo aspekto, į kurį turime pasigilinti šią popietę: Morta šį kelią praėjo ne pati viena. Pati viena ji nebūtų praėjusi. Ir mes taip pat nebūtume.

Sugiedokime *Regina Caeli*.

Balandžio 30 d., šeštadienio popietė

Pradžiai ir pabaigai:

Johanas Sebastianas Bachas, kantata „Christ lag in Todesbanden“, BWV4
Karl Richter – Münchener Bach-Chor und Orchester (Archiv Produktion) Universal

■ ANTROJI MEDITACIJA
Mauro–Giuseppe Lepori

„Mokytojas atėjo ir šaukia tave“

Džiaugsmas ir laisvė

„Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas. Kas tiki mane, – nors ir numirtų, bus gyvas. Ir kiekvienas, kuris gyvena ir tiki mane, neragaus mirties per amžius.“ Ar tai tiki?“. Ji atsakė: „Taip, Viešpatie! Aš tikiu, jog tu Mesijas, Dievo Sūnus, kuris turi ateiti į šį pasaulį“. Tai pasakiusi, ji nuėjo ir pasišaukė savo seserį Mariją, slapčiomis jai pranešdama: „Mokytojas atėjo ir šaukia tave“.⁵²

Ši rytą aptarėme kelią, kurį Morta nukeliavo po to smarkaus savo... protrūkio, tikrindama Jėzaus pateiktą iššūkį – iššūkį, reiškusį, kad jos akivaizdoje Jis išigali kaip vienintelė jai reikalinga tikrovė. Morta tam tikrą kelią nuėjo, nes visose savo gyvenimo kertelėse patikrino šio sprendimo ir pirmiausia šios Esaties tiesą. Ji nuveikė darbą savyje, nes gyveno su šiuo Jėzaus skelbimu, vis aiškiau atrasdama jo tiesą, tiesą, kad Jėzus jai nepamatuojamai reikalingesnis už visus poreikius ir siekius, kurie jos gyvenimą ir jos širdį buvo pripildę ir netgi pavergę. Ji patyrė išsilaisvinimą, širdies išsiplėtimą, gyvenimo prasmės ir gyvenimo skonio išsiplėtimą. Dabar niekas nevertė jos užsiverti savyje, o jei vėl aplankydavo to buvimo, tojo žodžio, sukūrusio joje tą patirtį, atminimas, širdis atsiverdavo ir išvadudavo ją nuo nerimo ir nuo skundų, kurie vis kėsinosi ją vėl paskandinti. Dėl to ją lydėjo džiaugsmas. Net ir gyvenimo dramos akivaizdoje, net ir skausmuose, pavyzdžiui, mirus broliui Lozorui, Morta jautėsi džiugi, kitaip tariant, jos nevaržė anksčiau ją dusinęs susitelkimas į save pačią.

⁵² Jn 11.25–28 d.

Atsižadėti netikrojo „aš“

Tas darbas nebuvo lengvas. Juk toks buvo jos būdas, tad susivokti, kad Kitas yra viskas, ko jai reikia, atsisakyti būtinybės pačiai išrūpinti sau ir kitiems tai, ko, jos manymu, jiems reikia, jai reiškė ir toliau reikš savęs išsižadėjimą, savęs nuneigimą, kas, tiesą sakant, prieštaravo jos prigimčiai.

Kaip žinote, būtent šventąjį Benediktą vaizduoja Brolijos logotipas, su kurio autoriumi brazilų dailininku Claudio Pastro man teko malonė susipažinti San Paule keli mėnesiai prieš jo mirtį – tas giliai tikėjęs menininkas svarbiausią marijonų šventovę Brazilijoje, *Aparedidos Dievo Motinos* katedrą pavertė, manyčiau, vienu didžiausių šiuolaikinio krikščioniškojo meno stebuklų.⁵³ Tai štai, aplink šventojo atvaizdą Pastro įrašė pusę sakinio iš Šventojo Benedikto Regulos: „*Ut sequatur Christum* – kad būtų sekama Kristumi“. Nebuvo įrašyta pirmoji šios eilutės dalis iš Regulos 4 skyriaus, iš pažiuros skambanti neigiamai: „*Abnegare semetipsum sibi, ut sequatur Christum* – Paneigti save, kad sektumei Kristumi“.⁵⁴

Atrodo, lyg Šventasis Benediktas norėtų kone visai sutraiškyti ego, nes sako ne tik paneigti „save“, bet ir „*semetipsum sibi* – pačiam sau save“. Aki-vaizdu, kad tai eina iš to vienuoliško asketizmo, kuriam Benedikto laikais nebuvo baisi ir savęs mariniimo praktika. Bet jei pastebėsime, kiek dažnai vergaujame susvetimėjusiam „aš“, kupinam melo ir ideologijų, kupinam akiplėšiškos gerovės veisiamų užgaidų, nematant kito žmogaus, daugybės kitų žmonių skurdo; jei pastebėsime, kiek mus užkrėtė tai, ką popiežius Pranciškus vadina „švaistymo ir abejingumo kultūra“; ⁵⁵ jei pastebėsime, kiek individualizmo, kiek nesusivokimo mūsų santykiuose su gyvenimu, su bendruomene, su šeima, žmona, vyru, vaikais, darbu ar mūsų pasaulimu... tai gal ir mums šiandien nepakenktų, jei ne tas „aš“ marinimas, kurį galima netinkamai suprasti ar netinkamai patirti, tai bent jau darbas

⁵³ Šventojo Benedikto atvaizdas paimtas iš brazilų menininko Claudio Pastro (San Paulas, 1948–2016) 1980 metais Europos globėjo gimimo metinėms sumanyto ir sukurto medaliono. Tais pačiais metais Montekasino abatas Martino Matronola suteikė pirmąjį bažnytinį pripažinimą *Comunione e Liberazione* brolijai. Šventasis Benediktas laiko iškėlęs tris dešinės rankos pirštus, didįjį, smilių ir nykštį, nurodydamas tris Šv. Trejybės asmenis: tai kvietimas gyventi bendrystėje. Kaire ranka jis rodo į širdį, kurioje įgyvendinama Reguloje išdėstyta evangelinio gyvenimo idėja. Brangakmenių spirālės ir medaliono apskritimas yra žmoguje įsikūnijusio dieviškumo dinamikos simboliai. Įrašas *Ut sequatur Christum* („kad būtų sekama Kristumi“; BR 4,10) eina palei kraštą, nurodydamas žmogaus kelią. Taip pat žr.: G. Feliciani, G. Feliciani, «Notizia storica», in L. Giussani, *L'opera del movimento...*, op. cit., p. 19.

⁵⁴ BR 4.10.

⁵⁵ Plg. Pranciškus, *Homilija per Šv. Mišias, pradedant XIV eilinę Vyskupų Sinodo Visuotinę Asamblėją*, 2015 m. spalio 4 d.; Pranciškus, *Žinia LIV Pasaulinei taikos dienos progai*, 2021 m. sausio 1 d.

su savimi, padedantis susivokti, kad „aš“ buvo sutapatintas su gyvenimo vi-
suma. Tokia jau yra individualizmo problema: ego iškeliamas kaip dievas,
savo paties gyvenimo stabas, ir tai visai ne ta nuostata, kuri vestų į laimę ir
skatintų gyvenimą priimti jį pranokstančią prasmę. Džiaugsmas, kaip rodo
vaikų pavyzdys, iš tiesų, tai patirtis, kai širdis, kaip sakoma, netelpa savyje.

Tai štai, manau, kad Morta atliko tą darbą – atsižadėjo save sureikšmi-
nančio „aš“, reikalaujančio, kad visi aplink jį suktųsi. Bet tą darbą ji įvykdė
ir tą kelią nuėjo ne savojo „aš“ sprendimu, ne jo galia kliaudamasi. Būtų
buvę dar blogiau! Spėju, kad demonai įsitikinę, kad jie geriausios ir nesava-
naudžiškiausios būtybės visatoje vien todėl, kad viską daro patys ir dėl savęs.
Ne, Morta gebėjo atlikti šį darbą, nes žvelgė į Kristų, leidosi jo traukiama,
net jei iš pradžių, jai paprieštaravęs, Jis ją sutrikdė. O jis jai paprieštaravo
būtent besdamas pirštu į jos žaizdą – įsitikinimą, kad ji pati savarankiškai
išpildo savo gyvenimą. Šis suvokimas ją iki tol ribojo, kankino, dusino,
nuodydamas viską joje ir aplinkui ją: santykius, darbą, religingumą, viską.

Pasidalinimas iššūkiu

Vis dėlto Morta tą kelią nuėjo ne viena. Tą vakarą Jėzus pašaukė ne tik ją,
apsireiškė ne tik jai. Morta nukeliavo kelionę į save su bendrakeleiviais, su
žmonėmis, kurie nusprendė šiuo keliu eiti kartu su ja, nuveikti tą darbą su
savimi kartu su ja.

Mat tą vakarą tai, kas atsitiko, tai, ką Jėzus pasakė ir apreiškė, buvo ne
šiai paprastas Mortos ir Jo kiviščas, ir net ne jai vienai atskirai suteikto
dvasinio pamokymo akimirka. Jų pašnekesys tapo Evangelija todėl, kad tai
mums visiems rūpimas klausimas, iškart palietęs ir įtraukęs visus, kas tą
vakarą buvo atėjęs į Mortos namus. Esu tikras, kad tą vakarą visi trys, abi
seserys ir brolis, patyrė susitikimą su Kristumi, suteikusį naują prasmę jų
bendram gyvenimui. Juk iš tiesų, Jėzui pabarus Mortą, nuščiuvo ir Lozo-
rius su Marija. Marija ir Lozorius galbūt mirktelėjo vienas kitam ironiškai
nusišypsoję, nes Jėzus tarsi patvirtino, kad jie abu pagrįstai peikė nuolatinę
į nevilgtį varančią Mortos nerimastį ir pretenzijas. Dar blogiau, jie galėjo
choru ištarti: „Ką mes tau sakėm! Matai, ir Jėzus regi, kaip tu visus įvarai
į sumaištį savo nerimu, savo pretenzijomis, savo manija viskam ir visiems
vadovauti!“

Bet nieko panašaus, tyli nuščiuvė ir jie! Ir jie klausosi, ir jie į save įsi-
žiūri. Juk tai, ką Jėzus pasakė Mortai – kad Jis vienintelė būtina, reikalinga
tikrovė – buvo pernelyg didis dalykas, pernelyg svarbus, tad galiojo ne
tik Mortai! Kiekvienas iš jų svarstė apie save, net ir Marija, kurią Jėzus

buvo pagyręs ir kuri galėjo manyti, kad viskas su ja gerai. Abu, Lozorius ir Marija, be abejo, savęs paklausė: „O aš? Ar tikrai išgyvenu susitikimą su Jėzumi, pripažįstu Jį vieninteliu būtinu atsaku į manąją laimės, ramybės, brolybės, grožio ir gyvenimo pilnatvės reikmę? Tiesa ar ne tiesa, kad man Jis yra viskas, pati geriausioji dalis? Kad Jis yra mano ramybė, ir kad viskas mano gyvenime sutvarkyta ir rymo aplink Jį ir Jame?

Prisipažįstu: kai pasauliečiai, žemiško pasaulio audrų blaškomi, mums, vienuoliams, pasako, kad mes pasirinkome geriausią dalį, kone su kaltės jausmu, kad patys jie jos nepasirinko, aš jaučiuosi labai provokuojamas. Mat neišvengiu išpūdžio, kad žmogui, kuris yra vienuolyne, dažnai geriausioji dalis nėra toks jau dramatiškas pasirinkimas, kaip tiems, kieno laivas, vaizdžiai sakant, jau visai sudužęs į uolas darbe, šeimoje, visuomenėje ar politikoje... Netgi Mortos ir Marijos scenoje atrodo, kad geriausia dalis Marijai tarsi būtų paduota ant sidabrinio padėklo, pernelyg jau patogiai. Kita vertus, Morta pašaukta dramatiškai pasirinkti ir, kaip matysime, ji iš tiesų pasirenka, tikrai paaukvoja klaidingą savojo „aš“ nuostatą. Štai kodėl man susidaro įspūdis, kad tą vakarą ir Marija suprato, kad ji taip pat turi atnaujinti savo sprendimą rinktis Kristų, rinktis jį iš tiesų, vėl priimti Jėzau iššūkį.

Pagalvokim apie tai, kad Jėzus ir apaštalai tą vakarą ar kitą dieną iške-liavo, o Morta, Marija ir Lozorius liko vieni tyloje skandinavuose namuose, kuriuos reikėjo sutvarkyti ir išvalyti po to, kai juose apsilankė ta keliolika galilėjiečių, daugiausia valstiečių ir žvejų, nepratusių prie gerų manierų. Žinoma, visi trys žvelgė vienas į kitą tylėdami, liūdesį jų akyse keitė dėkingumas ir palaiminga rimtis. Palaimingas liūdesys reiškė ilgėjimąsi gėrio, su dėkingumu patirto, bet iki galo dar neįgyto. Visi trys žvelgė vienas į kitą taip, kaip niekada anksčiau nebuvo žiūrėję, taip švelniai, kaip dar niekada nebuvo vienas į kitą žiūrėję. Jie vienas kitą mylėjo – tas akivaizdu iš kiekvienos Evangelijos scenos, kurioje abi seserys ir brolis pasirodo – tačiau to švelnumo anksčiau nebuvo. Visiems trims net ir be žodžių buvo aišku – bet vėliau turbūt apie tai jie pakalbėjo – kad jų ryšys tapo kitoks, kad jie įžengė jau į kitokią brolystę, kitokią artumą ir kad šie namai, tokie jiems savi namai, kuriuose galbūt nuo mažens jie gyveno su savo tėvais, savo seneliais, kuriuose visi kartu užaugo... tie namai tapo nauja vieta, nauja erdve, kažkuo tiek šventu kiek šventykla, erdve, kurioje gyvenama kaip šventykloje. Ir pajuto, kad tas naujumas, pasklidęs tarp jų namuose, užgimė būtent tą akimirką, kai Jėzus prabilo į Mortą, pasinaudodamas jos skundu – žinoma, būtų galėjęs ir gebėjęs pasinaudoti ir bet kokia kita proga – taigi, užgimė būtent tą akimirką, kai Jėzus atskleidė Mortai ir visiems, kas klausėsi, kad kiekvieno žmogaus širdis sukurta Jam kaip Vieninteliui būtinam, esan-

čiam vieninteliu atsiliepimu į gyvenimo reikmę, kurią jaučiame visa savo žmogiška esybė.

Juk taip visada nutinka susitikus su Kristumi, jei iš tikrųjų su juo susitinkama. Jėzus tai pasako begale būdų, leidžią tą patirti begale būdų, bet visai atvejais tai būtent ši patirtis. Trys pavyzdžiai iš Evangelijos:

„Ateikite pas mane visi, kurie vargstate ir esate prislėgti: aš jus atgaivinsiu! Imkite ant savo pečių mano jungą ir mokykitės iš manęs, nes aš romus ir nuolankios širdies, *ir jūs rasite savo sieloms atgaivą*. Mano jungas švelnus, mano našta lengva“.⁵⁶

Arba kai „Jėzus atsako jai [samarietei]: „Kiekvienas, kas geria šitą vandenį, ir vėl trokš.; O kas gers vandenį, kurį Aš jam duosiu, tas nebetrokš per amžius, ir vanduo, kurį jam duosiu, taps jame versme vandens, trykštančio į amžinąjį gyvenimą“.⁵⁷

Arba dar vienoje Jono evangelijos ištraukoje: „Paskutinę, didžiąją šventės dieną Jėzus stovėjo ir šaukė: „Jei kas trokšta, teateina pas mane ir tegeria! Kas mane tiki, kaip Raštas sako, iš jo vidaus plūs gyvojo vandens upės“. Jis kalbėjo apie Dvasią, kurią turės gauti Jį įtikėjusieji [„Ar tai tiki?“]. Mat Šventoji Dvasia dar nebuvo nužengusi, nes Jėzus dar nebuvo pašlovintas“.⁵⁸

Brolystės Kristuje naujiena

Kad abi sesės ir brolis kartu gilinosi į šį įvykį, kad kartu atsiliepė į šią naujieną, ir kad jie kartu nuėjo tą kelią, mes matome ne tik iš brandos, kurią Mortą parodė, kai Jėzus atėjo prie Lozorius kapo. Mes tą regime visų pirma ir iš jos naujoviško santykio su Marija, savo seserimi. Pakanka vienos smulkmenos, kad suprastum, jog abi seseris sieja naujas ryšys: po susitikimo ir pokalbio su Jėzumi kuris jai atsiskleidžia kaip Prisikėlimas ir gyvenimo Gyvenimas, Morta eina pakviesti sesers tokiu būdu, kuriuo atsiskleidžia jų naujas santykis. Toks santykis bręsta tuose, kas kartu yra patvirtinę, jog Kristus yra Vienintelis reikalingas širdžiai ir gyvenimui, toks naujas santykis būdingas tiems, kas kartu, nes Jėzus Kristus yra esantis, nes Kristus yra viskas. Morta Marijai ištaria: „Mokytojas atėjo ir šaukia tave“.⁵⁹

Šiame žodyje slypi visas naujumas Kristaus atneštas pasauliui, santykių naujumas, brolystė, nauja brolybė, draugystė, pasauliui be Kristaus neį-

⁵⁶ Mt 11: 28–30.

⁵⁷ Jn 4, 13–14.

⁵⁸ Jn 7, 37–39.

⁵⁹ Jn 11,28.

sivaizduojama ir, svarbiausia, neįmanoma. Morta kviečia Mariją, kad jai pasakytų, kad Jėzus ją šaukia, ji perduoda jai esančiojo Viešpaties kvietimą. Jis atėjo ir šaukia tave, nori tave matyti, tave susitikti. Dabar jau abi jos žino, kad Jėzus yra Vienintelis reikalingas, gyvenimo Gyvenimas. Jas vienija šis suvokimas, visiškas širdies pasitenkinimas Kristuje.

„Mokytojas“: Mortai šis titulas kupinas viso Kristaus autoriteto, jo *authoritas* – etimologiškai kylančio iš „auginti“ – ir reiškia, kad ryšys su Juo, Jo klausymasis, skatina mus augti, augina gyvenimą, išplečia širdį, atneša tiesą visame kame, santykiuose, darbe, jausmuose, žmogiškose silpnybėse, net ir mirtyje, sielvarte dėl Lozorius ar savo pačių mirties. „Mokytojas“ Mortai dabar Tas, kas yra „Prisikėlimas ir Gyvenimas“, Tas, kuris yra tam, kad tave prikeltų, kad gyventum pilnatvėje. „Mokytojas“, – pasakytų Šventoji Motina Teresė iš Kalkutos – tai Jėzus, kuris yra „*Gyvenimas gyvenimui*“, „*Meilė meilei*“,⁶⁰ ir apima daugybę kitų savybių bei požymių, kuriuos esam pašaukti savyje priimti, perimdami iš Jo autoritetingos esaties malonės, meilės mums ir žvilgsnio į mus.

Negali būti gilesnės ir tikresnės bendrystės, negali būti gražesnės ir tvirtesnės brolystės, kaip dalintis šiuo tikėjimu ir šiuo troškimu, šiuo tikėjimu, kuris yra Jo troškimas, Jo troškimas ir apkabinimas. Ir negali būti didesnės abipusės dovanos, negali būti labiau nesunaikinamos vienybės, kaip priminti vieni kitiems apie esantįjį Jėzų, kuris trokšta, kad atsiliptume ir patenkintume mūsų esminį gyvenimo troškimą. Morta ir Marija yra taip tyliai ir giliai suvienytos suvokimo, kad Jėzaus esatis yra gyvenimo Gyvenimas joms ir kiekvienam, net ir mirusiems kaip Lozorius, kurie, skirtingomis akimirkomis atsidūrę Jo akivaizdoje jam ištaria vis tuos pačius žodžius, išreiškia tą patį suvokimą, tą patį gyvenimo Gyvasties, kuria Jis yra, troškimą: „Viešpatie, jei tu būtum čia buvęs, mano brolis nebūtų miręs!“⁶¹

Pasidalinti patvirtinimu, kad Jis yra viskas

Pabrėžiu visa tai, nes man atrodo, kad šiuose epizoduose, šiuose žodžiuose, šiuose Evangelijos žmonėse mes atrandame egzistencinę Bažnyčios paradigmą, žmonių draugiją, draugystę ir brolybę, kuri yra suteikta kiekvienam iš mūsų prašymu eiti iki pat gelmės susitikime su Kristumi, iki žmogiškumo

⁶⁰ „Mes visi tampame tikra ir vaisinga Jėzaus vynuogyno šakele, priimame Jį į savo gyvenimą tokiu pavidalu, kokiu Jis nori ateiti: [...] kaip Gyvenimas – gyvenimui; kaip Meilė – mylėjimui“ (Madre Teresa, *Il cammino semplice*, A. Mondadori, Milano 1995, p. 17).

⁶¹ Jn 11, 21 ir 32 d.

pilnatvės, savasties pilnatvės ir brandos, kuri keičia pasaulį, atnaujina viską, kad atitiktų Kristaus įvykį ir jį liudytų. Niekas nepaliudija Kristaus ir kad jis yra Viskas žmogui labiau, nei žmogus, kuris užstato savo gyvenimą tikrindamas šį pasiūlymą ir kuris auga patvirtindamas šį Kristaus pasiūlymą širdžiai – Kristaus, kuris taria širdžiai: Aš esu viskas tau ir visiems!

Vis dėlto ir tai ne viskas, nors neatsiejamai su tuo susiję: niekas nepaliudija Kristaus ir Jo pilnatvės žmogui labiau nei žmonių draugija, vienijama šio patikrinimo, šios patirties, jaučiant, kad tas Vienintelis, kuris būtinas, kviečia įsitikinti, kad iš tiesų širdžiai ir gyvenimui nereikia nieko kito, tik Jo. *Krikščionių bendrystė* yra būtent dalijimasis tikrinimu (nuo žodžio paverti tikru, realiu), kad Kristus žmogaus širdžiai yra *Viskas*.

Nėra nieko vertingesnio, brangesnio, geresnio, kas vienytų žmones. Ir niekas negalėtų padaryti mūsų atsakingesniais nei mūsų vienybė akistatoje su visu pasauliu. Juk mokinių vienybės priežastis yra patyrimas, kad Kristus yra Viskas kiekvieno žmogaus širdžiai, kad Kristus yra kiekvieno žmogaus gyvenimo Gyvenimas, ir jei aš priimu tokią nuostabią ir laisvą patirtį, kurios nenusipelniau, iš karto tampa atsakingas kiekvieno žmogaus širdžiai. O jei aš patiriu, kad brolija, kurioje gyvenu su tais, su kuriais Dievas man lėmė būti, daro dar tikresniu ir realesniu tikrinimą, kad Kristus yra vienintelė žmogui reikalinga Tikrovė, tada toji vienybė su mano broliais ir seserimis tampa visuotine atsakomybe prieš visą pasaulį. Kitaip tariant – į tai dar pasigilinsime – jei aš ištariu tam, kas šalia manęs: „Mokytojas atėjo ir šaukia tave“, „Kristus, Prisikėlimas ir Gyvenimas, yra čia ir tave šaukia“, iš tiesų sakau tai kiekvienam, perduodu Kristaus buvimą ir pašaukimą visam pasauliui. Ne dėl to, kad esu toks šaunus ar visuotinai žinomas, ne dėl to, kad žmogus, kuriam tai pranešu, yra svarbus, o dėl Kristaus prigimties, dėl to, kas Kristus yra net tada, kai sėdi mano namų virtuvėje, kai yra mano bendruomenėje ar pašlijusioje šeimoje.

Taip išgyvenamas ekumenizmas yra visuotinė krikščionių pareiga, visų krikščionių prievolė visam pasauliui. Juk iš tiesų, kuo daugiau šia patirtimi pasidalijama, tuo plačiau kartu atliekamas tikrinimas atskleidžia, kad Kristus yra tikrai Viskas, kad Jis yra Viskas visiems, Viskas visame kame. Dalijimasis šia patirtimi, šiuo tikrinimu nesumažina, o labiau pabrėžia Kristaus Visuotinumą kiekvienam, kiekvienai širdžiai.

„Argi mūsų širdys nedegė, kai Jis kelyje mums kalbėjo ir atvėrė Raštų prasmę?“⁶² sakė vienas kitam Emauso mokiniai. Kokia gili ir švelniausia šių dviejų Emauso mokinių bendrystė dalijantis patirtimi, kad tik esant Kristui, esant Mokytojui, kiekvieno širdis dega pilnatve! Jie niekada nebuvo

⁶² Lk 24.32.

patyrę tokios įtraukiančios draugystės kaip toje kelionėje su Jėzumi – kai kas teigia, kad jie buvo vyras ir žmona, arba bent jau du mokiniai, kuriuos ilgus metus siejo kažkokie saitai, gal darbas, gyvenamoji vieta, giminystė ar draugystė. Bet anksčiau tiek artimi jie nebuvo. Anksčiau, iš tiesų tarp jų išsismelkdavo skundai, nuovilis galbūt dar ir dėl to, kad Kristaus mirtis buvo tokia nešlovinga, neištesėjus pažadų, kuriuos jie jam buvo priskyre, tikėdamiesi savo lūkesčių išpildymo, gal ir visai gerų lūkesčių, tokių kaip Izraelio išlaisvinimas: „O mes vylėmės, kad Jis yra Tas, kuris atpirks Izraelį...“.⁶³ Ir jie kaip Morta, tą vakarą laukusi, kad Jėzus išjudins jos seserį, kad jai padėtų, kad duos jai niuksą, paragins kibti į darbą...

Kiek mažai tikimės iš Kristaus, kai neleidžiame jam atskleisti, kad Jis yra viskas mūsų giliausiam troškimui!

Brolybės misija

Morta, perduodama Marijai dabartinio Mokytojo pašaukimą, su seserimi dalijasi atvirumu Kristui, įgalinančiu duoti mums viską, viską Savyje pačiame, visą Gyvenimą, kuriuo Jis yra mums. Jos dalijasi tikėjimu ir viltimi, kuriuose nėra ribų dovanai Kristaus suteikiamai pasauliui. Tik gyvendamas tokioje bendrystėje žmogus gali būti tikras misionierius. Kristus atėjo mūsų pasitikti, atėjo pakviesti mūsų, išgelbėti pasaulio be jokių apribojimų. Jis atėjo išvaduotų ne vien Izraelio ir ne vien tam, kad įvestų tvarką ir drausmę Mortos namuose. Ir vis dėlto, mes kone visada primetame šias ribas, apribojame Kristaus įvykį. Ne tiek apribojame jį patį savyje, nes žodžiais tikime, kad Kristus yra Dievo Sūnus, įsikūnijęs, miręs ir prisikėlęs dėl viso pasaulio išganymo. Apribojame jį kai pernelyg menkai leidžiame šiam įvykiui keisti mūsų gyvenimą, pripildyti mūsų gyvenimą. Norėtume, kad mums atlieptų pagal ribotą mūsų troškimo mastą, kuris tėra niekis lyginant su neribotu išganymo troškimu, kurį Kristus neša savo širdyje. Troškimas, kurį Jis neša ir dėl manęs! Kristus nesiekia išnaudoti mūsų, kad išganytų pasaulį, apeidamas mūsų pačių išganymo poreikį. Yra kaip tik priešingai: Kristus išgano visą pasaulį per mano gyvenimo išganymą, per mano širdies pilnatvę, mano gyvenimo prisikėlimą. „Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas“, bet ne tik Lozoriui, o ir tau, Morta! O po tavęs – ir visiems, kuriuos sutiksi kaip kad netrukus savo seserį. „Aš esu Prisikėlimas ir Gyvenimas“ savo Asmeniu, absoliučiai, tad visiems, kiekvienam! Jei mano gyvenimas tavyje išsiverš, tu negalėsi jo gyventi neapkabinęs pasaulio, ne-

⁶³ Lk 24.21.

trokšdamas visuotinio išganymo, kurio aš trokštu ir dėl kurio mielai numiriau ant Kryžiaus už jus!

Koks nepaprastas žmonijos, Mortos ir Marijos, augimas! Nuo lenktyniavimo viena su kita, nuo reikalavimų viena kitai – atrodo, kad net ir Jėzus buvo tapęs jų ginčų ir pavydo priežastimi – jos atkeliavo iki brandaus suvokimo, kad dalijimasis Kristaus verte Jį daro kiekvienai jų dar brangesniu ir labiau esančiu. Patyrimas, kad, dalindamasis Kristumi, aš pats jo daugiau priimu.

Dabar Morta jau nesiskundžia, jei Marija sėdi namuose, kai tiek daug ką reikia nuveikti, kad būtų galima priimti visus žmones, ateinančius pareikšti užuojautos mirus Lozoriui, ir nesiskųs net tada, kai Marija netrukus išpils visą tą brangų nardą ant Jėzaus kojų.⁶⁴ Morta susitaikė su kontempliatyviu sesers atsietumu, kaip ir su savuoju moters šimtadarbės vaidmeniu, nes suprato, išties patyrė, kad visame kame jos dalijasi brangiausiu lobiu, kuris suteikia begalinę vertę ir jos ruošos darbams, ir neveikliai Marijos kontempliacijai. Niekas jos neatitraukia nuo esančiame Kristuje atrastos širdies pilnatvės: visa kita tėra tik šios patirties scena.

Tačiau ši tikrinimą turime atlikti savo brolybės, bendrystės ir draugystės gyvenime ne tik su savo bendruomene, bet ir su vyru ar žmona, su vaikais, draugais ir kolegomis, taip pat su priešais ir varžovais. Visada turėtume savęs paklausti: ar visose šiose srityse yra vietos Kristui, kuris yra gyvenimo Gyvenimas, širdies ir viso mūsų žmogiškumo pilnatvė? Ar Kristui tenka pagrindinė vieta mūsų gyvenime, mūsų santykiuose, susitikimuose, net ir pramoginiuose, įskaitant ir mūsų nesutarimus ir konfliktus? Ar Kristui tenka pagrindinė vieta ir mūsų santykių krizėse? Ar skirta pagrindinė vieta tikrai esančiam Kristui ir mūsų santykių suvokimo, mūsų buvimo kartu ir bendros mūsų kelionės prasmės krizėse? Pavyzdžiui, ar tenka pagrindinė vieta Kristui interpretacijų konfliktuose mums aiškinantis charizmą, misiją ar pašaukimą?

Prisikėlusiojo liudijimas, esmė kiekvieno misionieriško dalyvavimo, net būnant tarp keturių vienuolyno ar mūsų namų sienų, spinduliuoja dėka pripažinimo, bent jau išmelsto, kad Kristus, Mokytojas, Viešpats, Prisikėlimas ir gyvenimo Gyvenimas yra čia ir šaukia mus.

Monsinjoras Montini, būsimasis šventasis Paulius VI, dar būdamas Milano arkivyskupu savo tarnystės pradžioje parašė pastoracinį gavėnios laišką, pavadintą pagal šventojo Ambraziejaus ištarę: „*Omnia nobis est Christus* – mums viskas yra Kristus“.⁶⁵ Laiškas, kurį čia reikėtų pateikti

⁶⁴ Plg. Jn 12, 1–11.

⁶⁵ Šv. Ambraziejus, *De virginitate* 16.99.

visą – apgailėstauju, kad neturime tiek laiko – nes ten, kas visada aktualu, labai aiškiai pasakyta, kad Bažnyčiai ir pasauliui svarbu vėl imti suvokti ir iš naujo patirti, kad Kristus yra vienintelis mums būtinas. Mane stulbina mintis, kad ši laišką Monsinjoras Montini paskelbė praėjus keliems mėnesiams nuo tos spalio dienos, kai kun. Giussani užlipo ant garsiųjų Berchet licėjaus laiptų, kad duotų pradžia, pats to nežinodamas, judėjimui, kuriam Šventoji Dvasia jį buvo skyrusi. Įsivaizduoju, kaip kun. Giussanio širdyje turėjo suskambėti jo arkivyskupo žodžiai apie absoliutų Kristaus būtinumą.

Šiame laiške Montini pateikia nepaprastą Velykų apibrėžimą, padedantį suprasti, kokia įtraukianti patirtis jos mums turi būti: „Velykos [tai] Kristaus, mūsų gyvenimo, būtinumo mums paskelbimas“.⁶⁶

Tikroji draugystė

„Mokytojas atėjo ir šaukia tave“.⁶⁷

Turime suvokti visą šių žodžių galią: jie apibrėžia krikščionių bendrystės, tos draugystės, tos brolybės esmę, įgalinamą tik Kristaus įvykio ir darančią mus tais „keistais žmonėmis“, kaip juos pavadino Solovjovo imperatorius, nes jiems nebuvo nieko brangesnio už Kristų. Kaip jau minėjau anksčiau, į šį pasakymą Morta sudeda viską, visą savo susitikimą su Kristumi Prisikėlimu ir Gyvenimu, tad ir visą savo tikėjimą Juo: „Taip, Viešpatie! Aš tikiu, jog Tu esi Kristus, Dievo Sūnus, kuris turi ateiti į šį pasaulį!“.⁶⁸

Kviesdama savo seserį Morta asmeniniu Kristaus pripažinimu atnaujina ir savo santykį su ja. Nuostabu matyti kiek sutampa tai, ką ji prieš akimirką pasakė apie Jėzų: „Tu esi Kristus, Dievo Sūnus, kuris turi ateiti į šį pasaulį“ ir tai, ką po to ištaria savo seseriai: „Jis atėjo ir šaukia tave“, tai yra, jis atėjo dėl tavęs. Kas pripažįsta Kristų gyvą ir esantį, tas įgyja naują santykį su viskuo, pirmiausia su kiekvienu žmogumi, pradėdamas nuo tų santykių, kurie jau sudaro jo gyvenimą.

Tai yra nauji santykiai, kuriuos Andriejus iš karto paliudijo savo broliui Simonui: „Vienas iš tų dviejų, kurie girdėjo Jono žodžius ir nusekė paskui Jėzų, buvo Simono Petro brolis Andriejus [jį jau ištiesą gyvenimą buvo

⁶⁶ G. Battista Montini, *Omnia nobis est Christus*, Ganytojiškas laiškas Milano arkivyskupijai, 1955 m. gavėnia.

⁶⁷ Jn 11,28.

⁶⁸ Jn 11, 27.

kartu, kartu dirbdavo, dalijosi visais džiaugsmiais ir vargais, ne sykį buvo ir susiginčiję ar vienas kitą pasiuntę!]. Jis pirmiausia susieškojo savo brolių Simoną ir jam pranešė: „Radome Mesiją“ (išvertus tai reiškia: „Kristų“). Ir nusivedė jį pas Jėzų. Jėzus pažvelgė į jį ir tarė: „Tu esi Simonas, Jono sūnus, o vadinsies Kefas“ (išvertus tai reiškia: „Akmuo“).⁶⁹

Kas keičia įprastus ir kasdienius santykius – laiko, rutinos, nuspėjamumo alinamus santykius, kurie nusistovėjo tarp mūsų, pirmiausia net ir su tais žmonėmis, kurie mums buvo skirti: vyrų ir žmona, vaikais, bendruomenės broliais ir seserimis...? Kas atmaino santykius? Galbūt tai, kad tampa geresnis, ne toks antipatiškas, dosnesnis, ne toks įkyrus? Kad daugiau tyliau užuot vis kritikavęs? Tačiau dažnai kaip tik tylėdamas leidžiu tarp savęs ir kitų išbujoti pelėsiui, o gal net nuodingoms žolėms... O ne! *Tai, kas atmaino mano santykius, yra Tojo, kuris užpildo mano širdį, Esatis.* Andriejus sutiko Tąjį, kuris atsiliepia į visą jo širdies troškulį, o sutikęs Petrą suvokia: Kristus jį tiek pripildo, tapo jam tiek brangus, tiek vertingas, kad užpildo net visa tai, ko trūksta ar kas sugriuvę tarp jo ir jo vyresnio brolio burbeklio. Ir jis sugeba padovanoti Kristų Simonui Petru, nes Jėzaus esatis jame, jo širdyje, jau tiek didi, tiek reali, kad ir Petras visa širdimi ir gyvastimi pasijunta įtrauktas, tampa kitu, tiek daug labiau savimi, kad atrodo tarsi jau kitas: „Tu esi Simonas, Jono sūnus, o vadinsies Kefas“. Nėra taip, kad Simono, Jono sūnaus, jau nebebus. Petras išliks savimi tiek gėryje, tiek blogyje net ir po Sekminių. Bet jis jau kitas, nes įžengia, iškyla jo gyvenime jo amžinoji tapatybė Kristaus akivaizdoje, iškyla tai, kas jis yra Kristui, nuo pat amžinybės ir per amžinybę. Jei Kristus yra esantis, Jo valia pasireiškia tai, kuo aš Jam esu, tai kas mane pranoksta ir mane apibrėžia labiau nei bet kas, labiau už mane patį. Jei Kristus yra esantis, Jo valia santykiuose su manimi atsitinka tai, kas aš Jam esu. Jei jis man esantis, leidžiu Jam padaryti mane tuo, kuo Jam esu.

„Mokytojas atėjo ir šaukia tave“. Kristus perduodamas tarp mūsų, Jis mums buvo perduotas ir yra perduodamas tarp mūsų *Jo kvietimo atbalsiu, į kurį pavirsta ir mūsų santykiai*, net įprasčiausi ir intymiausi. Mariją pašaukia Kristus, bet tai Morta tampa Marijai laikišku, įkūnytu kviečiančio Pramžio balsu. Kristus čia, ir Morta Marijai sako: „Jis atėjo! Kristus pašaukia Mariją, ir Morta Marijai taria: „Jis tave šaukia!“. Nieko neprideda, nieko nekomentuoja, nieko neaiškina. Tik jos asmuo, kūnas, balsas, žvilgsnis, šiek tiek apsunktas kvėpavimas, prakaitas ant kaktos, spindinčios akys... viskas joje tampa Kristaus, kuris pašaukia jos seserį, perdavimu. Morta

⁶⁹ Jn 1,40–42.

tampa Kristaus buvimo ir pašaukimo seseriai, Kristaus meilės, Dievo meilės kiekvienam žmogui įsikūnijimu.

„Ir Žodis tapo kūnu ir gyveno tarp mūsų“.⁷⁰

Mergelės Marijos išgyvenimas, patirtas iškart po Apreiškimo, jai einant aplankyti Elžbietos, tampa kasdiene bažnytinės bendrystės, Bažnyčios patirtimi. Elžbiete tai pastebi su nuostaba, suvirpusi ir sujaudinta savo moteriškame, motiniškame kūne: „Štai vos tik tavo pasveikinimas pasiekė mano ausis, suspurdėjo iš džiaugsmo kūdikis mano išsiose“!⁷¹ Kristaus esatis tarp mūsų yra tiek tikra, kad mes tą patiriame ir fiziškai.

Ne prozelitizmas, o trauka

Tačiau esančiojo Jėzaus perdavimas tarp mūsų vyksta ne mechaniškai. Kodėl? Nes tai perdavimas tarp esančiojo Kristaus ir kito laisvės. Morta nepuola sakyt savo seseriai: „Eik greičiau, atėjo Jėzus! Žiūrėk, nepraleisk progos!“. Ne, ji nesūlo Kristaus kaip talismano, kurio nepalietus tave ištiks nesėkmė. Jis siūlo Kristų kaip Tąjį, kuris pirmasis pasisiūlo mūsų laisvei, traukdamas mus pas save nuolankia meile, savo meile, ištroškusia mūsų, ištroškusia mūsų širdies, ištroškusia mūsų širdies troškulio. Net samarietę, net Zachiejų, net Nikodemą, net gerąjį plėšiką Kristus atvertė ne prozelitizmu, kaip vienu balsu pasakytų popiežius Pranciškus ir popiežius Benediktas, o trauka, paties Kristaus trauka mūsų laisvei. Kristus pritraukia laisvę, traukia mus ne viliodamas kitais dalykais, ne tuo, kas mus domintų, ne mumyse slypinčiomis užgaidomis. Jis pritraukia laisvę. Todėl ši trauka tau siūlosi palaipsniui, gerbdama tavo klausimus, tavo dvejonas (praleisk naktį pašnekiuose su Nikodemu), kol pasidusi ne verčiančiai galiai, o begalinei meilei, begalinės meilės akivaizdybei. Pagalvokime apie kantrybę tų, kurie mus pagimdė tikėjime, krikščioniškoje patirtyje – kiek kantriai jie laukė, kol mūsų laisvė išaugs, ištars „taip“!

Morta eina pas savo seserį, kurią pirmąją persmelkė Kristaus trauka. Bet ar galite įsivaizduoti Viešpaties grožį, jo trauką širdžiai tą akimirką, kai jis ištaria žvelgdamas jai į akis: „Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas“!⁷² Įsivaizduokite: tai absoliutus grožis, ir visi šventieji paveikslai mėgina jį perteikti. Jo lūpomis byloja Dievo trauka žmogui, Jis tą sako ne tiek norėdamas apibrėžti Save, kiek nusakydamas santykį su mumis, šio absoliutaus

⁷⁰ Jn 1, 14.

⁷¹ Lk 1, 44.

⁷² Jn 11.25 d.

grožio įtaką mums. Juk, tiesą sakant, iškart priduria: „Kas tiki mane, nors ir mirtų, bus gyvas. Ir kiekvienas, kuris gyvena ir tiki mane, nemirs per amžius“!⁷³ Ji siūlo mums gyvenimą, kuris nemiršta, nemiršta amžinai! Ir šis gyvenimas yra Jis. Kas gali mus labiau traukti? Dar tiksliau: kas dar gali mus traukti, jei ne tai?!

Štai šis liudijimas – tikrų santykių, tikros draugystės, tikros brolybės, kitaip tariant, bažnytinės bendrystės esmė – perduoda visa tai kito laisvei, siūlosi per mano laisvę, kurią patraukė Kristus, laisvei kito, kuris yra patrauktas, pašauktas ne manęs paties, bet Kristaus. „Mokytojas atėjo ir šaukia tave. [Jis!“.

Jei tiek suvoktume santykius, jei tiek suprastume savo savaimingumą santykiuose, kokia saule spindėtų mūsų bendruomenės, net ir mažos, net visai mažytės, net apleistos pasaulyje, kuriame trauka ir laisvė viena kitai vergauja, todėl neturi polėkio, nekuria draugystės, neplečia širdies ir gyvenimo. Pasaulyje trauka ir laisvė yra sulietos, todėl nejuda, nekeičia gyvenimo.

Ačiū Dievui, kiek daug teigiamų liudijimų apie tai turime! Kokia nuostaba, kad tokios patirtys skleidžiamos Bažnyčioje, brolijoje, judėjimuose, ordinuose. Būtent taip Bažnyčia gyvena ir keičia pasaulį, būtent taip Bažnyčia yra druska ir raugas pasaulio tešloje. Ne tiek dėl to, kad mylime vienas kitą, kiek *dėl to, kad mylime taip*, tokiu būdu, kad vyro ir žmonos apsikabinimu taip pat įsikūnija šis kvietimas, pasireiškiantis pasakymu vienas kitam, kaip Mortos Marijai, kaip Andriejaus Petru, kaip samarietės savo miesto žmonėms, kad Kristus yra esantis ir traukia tave prie Savęs, kviečia tavo laisvę eiti pas Jį, būti tavo gyvenimo Prisikėlimu ir Gyvenimu. Būtent tokiu vienas kito mylėjimu Bažnyčia tampa žemės druska, pasaulio šviesa.

Nėra apkabinimo, nėra draugystės, nėra gilesnės ir intymesnės brolybės už šią. Kodėl? Nes tai reiškia, kad tai, kas mus vienija, kas mus laiko kartu (vyrą ir žmoną taip pat), yra, kaip sako šventasis Augustinas,⁷⁴ tai, kas giliau manyje už mane patį, tai, kas giliau vavyje už tave patį, tai, kas giliau mumyse už mus pačius, už giliausią mūsų gelmę: pilnatvė, kuria širdis sukuriama ir patenkinama Kristaus, Dievo, Dievo Kristuje.

Ši gelmė, šis santykių gylis įveikia mirtį ir atskirtį tarp mūsų, kurią atrodo mirtis primeta. Nes ir per mirtį, ir per atskyrimą mus šaukia esatis Prisikėlusio, Tojo, kuris mus prikelia, kuris yra gyvenimo Gyvenimas. Tasai, kas traukia mano širdį, yra tas pats, ta pati Esatis, kuri traukia mylimąjį prie Savęs mirtyje ir per mirtį. Tas, traukiantis mano širdį prie savęs,

⁷³ Jn 11.25b–26.

⁷⁴ „... interior intimo meo et superior summo meo“ (Šventasis Augustinas, *Išpažinimai*, III, 6,11).

yra tas pats, kuris traukia mano mylimą žmogų į amžinąjį gyvenimą. *Mirtis yra paslaptingas mūsų pašaukimo galutinumo ženklas, galutinis ženklas, kad gyvenimui mums reikia tik Jo.* Ir jei tai mus vienija, jei mus vienija ši tikrovė, jungianti mus širdimi, o ne galva, tada, nepaisant skausmo, kurio žmogaus būvis negali išvengti, tikrove tampa dar didesnė mūsų vienybė, vienybė Kristuje, vienybė Gyvenime. Gali būti, kad aš dar turiu nueiti šį kelią, nukeliauti jį taip kaip Morta iki Kristaus, taigi iki savo sesers ar brolio, tačiau tiesa tai, kad esantis arčiau Kristaus man yra labiau esantis už mane patį, arčiau mano širdies tiesos už mane patį...

Charizmos šaltinis

Ši brolystė, perteikianti Kristaus kvietimą, širdies pilnatvę, tai misija Bažnyčios, kiekvienos bendruomenės, kiekvienos bažnytinės brolijos *ad intra* ir *ad extra*, viduje ir išorėje. Bažnyčios užduotis yra gyventi šia brolyste. Tai taip pat kiekvienos charizmos esmė. Gerai pagalvoję, matysime, kad iš esmės kiekviena bažnytinė charizma yra tam tikras būdas, konkretus įsikūnijimas, perduodantis žmogui Kristaus kvietimą į laisvę tam, kad tie, kuriuos tai pasiekia, galėtų pakilti, kaip Marija Betanietė, iš savo nebylaus skausmo ir pasiekti Prisikėlusiojo esatį, užpildančią mūsų gyvenimą Gyvenimu.

Kiekviena bažnytinė charizma – ypač tinkamas būdas eiti ir tarti kiekvienam, kaip Morta Marijai, kad Mokytojas yra čia ir kviečia mus atsiliepti į mūsų amžinojo gyvenimo troškimą. Kiekviena charizma neša į ją įsitraukusiems šio kvietimo žavesį – žavesį, nes tai atitinka viską, ko trokšta mano širdis, net pati to nežinodama. Charizma, kurią Dievas tau parinko, yra tai, kame šis kvietimas tave pasiekia dar didesniu grožiu, konkretumu ir tiesa. Charizma yra tai, kame šis kvietimas ir toliau tavyje skamba, ypač jei priimi būdą, pagal kurį kiekviena charizma šį kvietimą daro nuolatinį pašaukimu į Kristaus esatį, taigi ir į širdies pilnatvę, į Kristaus akivaizdą, taigi ir į tavo gyvenimo Prisikėlimą ir Gyvenimą.

Charizmos atnaujinimas yra nuolat vis sugrįžtantis dėmesys ir meilė šiai pirminės ištakos patirčiai. Didžiosios upės šaltinis – tai ne praeities akimirka, o nuolatinė ištaka. Grįžti į ją nereiškia grįžti atgal šimtus ar tūkstančius kilometrų palei upės vagą, o susigrąžinti suvokimą, kad vanduo, kuris teka dabar, tavo gyvenimo ir bendruomenės dabartyje, visada yra maitinamas iš šaltinio, net jei nešvaraus vandens ar atliekų gali bet kada įsismelkti, nes mes juk esam žmonės, esam nusidėjėliai ir nuolat persekiojami. Taip buvo nuo pirmosios krikščionių bendruomenės, kai Bažnyčios sraute buvo nešvaraus vandens ir atliekų. Tačiau vanduo, jei jis teka, visada

ateina iš šaltinio, ir mes taip pat esame pašaukti „tekėti“ dabar, tame upės ruože, į kurį patekome su šia savo sąmone. Upės tėkmėje, upės srovėje išlaidkomas ir atnaujinamas ištakos, šaltinio suvokimas taip pat padeda išvelgti tai, kas kyla ne iš šaltinio, arba priimti tai, kad ačiū Dievui, esama ir intakų, kurie sustiprina upės tėkmę nedrumsdami vandens. Taip per amžius „teka“ Bažnyčia, taigi ir kiekviena charizmatiška joje gimstanti šeima, koks nors Judėjimas ar toks senas Ordinas kaip manasis.

Svarbu neprarasti supratimo, kad kiekviena nauja charizma iš esmės visada yra intakas, ateinantis sustiprinti didžiosios Bažnyčios upės tėkmės, kurios šaltinis yra perdurtas Nukryžiuotojo šonas, Prisikėlusiojo dvelksmas susiejime, Sekminės. Kai Bažnyčia pripažįsta, kad charizma priklauso jai, ji tai daro atpažindama savo tekėjimu į didžiąją Bažnyčios upę tą patį šaltinio vandenį, tą patį pačios Bažnyčios ištakos „gyvąjį vandenį“. Dėl šios priežasties svarbu, kad kiekviena charizma visada leistų Bažnyčiai patikrinti jos ištikimybę tiek charizmos, tiek pačios Bažnyčios ištakai; ištaka, kuri galiausiai visada yra tik Prisikėlęs Kristus, pasaulio gyvenimo Gyvenimas.

Iš paskos einantis Jonas

Tam mums nuolat reikalinga Petro charizma, mums reikia Petro sutvirtinančio mūsų tikėjimą ištaka ir ištikimybė jai, nes Ištaka yra Prisikėlusysis, o Petras juk, nepaisant visų jo dvejonų ir žmogiško silpnumo, nuo pat Bažnyčios užgimimo buvo tiesioginis Prisikėlimo liudytojas, liudijęs, kad Kristus – tai gyvenimas, Prisikėlimas ir žmogaus gyvenimas, liudijęs, kad Prisikėlusysis yra esantis, ir mes galime Jį sutikti ir Juo sekti. Iš pirmąsias Bažnyčios, ištakų Bažnyčios atrodo girdisi šauksmas: „Viešpats tikrai prisikėlė ir pasirodė Simonui!⁷⁵, kurį Liturgija atkartoja. Jėzus pirmiausia pasirodė moterims, jis pasirodė Emauso mokiniams, pasirodė visiems apaštalams ir kitiems, ir vis dėlto yra taip lyg pats didžiausias Prisikėlimo garantas būtų būtent Petras: tarsi visi Prisikėlusiojo apsišaukimai būtų garantuoti, patikrinti apsišaukimu Petru. Ir visi, kurie gavo Prisikėlusiojo apsišaukimą, bėgo, skubėjo apie tai pranešti jam (Magdalietė, moterys, abu Emauso mokiniai, visos skuba papasakoti tai Petru). Taip yra ir šiandien. Visas Kristaus ir Dvasios apsišaukimas ir veikimas, kurį Prisikėlusysis įkvepia mokiniams, visos charizmos (nes charizmos yra Prisikėlusiojo gyvenimas Bažnyčios gyvenime, pasaulio gyvenime), viskas yra tikra, jei Petras tai patvirtins sava esamo ir gyvo Kristaus patirtimi.

⁷⁵ Lk 24, 34.

Didžioji „taip“ ištariančio Petro scena evangelijoje pagal Joną 21, 15–19 iš esmės reiškia Petruį suteikiamą ganytojišką charizmą, išaknytą triskart pakartotame ir nuolankiame meilės Kristui išpažinime, po kurio prasideda misija jį padarysianti visuotiniu ganytoju: „Ganyk mano avinėlius“ – „Ganyk mano avis“ – „Ganyk mano avis“.⁷⁶ Bet visa tai vyksta tarp Prisikėlusio Kristaus ir Petro, tai yra Prisikėlusiojo darbas, ir būtent kaip Prisikėlusysis Jėzus prašo Petro paskui jį sekti: „Sek paskui mane!“⁷⁷ Prieš prisikėlimą Jėzus paskelbė Petro pirmenybę, tačiau būtent po Prisikėlimo Jėzus pašventina Petrą jo misijai, tai yra padaro jį tuo, kam jį pašaukia, padaro jį mums „Švelniuoju Kristumi žemėje“, kaip popiežius yra apibūdinęs šventąją Kotryną Sienietę.⁷⁸ Prisikėlusiojo esatis žemėje, Prisikėlusiojo esatis žemėje garantija.

Jonas, kuris yra bene „charizmatiškiausias“ iš apaštalų, išvalgiausias, mistiškiausias, pranašiškiausias, karščiausias meile ir draugyste su Kristumi, tačiau toli gražu to nelaikantis priežastimi jaustis pranašesniu, suvokė, kad šis Mokytojo pasirinkimas suteikti Petruį pirmumą atvėrė ir jam tikrąjį kelią, kaip patirti savo charizmas sekant Kristumi. Jau Velykų rytą eidamas prie kapo, nors buvo greitesnis už Petrą, jis sustoja ir palaukia. Kodėl? Nes jis nori įžengti į kapą *sekdamas* Petru, nori tikėti būdamas pasekėju, kaip jau išmoko pats sekdamas Jėzumi. Ir jo Evangelijos pabaigoje matome, kad Jėzui nueinant su Petru, kurio juo prašė, ir Jonas paseka paskui juos. Tai yra, jis seka paskui Petrą, kuris seka Jėzumi; *seka Petro sekimu*.

„Petras atsisukęs pamatė iš paskos einantį mokinį, kurį Jėzus mylėjo, kuris vakarienės metu buvo prisiglaudęs prie Jėzaus krūtinės ir klausė: „Viešpatie, kas Tave išduos?“. Pamatęs jį, Petras tarė Jėzui: „Viešpatie, o kas bus šitam?“ Jėzus atsakė: „Jei Aš noriu, kad jis pasilikytų, kol ateisiu, kas gi tau? Tu sek paskui mane!“⁷⁹

Tarsi Jėzus sakytų: „Nesirūpink dėl to, kas bus su juo, dėl jo charizmos. Aš pasirūpinsiu, kad jo charizma visada būtų Bažnyčioje iki paruzijos! Gana tau matyti, kad jis seka tavimi, sekančiu paskui Mane. To pakanka, kad jo charizma, o su ja ir visa Bažnyčia būtų vaisinga, duotų vaisių mano šlovei ir pasaulio išganymui“.

Tačiau kiekvienam iš mūsų svarbi toji galimybė – prierašumas prie Petro paskatinęs Joną tikėti, tvirtai tikėti Prisikėlusiu Kristumi, kad atsakytų kaip Morta į Jėzaus klausimą „Ar tai tiki?“ ne tiek tikėjimo žodžiais,

⁷⁶ Plg. Jn 21, 15–17.

⁷⁷ Jn 21, 22.

⁷⁸ Šventoji Kotryna Sienietė, *Laiškas Grigaliui XI*, Nr. 185.

⁷⁹ Jn 21, 20–22.

kiek tvirtu savasties prieraišumu prie Viešpaties. Įžengęs į kapą paskui Petrą, Jonas „pamatė ir įtikėjo“.⁸⁰ Jis patyrė tikėjimo malonę, jį palietusio Prisikėlimo įvykį, Prisikėlusiojo esatį ir suprato, kad ši malonė kyla iš to, kad jis seka Petru. Todėl nuo šiol tiek Prisikėlusiojo apsiraiškimuose, kaip prie Tiberiados ežero, tiek ir misijoje, aprašytoje *Apaštalų darbuose*, mes visada regėsime Joną sekantį Petru, kartu su juo išgyvenantį Prisikėlusįjį ir Kristaus buvimą gyvenimo Gyvenimu. Stebuklai, skelbimas ir visa kita skatina jo prieraišumą prie Petro. O tai savo ruožtu leis Jonui savo charizma Petro tarnystę padaryti vaisinga, padėti jam atpažinti Prisikėlusįjį, kaip tąsyk, kai ištarė: „Tai Viešpats!“⁸¹ po stebuklingos žvejybos. Tai čia *Petras paklūsta Jono charizmai*, nes ji padeda atpažinti esantį Prisikėlusįjį, prie kurio jis žengia pirmas, puldamas į vandenį tam, kad visi kiti vėl ir visada galėtų sekti paskui jį Jėzaus link.

Sakau tai todėl, kad susitapatinimas su Evangelija padeda mums Prisikėlusio Kristaus įvykyje atrasti vietą savo gyvenimui, tam kas su mumis vyksta, patiriamas aplinkybes ir visa kita. Ir tai nėra vaizduotės mankšta, sapnavimas atmerktomis akimis, nes Bažnyčioje, sakramentuose, Evangelijoje Prisikėlęs Kristus išlieka dabarties įvykiu, todėl tikrai sutinkamas, jį tikrai galime vidumi patirti, į Jį įsigyventi, taip atrasdami teisingą vietą savo gyvenimui. Teisinga nuostata būtent todėl, kad atskleidžia mums Vėlykinio Kristaus įvykį, laiminga, tikra, vaisinga nuostata, kupina ramybės ir užuojautos visai žmonijai, nekantriai laukiant paskelbimo, kad Prisikėlusysis atėjo ir visus kviečia į išganymą bendrystėje su Juo, gyvenimo Gyvenimu ir Tėvo gailestingumu.

Tai, kas įveikia sudužimą

Paskutinės *Apaštalų darbų* scenos, nuostabiai aprašytos Šventojo Luko, pasakoja apie šventojo Pauliaus kelionę į Romą ir jo atvykimą į Amžinąjį miestą, kur šventasis dvejus metus praleis įkalintas namuose, belaukiant kol jo byla bus pateikta imperatoriaus teismui. Paskutinę *Darbuose* jam skirtą sceną apibendrina dvi eilutės: „Paulius gyveno savo išsinuomotame name ištisus dvejus metus ir priiminėdavo visus, kurie pas jį ateidavo. Jis skelbė Dievo karalystę ir labai drąsiai, netrukdomas mokė apie Viešpatį Jėzų Kristų.“⁸²

⁸⁰ Jn 20, 8.

⁸¹ Jn 21,7.

⁸² Apd 28, 30–31.

Nors jo laisvė buvo apribota laukiant teismo, nors buvo persekiojamas žydų ir varžomas Romos biurokratijos lėtumo– ir po dviejų tūkstančių metų ji ne ką pagerėjo! – Paulius išlieka laisvu žmogumi, laisvai visus priimančiu ir liudijančiu Kristaus įvyki, apvertusį jo gyvenimą. Paulius išsivadavęs nuo baimės. Jis neturi judėjimo laisvės, bet niekas nekausto jo troškimo perteikti prasmę to gyvenimo, su kuriuo jis susitiko, nes ši gyvenimo prasmė įprasmina ir kančią, ir mirtį. Visa Pauliaus laisvė slypi jo širdyje, nes ją sudaro tikėjimas, viltis ir meilė, o kad juos turėtum pakanka, kad vargšė širdis ištartų „taip“, nesiekdama turėti nieko, ko nebūtų gavusi iš Dievo. Paulius yra laisvas, nes jam nereikia nieko, išskyrus Kristų, o Kristus yra su juo, gyvena jame. Montinio žodžiais tariant, jis priėmė į save Velykas būtent kaip „Kristaus, mūsų gyvenimo, būtinybės skelbimą“.

Galvoju apie daugybės vyrų ir moterų liudijimus. Jie savo tikėjimu, prieraišumu prie Kristaus pergalėjo, vaizdžiai kalbant, laivo sudužimą iš vidaus, įveikė viską naikinančias bangas savo širdies nusistatymu, savasties tvirtumu, visiškai grindžiamu Kristumi.

Tose scenose šventasis Paulius primena apie didžiuosius šventuosius, kuriuos mums tenka pažinti. Galvoju apie kardinolą Van Thuaną jo kalinimo metais arba apie japonų gydytoją Takashi Nagai. Tikiuosi, kad greta jau publikuotų pastarojo *Minčių iš Nyokodō* – nuostabių apmąstymų parašytų trobelėje po to, kai Nagasakį sunaikino bomba – netrukus pasirodys ir jo autobiografija *Kas niekada nemiršta* iš laikų prieš bombos sprogią: toje knygoje regime liudijimą žmogaus, kurio gyvenimas yra Kristus, tik Kristus. Tad net praradęs viską, kai viskas jau sunaikinta, jis, kaip mažas augalėlis, vėl iš naujo pažystantis, su tikėjimu Kristumi pradeda naują gyvenimą, skirtą ne tik jam, bet ir visiems.

Vis dėlto kiek anksčiau, prieš šį apaštalo Pauliaus tvirtumo Romoje namuose aprašymą, pateikta kita tragiška patirtis, pasakojimas apie siaubingą kelionę. Mat keliaudamas iš Cezarėjos į Romą Paulius išgyveno laivo sudužimą Viduržemio jūroje. Su juo buvęs ir dėl to viską daugiskaitos pirmuoju asmeniu pasakojantis Lukas paliko mums kroniką, vertą dėmesingiausio reporterio, gal net garsaus nuotykinų romanų autorių plunksnos.

Pasakojimas apie laivo sudužimą visgi nėra vien tik didingas literatūros puslapis ar išsimintinas navigacijos technikos antikos laikais aprašymas. Tai – Šventojo Rašto puslapis, kuriame mums skelbiamas tikėjimu grįstas žvilgsnis į istoriją ir jos tragedijas, kad geriau suprastume ir išgyventume tai, ką patiriame šiandien savo pačių gyvenime ir visose kitose srityse, kad atrastume šviesas, kurios mums padėtų susigaudyti ir bet kurias aplinkybes priimti kaip galimybę augti tame, kas žmogaus gyvenime iš tiesų vertinga.

Nors laive, kuris iš pradžių dreifuoja, o paskui nuskęsta netoli Maltos salos, Paulius yra kalinys, situaciją valdo jis ir tarsi tampa *visų išganymo režisieriumi*. Perskaitysiu Jums šį puslapį, jis atgaivins jūsų dėmesį, pavargusių nuo pastangos manęs klausytis. Juolab kad čia pateikta nuotykių istorija ir, kas dar svarbiau, šis puslapis labai turiningas, bylojantis mums apie dabartį.

„Mus baisiai vargino audra. Todėl rytojaus dieną teko išmesti į jūrą dalį krovinio. Trečią dieną jūrininkai savo rankomis išmetė kai kuriuos laivo įrengimus. Ilgą laiką nematydami nei saulės, nei žvaigždžių, smarkios audros blaškomi, mes galiausiai praradome bet kokią viltį išsigelbėti. Žmonės jau ilgą laiką nieko nevalgė. Paulius priėjo prie jų ir tarė: „Vyrai! Reikėjo paklausti manęs ir neplaukti nuo Kretos į jūrą. Būtų išvengta pavojų ir nuostolių [Čia jis truputį lyg Mortos vaidmenyje!]. Tačiau ir dabar patariu nenusiminti. Niekas iš jūsų nežus, vien tik laivas. Šią naktį man apsiereiškė angelas Dievo, kuriam aš priklausau ir tarnauju, ir pranešė: ‘Nebijok, Pauliau! Tu privalai stoti prieš ciesorių. Todėl Dievas tau dovanoja tavo kelionės draugų gyvybes’. Tad, vyrai, drąsiau! Aš tikiu Dievu, kad taip ir įvyks, kaip man pasakytą. Mus išmes į kokią nors salą“. Kai buvome svaidomi Adrijos jūroje keturiolikta naktį, apie vidurnaktį jūreiviams pasirodė, kad artėjame prie sausumos. Jie išmetė grimzlę ir nustatė dvidešimties jūros sieksnių gylį; išmatavę dar kartą, berado penkiolika. Bijodami užsokti ant povandeninių uolų, jie išmetė iš paskuigalio keturis inkarus ir ėmė laukti aušros. Jūreiviai mėgino pabėgti iš laivo. Jie nuleido į jūrą gelbėjimo valtį, neva norėdami išmesti inkarus laivo priešakyje. Paulius įspėjo šimtininką ir kareivius: „Jeigu šitie nepasiliks laive, jūs neišsigelbėsite“. Tada kareiviai nukapojo valtį virves ir leido jai nukristi į jūrą. Prieš rytą Paulius paragino visus valgyti, sakydamas: „Šiandien jau keturiolikta diena, kaip jūs laukiate nevalgę, nieko burnoje neturėję. Todėl aš jus prašau valgyti. To reikia jūsų išsigelbėjimui. Nė vienam iš jūsų nenukris nė plaukas nuo galvos!“. Tai pasakęs, jis paėmė duonos, visų akivaizdoje padėkojo Dievui, sulaužė ir pradėjo valgyti. Tuomet visi pralinksėjo ir ėmėsi valgio. Laive iš viso buvome du šimtai septyniasdešimt šeši žmonės.“⁸³

Turime giliai apmąstyti šį pasakojimą, siedami su mūsų sudužimais, mūsų laikų sudužimais, pradedant pandemija ir baigiant karu Ukrainoje, visame pasaulyje sukėlusiais politinius, ekonominius, socialinius, psichologinius, o taip pat ir religinius, sukrėtimus. Turime giliai apmąstyti šią sceną, siedo-

⁸³ Apd 27: 18–37.

mi ją pačiais asmeniškiausiais sudužimais, sukrėtimais šeimoje ar bendruomenėje, įtraukusiais mus arba mūsų artimuosius ir bičiulius.

Laivas, kuriuo keliavo Paulius, simbolizuoja pasaulį, visuomenę, kurioje kaip laive mes kiekvienas keliaujame į mums numatytą likimą. Ir štai Paulius pastebi, jam tai apreiškama, kad visi šie kelionės draugai nėra svetimi jo asmeniui likimui, jo gyvenimo keliui, vedančiam paskui Kristų. Jam apreiškama, kad Dievas išgelbės visus kartu su juo, kad jis neišgelbės jo vieno be šios tautos, Kristaus visai nepažįstančios ir nesuvokiančios. Paulius supranta: būtent tam, kad visus išgelbėtų, Viešpats jį paskatino juo sekti šiame dūžtančiame laive. Ir tada Pauliui aiškėja, kad jis turi paskelbti apie savo tikrumą visiems, pranešti visiems, kad jis yra tiek tikras todėl, kad yra prisirišęs prie Kristaus ir jautriai suvokia gyvenimo būtinybę, savo bendražygių alkį, nes jo paties alkis numalšintas esančio Kristaus, o širdis pripildyta vienintelės Gyvybės Duonos, kurios mums tikrai reikia.

Paulius nesigriebia ilgų pamokslavimų, kad atverstų visus tuos neviltinigus gyvenimo sudužėlius. Paulius laikosi įsitvėręs Jo – Esaties Tojo, kuriuo grįstas jo visas tvirtumas. Ir jis ramus ir laimingas, jame nėra krislelio baimės, juk jam pakanka Jėzaus, Prisikėlusio, kuris dėl jo ir visų atidavė ir savo gyvybę, tapdamas Kūnu ir Krauju, malšinančiu alkį ir troškulį, pačiame sudužimo sukuryje, kad savo Gyvenimu pamaitintų mūsų gyvenimą.

Tačiau tą išgyvendamas Paulius su nuostaba, prie kurios neįmanoma priprasti, suvokia, kad Kristus, pasotindamas jį, pasotina visus; kad Kristus, jį išgelbėdamas, išgelbsti visus; kad *Kristus, jo gyvenimo Gyvenimas* – ir būtent todėl, kad jis yra jo gyvenimo Gyvenimas, jis *yra visų Gyvenimas*.

Ir nebėra nė vieno žmogaus žemėje, kuris nebūtų jam brolis amžinai!
Pasiklausykime choro, giedančio *Regina Caeli*.

Gegužės 1 d., sekmadienio rytas

Pradžiai ir pabaigai:

Nikolaj Rimskij–Korsakov, „Didžiosios rusų Velykos“, op. 36

Ernestas Ansermet – The Orchestre de la Suisse Romande.

„Spirto gentil“ n. 29, (Decca) Universal

Angelus

Pagarbinimai

■ ASAMBLĖJA

Daive Prosperi. Priartėjome prie pabaigos, paskutiniojo šių Pratybų veiksmo. Už jas, turiu pasakyti, turime būti tikrai dėkingi – ir už patirtį, kurią dabar išgyvename, ir už klausimus, kurių sulaukėme. Ir iš tiesų būtent žodis „dėkingumas“ karaliauja elektroninio pašto žinutėse, kurias vakar vakare gavom: dėkingumas tėvui Maurui už liudijimą, dėkingumas už šias pratybas, dėkingumas, kad mes vėl buvom kartu, kad judėjimas ir toliau gyvuoja. Tai ne šiaip kažkas savaime suprantama, visa tai yra tik todėl, kad Dievas nori, kad tai toliau būtų: o jei nenorėtų, tai nebūtų visai nieko. Atsivežėme čia (kaip jau sakėm pirmąjį vakarą) daugybę rūpesčių, daugybę klausimų – asmeninių, bendruomeninių – apie judėjimo gyvenimą, apie dabartinę mūsų situaciją, apie pasaulį, karą, skausmą ir kančias, tačiau tai, kas atsitiko, tai, kame mes dalyvavome, užpildė visą mūsų širdies erdvę, nustūmė šalin visa kita ar, tiksliau, nušvietė visus kitus dalykus – bent jau man taip – nauja, nelaukta, ramybę nešančia šviesa.

Dėl to norėčiau grįžti prie to, ką tėvas Mauro mums vakar ryte priminė: „Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas. Kas tiki mane, – nors ir numirtų, bus gyvas. Ir kiekvienas, kuris gyvena ir tiki mane, neragaus mirties per amžius“. Tai šito, tik šito, reikia mums, ir reikia visiems. Tai vienintelis reikalingas dalykas. Mums reikia gyvenimo, kuris prikeltų mus iš mirties, iš bet kurios mirties, iš kiekvieno pavidalo, kuriuo mirtis ir blogis pasireiškia asmeniniame gyvenime, šeimoje, bendruomenėje, visame pasaulyje. O visa kita begalė dalykų mums rūpi ir mus neramina, nors nėra būtini, nes niekada neatliepia tikrojo širdies, bet kurios širdies poreikio.⁸⁴

Tad paklauskime savęs, kaip ir aš savęs paklausiau: kodėl taip nutiko? Kodėl taip galėjo nutikti? Kas slypi šiame mums suteiktame liudijime?

⁸⁴Žr. aukščiau, p. 36.

Esmę puikiai perteikia šis Péguy pasakymas: „Kai mokinys ne rezonuoja, o viso labo tik apgailėtinai atkartoja mokytojo minties aidą, kai jis tėra tik mokinys, tai net jei būtų pats didžiausias iš mokinių, niekada nieko nesukurs. Mokinys tik tada ima kurti, kai ima pats naujai rezonuoti (tuo mastu, koku jis nėra mokinys). Tai nereikia, kad mokytojo turėti nereikia, o tiesiog rodo, kad toji raida turi remtis savaimingu ryšiu, o ne scholastine mokinyste“.⁸⁵ Štai kaip 1989 m. tėvas Giussani pakomentavo šią Péguy ištrauką: „Štai to ir reikia mūsų draugijai, kad ji būtų misijos ištaka visame pasaulyje: ne mokiniškumo, ne kartojimosi, o *sūnystės*. Atsirandantis naujas atbalsis, naujas rezonavimas yra būdingas sūnui, kurio prigimtis iš tėvo. Nors prigimtis ta pati, tai jau nauja realybė. Juk tiesa, kad sūnus gali pasiekti daugiau nei tėvas, ir tėvas gali laimingas žvelgti į jį patį pranokusį sūnų. Tai, ką sūnus daro, vis dėlto, yra geriau būtent todėl, kad jis įgyvendina tai, ką tėvas jautė. Štai kodėl nėra nieko prieštaringesnio organiškam mūsų draugijos gyvastingumui už savos nuomonės, savojo mato, savos pasaulėjautos įpiršimą, o taip pat ir aklių jų atkartojimą. Būtent sūnystė yra kurianti: tada vieno – t.y., tėvo – kraujas pereina į kito – t.y., sūnaus – širdį ir sukuria kitokio įgyvendinimo galimybę. Taip gausėja ir plečiasi didysis Jo buvimo Slėpinys idant visi Jį regėtų šlovindami Dievą“.⁸⁶

Tikiu, kad šiomis dienomis būtent tokią patirtį galėjome patirti ir būti jos dalimi: mums tai reiškia būti sūnumis. Už tai tau dėkojame.

Atsiuntėte daugybę klausimų. Pasirinkome iš jų keletą dažniausiai pasitaikančių.

„Vertas yra tik vienas dalykas“. Tačiau šis vienas dalykas nuolat lieka antram plane, užmirštas, tad galiausiai menkai mylimas, menkai žinomas ir kartais apgaubiamas abejonėmis. Kaip galime leisti Esačiai tapti pažįstama, esančiaja, tikra, konkrečiai teikiančia peno gyvenimui?

„Jei pakanka Kristaus, kas yra visa kita? Alkis, troškimas, darbas, politika, aistra, jausmas, karas: kas visa tai?

T. Mauro–Giuseppe Lepori. Kaip Esatis tampa artima? Prisiminiau vestuves Kanoje: į vestuves jie pakvietė ir Jėzų. Tai tarsi kvietimas ateiti į mūsų šeimos gyvenimą, į mūsų gyvenimo kasdienybę. Jėzaus atėjimas, žinoma, yra jį pakvietusios laisvės vaisius, tačiau tuo pat metu niekuo nesąlygotas. Jie nesuvokė ką kviečia, kviesdami Jėzų į vestuves, bet jeigu jis nebūtų atėjęs, vynas būtų pasibaigęs, vanduo būtų likęs vandeniui, tos poros šeimyninis gyvenimas, mūsų šeimyninis gyvenimas, mūsų kasdienybė tik

⁸⁵ Plg. Ch. Péguy, *Cahiers*, VIII, XI [3.2.1907].

⁸⁶ L. Giussani, *L'avenimento cristiano*, Bur, Milano 2003, p. 50.

tokia ir būtų likusi: išsisemiančiu reiškiniu. Tai štai, tikrai svarbu pastebėti, kad Kristus leidžiasi pakviečiamas neišpasakytai lengvai (pasišaukti jį lengviau nei generolą abata!), nes jis jau čia pat už durų. Mes Jį pakviečiam, ir Jis iškart jau beldžiasi į mūsų gyvenimo duris, Jis jau čia. Pakanka to laisvės „taip“, reiškiančio „Prašom! („Ateiki, prašom!“⁸⁷ kaip anksčiau minėtoje dainoje), bet tai yra Kristui tariamas „Įeiki prašom!“. Pakanka vien to „taip“, nes jei Jo Esatis būtų mums atpažįstama kažkaip sudėtingiau nei vien ištarus „Ateiki!“, mes išduotume šios Esaties besąlygiškumą; o juk tai absoliutus besąlygiškumas.

„Jei pakanka Kristaus, kas yra visa kita? Alkis, troškimas, darbas, politika, aistra, jausmas, karas: kas yra visa tai? Visi šie dalykai ilgisi Kristaus, vadinasi, visa tai konkreti išraiška Jo šaukimosi, ilgėjimosi, troškulio, tuštumos, kuri atsiranda gyvenime, jei Jo nėra. Tad priimdamas Kristų, aš nepaneigiu, nepamenu, kad visi šie dalykai yra niekas, o tik dar labiau patvirtinu, kad visi šie dalykai siekia būties, siekia iš tiesų prisipildyti tikrovės. Jei neapkabinsiu Kristaus, neįsileisiu Kristaus į savo namus, mano namai liks tušti, niekas nebeturės prasmės: nei stalas, nei kėdė, niekas. Jei pripažįstame, kad viskas tiesiasi į Jį, tada kiekviena mūsų kasdienio gyvenimo akimirka tampa patvirtinimu Jo esaties – to, kad jis yra esantis.

Prosperi. „Tu sakei, kad mokinius sieja vienybė, nes Kristus žmogaus širdžiai yra viskas. Kartais bendruomenėje kyla pavojus, kad vienybės troškimas gali būti teorizuojamas kaip kažkas, ką reikia pasiekti, sukurti savo jėgomis ir pastangomis, nekreipiant dėmesio į Kristaus įvykį ir pernelyg vangiai išgyvenant susitikimą su kitu, su kito patirtimi.

Lepori. Mes iš tiesų turime priimti faktą, kad mūsų vienybė yra Kažkieno veiksmas, kažkokios esaties darbas. Tai ne šiaip kažkas, ką kaip tiltą statome tarp mūsų, tai ne sutartis pasirašoma tarp mūsų. Tai iš tiesų Kažkieno sukurta. Visa tai tampa Bažnyčios, o taip pat ir ekumenizmo patirtimi: aiškus suvokimas, kad savo vienybę ne mes sukuriame, ji įvyksta, jei pripažįstame, kad Jis yra tarp mūsų, kad Jis yra čia.

Ir tai galioja viskam: Kristaus esaties mes neturime kurti, ją reikia atpažinti. Kai Motina Teresė pasakė, kad mes turime atpažinti Kristų vargšuose, ji norėjo pasakyti ne tai, kad reikia dėti valios pastangas, kad sau tartum: „Šis elgeta arba raupsuotasis yra Kristus“, o tai, kad reikia atpažinti Kristų esantį vargetoje, apsiareiškiantį vargšuose, pasitinkantį tave tame vargše ir kiekviename brolyje ir seseryje. Ir tai sukuria vienybę su visais ir viskuo,

⁸⁷ F. Ferrari („Zot“), «Avanti, forza».

begalinę vienybę, nes tai, ką aš atpažįstu kitame, yra Tasai, kurio man tikrai reikia. Šventasis Benediktas teigia: „Kai atvyksta piligrimas ar vargšas, turime eiti jo pasitikti ir garbinti jame Kristų“⁸⁸. Tai reiškia atpažinti jį tokiu būdu esantį kitame, atpažinti, kad Jis ateina, kad Jis yra, kad Jis – ontologinė tikrovė. Būtent tai kuria viską, visą meilės, bendrystės esmę – pripažinimas, kad Kristaus esatis yra ontologinė ir kad aš esu pašauktas ne sužadinti ją kaip dvasią, o pripažinti ją kaip esančią: ją pripažindamas aš ją atskleidžiu.

Prosperi. „Apibūdinai tylą kaip pagrindinį kelią, padedantį įveikti mūsų gyvenimo sumaištį. Ką tau reiškia kasdien tylėti? Ir kaip mums pasauliečiams, iki ausų panirusiems į pasaulį, lavintis šioje praktikoje, kad įstengtume ir mes klausytis Mokytojo žodžių?

Lepori. Tylėti pirmiausia reiškia pripažinti, kad tylą sukuriame ne mes, tylą kuria mums kalbantis Kristus. Kadangi tik vienas yra Žodis, kurio verta klausytis (kaip sakoma *Kristaus sekime*: „Viename žodyje yra viskas ir viską išreiškia vienas žodis...“⁸⁹), tai aš nutylu. Jei žinau, kad turiu klausytis tik vieno dalyko, linkstu klausytis tik jo, ir tai yra tylą.

Tikiu, kad kiekvienas pašaukimas, kiekvienas gyvenimo pavidalas turi atrasti ir išgyventi savąją tylos formą, Kristaus klausymosi, disciplinos – taigi ir Kristaus klausymosi – formą. Tegul kiekvienas savęs paklausia: „Kas man padeda visada klausytis Kristaus, kas yra tas poelgis, ta akimirka, ta disciplina, per kuriuos aš išmokstu visada likti atviras arba nuolat vis atsipeikėti po savo išsiblašymo, savo triukšmo, savo plepalų ir viso kito?“ Tai klausymasis Jo, kuris yra čia ir su manimi kalba. „Tai aš, kuris su tavimi kalbu“⁹⁰ – Jėzus taria samarietei. Monsinjoras Filippo Santoro minėjo jums dešimtį Bendruomenės mokyklos minučių per dieną. Galbūt tai ir yra tas „taip“ žodžiui ir tylai, kurio tikimasi iš žmonių, gyvenančių pasaulyje, iš pasauliečių. Iš *Memores* narių prašoma valandos tylos per dieną, iš vienuolių galbūt tylos ištisą dieną, tačiau tai tas pats, lygiai tas pats dalykas. Tikslas nėra būti tykiais, tikslas gyventi klausantis Kristaus. Dabar jau beveik nebegyvenu ištisai vienuolyne, kurio esmė pasinėrimą į visišką tylą, į visišką vienuolyno teikiamą tylos discipliną. Nepaisant to, suvokių, kad disciplina, kurią puoselėjau dar novicijus, vėliau jaunas vienuolis, o paskui

⁸⁸ Plg. RB 53,1-7.

⁸⁹ „*Ex uno Verbo omnia et unum loquuntur omnia, et hoc est Principium quod et loquitur nobis*“ („Iš vieno žodžio viskas ir vienas viską byloja, ir tai yra pradžia, kuri mumyse byloja“, *Kristaus sekimas*, Pirmoji knyga, 3, 8).

⁹⁰ Jn 4.26.

dar dvidešimt šešerius metus savo vienuolyne – vidujai mane lydi ir toliau. Todėl Kristaus klausausi net triukšme, net kelionėse, oro uostuose, nes toks mano poreikis. Kas išklauso nors vieną Kristaus žodį, tikrai iš Jo ateinantį, tas gali gyventi tik ilgesiu, kad vėl Jį išgirstų bylojant. „Negalėčiau gyventi, jei negirdėčiau jo bylojant“⁹¹. Iš to ir tyla, tai, ko mums reikia! Mums reikia ne pačios tylos, mums reikia, kad Kristus su mumis kalbėtų!

Prosperi. „Morta nuėjo sąmoningumo kelią, įvykdė darbą su savimi, praplėtusį jos žmogiškumą tikroju žinojimu, kad Kristus yra atsakas į jos reikmę. Iš kokių žingsnių sudaryta ši kelionė, koks tai darbas? Jei žmogiškumo plėtimasis tęsiasi laike, iš ko galiu suprasti, kad tikrai vykdau tą darbą, o ne iš tiesų vis dar einu paskui save patį?“

„Pamokose pabrėžei kiek lemtingas buvo tikrumas, kurį Morta, Marija ir Lozorius patyrė susitikime su Jėzumi ir jo žodžiais. Ar gali geriau paaiškinti to tikrumo sąlygas? Iš ko jis kyla?“

Lepori. Tam, kad eitume Mortos keliu, sakyčiau, pakaktų savęs klausti: „Ką man daryti su tuo nepasitenkinimo jausmu? Ką daryti su nepasitenkinimu, kurį man sukelia viskas ką darau, net ir tai, ką darau laukdamas pasitenkinimo, kuris galbūt kažkuriam laikui aplanko, tačiau visada – visada! – pasirodo esąs ne tuo, ne tuo... „ne dėl to, ne dėl to!““, šaukė Reboras.⁹² Ką daryti su kasdieniu nepasitenkinimu, kurį jaučiame viskame, visuose santykiuose, viskame, ką darome? Įmaišome jį į tą nuolatinį mūsų gyvenimo skundą? O gal paverčiame klausimu, paverčiame proga tylai, kurioje aš įsitikinu, kad Kitas pripildo mano gyvenimą ir kad man reikia, kad nutiktų dar kažkas. Štai taip nepasitenkinimas tampa mokytoju – jei paskatina mus klausinėti, jei klausimu pripildo gyvenimą. Įsivaizduoju, kad Morta nuo tos dienos, kaskart kai tik pajusdavo nepasitenkinimą tuo, kas yra ji, tuo, kas yra kiti arba kokiomis nors savo gyvenimo aplinkybėmis, staiga tarsis sustodavo ir sau tardavo: „O ne, dabar juk jau supratau, kad skūstis reiškia netinkamai naudotis savo nepasitenkinimu“. Man nepridera skūstis, nes tai tik dar labiau ištesia nepasitenkinimą, o mes sukurti ne nepasitenkinimui, o laimei. Tada žinoma iškart joje vėl išsižiebdo šis klausimas, Kristaus klausimas: „Viešpatie, tu čia, pakviesk mane, tai yra pakartok man tą žodį, įrodyk man, kad Tu vienas esi man reikalingas!“. Ir tada nepasitenkinimas tampa keliu, kitaip tariant, toji struktūrinė mūsų gyvenimo riba

⁹¹ Plg. J.A. Möhler, *Lumina nella Chiesa, cioè il principio del cattolicesimo nello spirito dei Padri della Chiesa dei primi tre secoli*, Città Nuova Editrice, Roma 1969, p. 71.

⁹² C. Reboras, «Sacchi a terra per gli occhi», in Id., *Le Poesie*, Garzanti, Milano 1988, pp. 141ss.

virsta kopėčiomis, mūsų pakilimo laipteliais. Kaip sako šventasis Benediktas: nuolankumo kopėčias sudaro mūsų žmogiškumo laipteliai, Dievo link pakylame būtent tais laipteliais, per savo žmogiškumą, kuris niekada nėra savipakankamas, ir ačiū Dievui už tai.

„Pamokose pabrėžei kiek lemtingas buvo tikrumas, kurį Morta, Marija ir Lozorius patyrė susitikime su Jėzumi ir jo žodžiais. Ar gali geriau paaiškinti to tikrumo sąlygas?“ Man padeda bendruomenė, ji tampa to tikrumo vieta, jei nuolat kartoja Mortos ištarmę Marijai: „Mokytovas yra atėjęs ir tave šaukia“. Bendruomenės mums reikia objektyviai, kaip vietos, kurioje visada yra kažkas, kas mane į tai pašaukia. Kai imu gyvent skundu, kai esu pasiklydęs ir švaistau savo gyvenimą, visada yra kažkas, kas man primena, kad tai, ko mano širdis trokšta, iš tikrųjų yra. Ir bendruomenė kaip tik yra ženklas, kad ši Esatis yra ontologinė, nes ji kažkas kita nei aš, ji man primena, kad ne aš kuriu tai, kas man reikalinga, Kristų, kuris man reikalingas. Man viduje duodamas ženklas, objektyvus, kūniškas ženklas. Jėzus nusprendė būtent tokiu būdu suteikti mums objektyvų tikros savo Esaties ženklą. Ir jei aš taip išgyvenu bendruomenę ir santykį su kitais, tai pats santykis tampa tikrumu, kad Kristus pripildo širdį.

Prosperi. Tuo galbūt jau atsakoma į kitą klausimą: „Ką reiškia, kad bendrystė yra dalijimasis tikrumu?“. Beje, jei galiu įsiterpt, tai, ką tu ką tik pasakei – kad riba yra laiptelis Dievo link – mums daug kartų yra minėjęs tėvas Giussanis. Tai parodo, kad didžiojoje istorijoje slypi ir mūsų istorija.

Lepori. Man atrodo labai įspūdinga, kad žodžius Mortai: „Tavo sesuo pasirinko geriausią dalį“ Jėzaus ištare ne todėl, kad būtų norėjęs jai pasakyti: „Ar matai, kiek ji geresnė nei tu“, o norėdamas ją paraginti kurti bendrystę su seserimi ant to geriausios dalies pamato, tokiam buvimui su seserimi, kai jų ryšys tampa siejančiu tikrumu. Kitaip tariant, Jis sukūrė tarp jų tikrą brolybę, tikrą bendrystę, padarė ją krikščioniška brolija, vieta, kurioje tai, kad mano sesuo pasirinko daugiau nei aš, geriau nei aš, tai kas man būtiniau, mane paskatina išgyventi tikrą brolystę, ir mano santykius su seserimi padaro ne konkuravimo erdve, o dalijimosi Kristumi erdve, dalijimosi tikrumu, kad tik Jis atsiliepia į širdies troškulį. Tada dalyką, kad mano sesuo šiame tikrume mane lenkia, priimu kaip dovaną savo gyvenimui, kitaip tariant, tai paskata ir man labiau tobulėti. Ir būtent tai yra didysis krikščionių bendrystės grožis, toks kaip ir pirmojoje krikščionių bendruomenėje, kur tikrai viskuo buvo dalijamasi. Tačiau svarbiausia dalintis ne pinigais (nors ir jais), o visų pirma Kris-

tumi, Kristumi kaip tu, kas svarbesnis už pinigus, o todėl pirmiesiems krikščionims nebuvo keblu dalytis ir pinigais, nes jie jau visi dalijosi vieninteliu širdžiai reikalingu dalyku.

Prosperi. Atleisk, Maurai, jei paprašysiu tavęs giliau tai panagrinėti, nes šiame klausime galbūt slypi dar ir prašymas padėti suprasti ir priimti mūsų pačių savasties užginčijimą taip, kaip jį priėmė Morta. Kaip pats ką tik sakei, Morta atpažįsta, kad tais savo žodžiais Jėzus jai siūlo pastebėti savo seseryje kai ką, kas ir ją pačią gali paskatinti augti, ir ji tą pasiūlymą priima – kaip vakar sakei – iš pradžių sunkiai, gal kiek pyktelėjusi, bet po to... juk kartais ir mums sunku priimti mūsų savasties užginčijimą, nes esam pernelyg prisirišę prie savo įsivaizdavimo kaip viskas turėtų būti.

Lepori. Tiesa. Gal tai dėl to, kad mus slegia šis gimtosios nuodėmės palikimas, mes manom, kad tai, kas brangiausia aš turiu pasigrobtį „sau“ vienam, turiu privatizuoti, o jei aš to negauna sau vienam, tai ir visai neturiu. Tačiau su Kristumi viskas yra atvirkščiai – kuo labiau juo dalinuosi su Kitu, tuo labiau Jis man priklauso toks, koks Jis yra iš tikrųjų. Štai kodėl mūsų vienybė, priklausymas Kristui ir jo turėjimas yra vienas ir tas pats dalykas. Taip galiausiai supranti, kad jei aukojiesi dėl to, kad ir kitas galėtų judėti savo tempu, jei gerbi kito kelią, tai ir tu pats darai didesnę pažangą. Šventasis Benediktas sako: bendruomenėje turime išlaikyti tokį kelionės tempą, kad stipresniojo polėkis nebūtų nuviliamas, o silpnesnysis nenuleistų rankų ir neatsilikytų. Tai nelyginant abipusė auka. Kodėl? Todėl kad žinome, kad mus vienija vienas dalykas, tad mano pastanga pripažinti ir net prisitaikyti prie kitų tempo, tai ta pati pastanga, kuria aš pritampu prie Kristaus – ne tam, kad rodyčiausi geras ar kantrus, bet būtent todėl, kad Kristus yra tarp mūsų. Nežinau, ar pavyko paaiškinti.

Prosperi. Puikiausiai! Ačiū.

„Norėtume geriau suprasti teiginį, kad šventasis ir savo nuodėmę išgyvena tiesoje. Kasdieniame gyvenime nuodėmė dažnai mus gniuždo ir slegia. Ką reiškia išgyventi ją tiesoje?“

Lepori. Nuodėmės tiesa, buvimo nusidėjėliu tiesa yra Jėzaus gailėstingumo žvilgsnis. Būtent jis mums atskleidžia nuodėmės tiesą. Ne pati nuodėmė yra tiesa. Problema ta, kad nuodėmės akivaizdoje mes nusišalinam, kad pamatuotume tą nuodėmę, jos sunkumą, jos poveikį mums ir pan., tačiau neleidžiame Kristaus žvilgsniui pasakyti mums tiesos apie nuodėmę, kuri gal dar rimtesnė. Toji tiesa galbūt dar skaudesnė už tą

kurią išmatavau, pavyzdžiui, kai kurios nuodėmės sunkesnės už kitas, mane labiau kamuojančias. Vis dėlto nuodėmės tiesa yra būtent Kristaus žvilgsnis, kitaip tariant, gailėstingumas. Ir štai ką šventieji suvokia: jie nusidėjėliai, kurie leido Kristaus žvilgsniui atskleisti jiems nuodėmės tiesą, kiekvieną nuodėmę, dėl kurios savyje jie regėjo dar daugiau šešėlių, daug daugiau apgailėtinumo savyje nei kituose, tačiau ją regėdami jie jos neatsiejo nuo atleidimo, taigi ir nuo šventumo, nes šventaisiais esama iš malonės, iš to, kad Dievas mus visiškai atperka. Šventasis yra visiškai atpirktas žmogus. Jis leidžiasi būti visiškai atperkamas, todėl jis nuolan- kus žmogus, žmogus, kurio su nuodėme nesieja joks išdidumas („Aš suklydau!“, „Aš žemai kritau!“, „Kur mano garbė? Mano įvaizdis?“). Ne, nuodėmė reiškia „Aš suklydau, aš apleidau Tėvą!“, ir Kristus mums taria: „Grįžki!“. Gailėstingas Kristaus žvilgsnis byloja: „Sugrįžki, nes Tėvas tave apkabina, ir tame glėbyje tavo nuodėmė tampa šventumu“. Apie tai ir *Exultet* giesmė: „O laiminga kaltė, kuri nusipelnė tokio didaus Atpirkėjo!“.⁹³ Kristaus atpirkimas yra toks neįtikėtinas įvykis, kad laiminga toji kaltė, man leidžianti išgyventi Dievo gailėstingumo glėbį, patirtį tą apkabinimą, kurio nepatiria angelai. Angelas nepatiria gailėstingumo, neįtikėtina! Jis tikrai tą apkabinimą suvokia, bet jo nepatiria, ir tai yra nesuvokiama! Štai didžioji mūsų nuodėmės tiesa.

Prosperi. „Buvo pasakyta, kad charizmos atnaujinimas yra grįžimas prie ištakų. Ką tai reiškia? Kaip tai atsitinka? Kaip išvengti, kad tai nevirstų vien mūsų interpretacija?

„Kad viskas nevirstų vien ilgesingu atsigręžimu į praeitį, norėtume giliau perprasti klausimą apie ištaką, iš kurios mūsų patirtis ir šiandien semiasi peno. Kas grindžia ištikimybę tam šaltiniui ir kaip konkrečiai pasireiškia mūsų indėlis į Bažnyčią ir pasaulį?

Lepori. Jūs žinote, kad charizma reiškia besąlyginę Dievo dovaną ir kad charizmos šaltinis yra Dievo besąlygiškumas. Kai tu tai supranti, supranti, kad šaltinis garantuotas, kad jis neišsisems niekada ir kad negali būti, kad kada nors išsisemtų. Jei Dievas atšauktų savo besąlygiškumą, tada turėtų tarsi save panaikinti, sumenkinti save. Dievo dovanos – sako šventasis Paulius – suteikiamos nesigailint, nes Dievas negali gailėtis esąs besąlygiškas, o Dievas juk yra besąlygiškas. Charizma, kaip ir visos dovanos, kyla iš šio šaltinio. Charizma ypač svarbi tomis akimirkomis, kai turi tarsi naujai save įsisažmoninti arba kai galbūt žmogiškumas, kuriuo ji turi reikštis,

⁹³ «O felix culpa, quae talem ac tantum méruit habère Redemptóre», *Exultet* arba Velykinis pašlovinimas.

pasirodo atbukęs, jau ne toks skaidrus, koks turėtų būti (o juk nuo pat Bažnyčios pradžios nebuvo skaidrus Sekminių besąlygiškumui), arba charizma lieka nesuprasta ir dėl to jai galbūt primetama tam tikra traktuotė ar ištakų nesuvokiantis matymas. Visais šiais atvejais svarbu, kad tas, kas charizmą išgyvena, įsisaugant, kad jos šaltinis yra Dievo besąlygiškumas. Problema, kai galvojame, kad charizmos kilmė yra interpretacija, kad ji yra tai, ką aš galvoju, kaip aš ją supratau, kaip ją išgyvenau, o ne šis skaidrumas Dievo besąlygiškumui, kuris pradžioje buvo tyresnis ir steigėjuose išlieka gyvu liudijimu: net jei jie mirę, jų liudijimas apie charizmos besąlygiškumą, išlieka, jis netapo mažiau aiškus ar ne toks naujas. Tai štai, svarbu, kad šio liudijimo mes neišduotume.

Be to, man atrodo, kad charizmos besąlygiškumą mes pirmiausia išduodame tada, kai bijome, kad ji žus, kad prapuls, kad bet kas ją gali panaikinti ar kad ją turi užtikrinti mūsų nuoseklumas. Tačiau Dievas (ačiū Dievui, ačiū Jam!) mus nustebina visada parodydamas, kad esama laisvo šaltinio, kuris galbūt ir vėliau randa kaip pasireikšti nenuspėjamais upe-liais: net žmonės, kuriuos buvo sunku įsivaizduoti, tam tikru momentu tampa charizmos besąlygiškumo liudininkais ir galbūt net dar labiau už tuos, kurie eina visų priešakyje. Taip ir Bažnyčioje, esama šventųjų, kurie pačiu neįtikimiausiu būdu sugrąžina Bažnyčią į jos ištakos grynumą. Taip būta šventosios Kotrynos Sienietės laikais – toji paprasta, neišsilavinusi moteris tapo ryškesne charizmos besąlygiškumo liudininke nei visa Bažnyčia, nei popiežius. Dėl to ir popiežius ją išklaušė. Būtent šios paslapties neturim išduoti: charizmos šaltinio besąlygiškumo. Mes turime jos neišduoti savo baimėmis, ypač dėl nepasitikėjimo Dievu, Bažnyčia, savimi, šia grupe. Toks nepasitikėjimas užgožia charizmos besąlygiškumo jausmą, o tuo iš tiesų išduodamas ir steigėjas, išduodamas tas, kas už tai atidavė savo gyvybę, kas ją atiduoda ir šiandien, kas ją atiduoda tam, kad charizma gyvuotų.

Prosperi. Ačiū.

„Sakei mums, kad tikėjimą išreiškiančio Mortos atsakymo reikia ieškoti ne joje pačioje, kad jos tikėjimas nepriklauso nuo jos sugebėjimų, o yra atbalsis to, ką ji mato. Tačiau mums atrodo, kad tikėjimas priklauso nuo mūsų, kaip mūsų pačių pastanga. Kas gali mums padėti pasiekti Mortos patirtį?

Lepori. Turime žvelgti į Jėzų. Tikėjimas auga pritampant prie Kristaus. Tikėjimas yra pritapimas prie Kristaus. Prisimenu, kad anksčiau, kai dar mokiausi vidurinėje, buvo populiaru Jacques'o Leclercq knygelė, iš jos pri-

simenu tokį sakinį: „Tikėjimo esmė – pritapimas prie Kristaus“.⁹⁴ Tai tiesa. Man labai patinka toji scena, kai Morta išreiškia savo tikėjimą žvelgdama į Kristų, atbalsiu atkartodama tai, kas Kristus yra ir jai sakosi esąs. Tai ne papūgiškas kartojimas, o iš tiesų meilės atbalsis. Tai supratimas, kad tikėjimas nėra dogma, kurią kartoju, tai mano ištarimas „taip“ Kristui, kai jis žvelgia į mane ir atsiskleidžia man kaip prisikėlimas ir mano gyvenimo Gyvenimas. Tam turime pažvelgti į Kristų, matyti Jį ir tarp mūsų, mumyse, bendruomenėje, visose Jo Esatyse, nes ten matome, kad Jis egzistuoja, kad Jis tikrai yra pasaulio Gelbėtojas, ką išvydo samarietė, kurią į tikėjimą atvedė būtent pašnekesys su Jėzumi. Jis ją paskatina giliai išsižiūrėti į visą savo gyvenimą ir galiausiai taria: „Tai aš kalbu tau, tas, kas tave gelbsti“.⁹⁵ Ir tai pasakytina apie visus susitikimus Evangelijoje: visada tai žvilgsnis į Kristų, pripildantis žmogų tikėjimo, tikro tikėjimo. Juk ir samarietė mieste visiems pasakoja: „Sutikau tokį, kuris man tai pasakė“, kitaip tariant, suteikia tikėjimo liudijimą, dar nebrandų, bet jau tikėjimo liudijimą. Ir tai galioja kiekvienam: tikėjimas auga išgyvenant įvykį, o įvykis, kurį tikėjimu reikia patirti, yra Kristus, kuris žiūri į tave, tave myli ir tave gelbsti, esatis.

Prosperi. „Man toks įspūdis, kad esama pamatinės painiavos, kai sekimas Kristumi painiojamas su dalykais ar veiksmiais, kuriuos reikia nuveikti. Kas iš tiesų yra sekimas? Kaip sužinoti, ar aš savo gyvenime tikrai seku Kristumi, ar tik seku savo išsivaizdavimu kaip sekti Kristumi? Ar galima išpildyti sekimą nedalyvaujant bendrijos siūlomuose dalykuose?

Kodėl Jono tikėjimui būtina įžengti į kapą sekant iš paskos Petru, kodėl reikia sekti Petru?

Lepori. Sekimas nėra kažkokių dalykų darymas, bet ir nėra vien grynai dvasinis santykis su Kristumi, sekimas reiškia sekti asmens esatimi, sekti asmenimis, sekti Asmeniu – Kristumi – Jo asmeninės Esaties ženkle. Juo sekė žmonės, nuo pat pradžių Jo nurodyti kaip įsikūnijusi galimybė toliau Juo sekti jau po Jo, iš tikrųjų Juo sekti. Tai Petras, apaštalai ir kiti. Taip visada. Bažnyčia yra šis ženklas, o sekimas Bažnyčia yra būtent šio ženklo atpažinimas – Bažnyčia yra ta vieta, kur sekimas Kristumi vyksta ir yra įsikūnijęs asmeniniuose santykiuose. Nė vienas iš mūsų neskėmė Jėzumi Kristumi kaip paties Jėzaus Kristaus pasirodymu, nes sutikome žmonių, autoritetingų žmonių (net visai paprastų, kaip tas mano dailidė, padėjęs man sutikti judėjimą prieš daugiau nei keturiasdešimt metų), suprasdami,

⁹⁴ J. Leclercq, *Il problema della fede e gli intellettuali del XX secolo*, Vita e Pensiero, Milano 1966, p. 10.

⁹⁵ Plg. Jn 4, 26.

kad per juos Kristus ir prašo tavęs Juo sekti, todėl ima reikštis ši trauka, ir Bažnyčia toliau gyvuoja traukos dėka, Kristaus traukos dėka. Savo ruožtu visada turime savęs klausti, ar sekame žmonėmis, o ne daiktais, ar mūsų sekimas yra įkūnytas žmonėse Kristaus paliktu ženklų kaip galimybė sekti Juo iki pasaulio pabaigos. Ir tai visada užtikrinta Petro, nes kaip tik duodamas Petru šį ženklą ir tardamas jam: „Sek paskui mane“ (kad po to juo pasektų Jonas, o vėliau dar daugybė kitų žmonių), Jėzus įsteigė šį ženklą. Šis sekimo tiesos patikrinimas, reiškiantis sekimą žmonėmis, kuriuos pasirinku ne todėl, kad jie man simpatiški. Per juos aš pats esu pasirinkamas, per juos Bažnyčia dovanuoja save man kaip vietą, kurioje tikrai galiu sekti Kristumi, o ne savimi, ne savo interpretacijomis, ne savo pajautomis. Nežinau, ar pavyko paaiškinti. Galbūt tai tema, kurią dar reikia giliau pana- grinėti.

Prosperi. Gražiai pabrėžta: „Aš seku ne todėl, kad renkuosi aš, o todėl, kad esu pasirinktas“, o būtent tai ir yra autoriteto, kuriuo turime sekti, kriterijus. Juk taip?

Lepori. Taip, nes susitikime su Kristumi, per susitikimą su Kristumi Dievas taip pat suteikia mums vietą, kur Juo sekti. Jis duoda tau galimybę gimti, bet nepalieka tavęs vidury kelio kaip pamesto naujagimio, leidžia tau gimti šeimoje, žmonių draugijoje, o tada jau tampa aišku, kuo tu turi sekti, tau tai yra duota. Prisimenu, kad nuo susitikimo pradžios supratau, kad turiu sekti ir paklusti iš meilės sau, nes nenorėjau praleisti to įvykio, kuris pripildydavo mano širdį net tada, kai laikui bėgant pamačiau visas ribas tų žmonių, kuriais man buvo dovanotas susitikimas. Akivaizdu, kad anksčiau ar vėliau ribos pasirodo – jos yra, jų negali nebūti. Tačiau man visada buvo aišku, kad sekimas duotas mano labui, ir tai mane visada gelbėjo: nepaisant nieko sekti, paklusti, nes supratau, kad tik taip galiu likti ištikimas tam, kas man buvo duota, patirtam susitikimo su Kristumi žavesiui.

Prosperi. Dėkojame.

„Minėjai, kad jei sakau aplinkiniams: „Mokytovas yra atėjęs ir tave šaukia“, tai perduodu tą visam pasauliui. Ar gali geriau paaiškinti, kaip tai tampa ekumenizmu, visuotine tikinčiųjų atsakomybe?”

Lepori. Tikroji problema – kaip leisti pačiam įvykiui atsitikti, o ne svarstyti jo veiksmingumą. Misijoje išgyvenant liudijimą, Bažnyčios misiją, svarbu ne matuoti veiksmingumą, stiprybes ar priemones, o būtent leisti įvykiui atsitikti. Tai būtent Mergelės Marijos atvertas metodas, Marijos

laisvės dvelksmas, tarus *Fiat* ir taip perdavus Kristaus įvykį visam pasauliui. Jei esama žmogaus, perdavusio Kristaus įvykį visam pasauliui, tai būtent Mergelė, Dievo Motina, bet tai ir Petras su savoju „taip“. Aš galiu tai perduoti tik kaip įvykį, todėl jei to nepatiriu, jei nesileidžiu gelbėjamas, neperduodu to visam pasauliui, įvykis lieka neperduotas. Perduodu teoriją, perduodu moralą, perduodu nežinia ką. Jei nepatiriu, kad Mokytojas yra atėjęs ir mane šaukia bei gelbsti, jei aplinkiniams to neperduodu, tai neperduodu įvykio. Įvykis kaip ugnis: net žvakės ugnį galiu perduoti visam pasauliui, bet uždegdamas per ją šalia savęs esantį, perduodamas ją kaip ugnį, o ne siųsdamas pranešimą kažkur į Australiją apie liepsną Italijoje. Jei nėra kontakto, nieko neperduodu. Štai kodėl išgyventi įvykį su tais, kas šalia manęs, yra esminis dalykas, nes jeigu aš jo nepatiriu kartu su aplinkiniais, tai ir neišgyvenu jo pats, neperduodu kaip įvykio. Nežinau, ar pavyko paaikškinti.

Prosperi. Taip. Reiškia, mes pašaukti įpleksti gaisrą!

Lepori. Žinoma! „Aš atėjau įžiebti žemėje ugnies ir taip norėčiau, kad ji jau liepsnotų!“⁹⁶

Prosperi. Šis daugialypis klausimas buvo pats populiariausias, todėl jį pasilikome pabaigai.

„Kas lemia laisvės ir troškimo nesutapimą? Ir kas šį skilimą gali išgydyti?“

Šakei, kad širdis susitinka, trokšta, nori priimti, bet laisvė dėl nesąmoningo išskaičiavimo, genama šmėkliško baimės šešėlio, ištaria „ne“, sutrukdo apkabinimui. Šakei, kad ši klaidinga laisvė, „savęs pačios žudikė“, nusitempia širdį-vaiką, kuris ruošėsi apkabinti Jėzų, siūlydama kitus kelius ir kitas pilnatves, kurios visos pasirodys netikros. Kodėl kartais atrodo, kad ši klaidinga laisvė nugali perteklių patirtą su Jėzumi? Kaip tai gali netrikdyti ir nestabdyti?

Lepori. Manau, kad būtent čia slypi prigimtinė nuodėmė, nes mūmyse esama absurdiško polinkio nepritapti prie gėrio, absurdiško polinkio išsižadėti gėrio, gerumo, grožio akivaizdybės, išsižadėti savo džiaugsmo. Šis absurdiškas polinkis sukuria laisvės ir troškimo išsiskyrimą. Troškimas trokšta tik Kristaus, tačiau tas laisvės žaidimas dėl išskaičiavimo save realizuoti – absurdiško, nes tik savimi paremto, klaidingo – nepaklūstantis troškimui, nors šis akivaizdžiai širdį pripildo tikrove. Taip širdis atplėšiama

⁹⁶Lk 12,49.

nuo to, ko ji trokšta. Tada pasak šventojo Pauliaus: „Aš nedarau gėrio, kurio trokštu, o darau blogį, kurio nenoriu“⁹⁷. Tada viduje išgyvenama ši sužeista laisvė, žaizda daroma išdidumo, išdidžios laikysenos akistatoje su gyvenimu. Ši laisvė nenusilenkia troškimui kylančiam iš akivaizdžios traukos ir Esaties akivaizdybės, nors ši masina, žavi, ir viską dovanoja. Jėzus sako: „bet jūs nenorite ateiti pas mane, kad turėtumėte gyvenimą“,⁹⁸ tai Jėzaus skundas: „Kaip čia? Aš jums suteikiu gyvenimą, o jūs nenorite ateiti pas mane, jūsų laisvė renkasi neiti pas mane, nepriimti manęs, nemylėti, nesutikti, nepriimti manęs!“

Tačiau vidinis sąmyšis, susidūrus su tokiu laisvės polinkiu, yra paskutinis nuodėmės ir puikybės spendžiamas kliuvinys. Šis kliuvinys paskutinis, nes tarsi sakyčiau: „Aš sumišęs, todėl imu dar labiau gilintis į šią absurdišką nuodėmės dinamiką“.

Kas mus gelbsti? Būtent Dievo gailestingumas, akivaizdi tiesa, kad Jis visada ateina mūsų atsiimti. Per visą mano gyvenimą, kaskart, kai mano laisvė smukdavo tiek, kad imdavo nesutapti, Kristus visada ateidavo manęs atsiimti. Tai Jo besąlygiškumo įrodymas, Jo besąlygiškumo besąlygiškumas, Jo teikiamo išganymo besąlygiškumas, įrodymas, kad Jo teikiamas išganymas yra stipresnis už mus, stipresnis už nuodėmę. Nes galiausiai juk Kristus, ačiū Dievui, labiau įsiklauso į mūsų širdies troškimą, o ne į mūsų laisvę: kai pamato, kad mūsų laisvė išprotėjo tiek, kad prieštarauja troškimo akivaizdybei, traukos akivaizdybei, nulemia begalinis Dievo gailestingumas: Jis mus vėl išžvejoja, kaip tą darydavo Petras, būtent todėl, kad galų gale – kaip jau sakėme anksčiau – net nuodėmę Jis paverčia paskutiniu pagalbos šauksmu: „Išgelbėk mane!“. Kristus verčia mus gilintis į save, į savo būseną, o mūsų laisvę priremia prie sienos taip, kad ji jau negali net meluoti ir tada ji sušunka, tapdama tikrai laisva: „Išgelbėk mane!“. Taip ir įvyksta. Tai sakau ne vien dėl to, kad žinau, o todėl, kad mes tą patiriam: tai patirtis. Būtent šis Dievo vis vykdomas mūsų išžvejojimas iš mūsų vargų, iš mūsų puikybės yra kraštutinis Dievo gailestingumo veidas, kaip Gerasis Ganytojas, pereinantis ir jūras, ir kalnus, kad surastų pasiklydusią avelę, kuri visai sugriovė savo gyvenimą būtent dėl to, kad nusprendė savo laisvę atsieti nuo pilnatvės troškimo, kurio šaukėsi širdis.

Prosperi. Kaip gražiai pasakyta apie gailestingumą: Kristus labiau įsiklauso į mūsų širdies troškimą nei į mūsų laisvę.

Šis klausimas be jokios abejonės pelnė paties populiariausio vardą.

⁹⁷Rom 7, 18-19.

⁹⁸Jn 5, 40.

„Mane labai sužavėjo tavo kalba šeštadienio popietę apie trauką ir laisvę. Sakei, kad pasauliečių tikrovėje abi viena kitai vergauja, ir toks apibūdinimas man pasirodė labai priimtinas. Ar galėtum labiau panagrinėti tą savo kalbos dalį?“

Vienu metu pridūrei, kad trauka ir laisvė „yra susiliejusios“, ir tada daug kas klausė, ką tu norėjai pasakyti.

Lepori. Tiesiog tą akimirką man taip išsprūdo, nereikia visko priimti kaip dogmos!

Prosperi. O! Man darosi iškart geriau, jei leistina sakyti net ir tai, kas išsprūsta netyčia!

Lepori. Ir vis dėlto pasakymo, jog pasaulyje trauka ir laisvė yra susiliejusios, kad trauką ir laisvę sieja jas suliejantis ryšys, nelaikau vien tauškalais. Tikiu, kad krikščioniškame įvykyje šis dalykas nepasireiškia, kad Dievas ne dėlto mums suteikia traukos patirtį ir dovanoja laisvę. Tarp abiejų Dievas tarsi sukūrė erdvę. Nėra susiliejimo tarp to, kas mane traukia, ir mano laisvės, tarp jų esama troškimo erdvės. Galbūt būtent „troškimas“ tas trečias žodis, kurį reikia tarp jų įterpti, nes padeda mums geriau suprasti: jei laisvė ir trauka susilieja, nelieta erdvės troškimui, todėl nelieta erdvės ir laisvei, nelieta erdvės laisvei keliauti į kažką kitą nei ji pati. Manau, kad būtent tą ir norėjau pasakyti, nes kai trauka ir laisvė susilieja, jau nebegali...

Prosperi. ... kurti įtampos.

Lepori. ... apsispręsti, nebegali viena kitos pasirinkti, nebegali viena kitai ištarti „taip“, ir dėlto yra vergės. Nelyginant Dantės pragaro personažai, kurie nors vienas kito nekenčia, yra susilieję į viena, nebegali atsiskirti, nebegali vienas kito suryti. Manau, kad svarbu tą suprasti, nes čia slypi ir visa kalba apie nekaltybę, skaistumą: tarp to, kas mane traukia, ir mano laisvės yra troškimo, pasirinkimo, pagarbos erdvė, o tai reiškia, kad apkabinimas tikrai yra laisvės veiksmas, o ne kažkas, kas mane uždaro. Tai iš tikrųjų meilės veiksmas, o ne tiesiog pasidavimas apkabinimui, kuris tave spaudžia, dusina ir galiausiai nužudo, pasmaugia. Na, bet tai tema be galo, apie tai turime nuolat mąstyti.

Prosperi. Visa laimė, kad tau taip išsprūdo!

Pabaigai norėčiau perskaityti klausimą, kuris sykiu yra liudijimas. Viena draugė iš Charkivo rašo:

„Judėjimo dovanota gyvenimo patirtis man suteikė galimybę nueiti visą Mortos kelią, apie kurį pasakojote, patirti nuolatinį į Kristų vedantį troškimą. Šios patirties dėka aš matau Jo gailestingumą kiekvieną dieną. Tačiau pastaraisiais mėnesiais blogis tapo toks didelis, kad ukrainiečiams esmė jau nėra vien Mortos nepasitenkinimas tuo, kad žmogui lemta numirti. Mano miestas kasdien bombarduojamas, daug moterų turėjo palikti savo namus, neteko savo šeimos, matė, kaip jų vyrai išeina į karą. Jos bijo, kenčia, išgyvena neapykantą. Dabar vykstant Mariupolio apgulčiai, yra moterų ir vaikų, kurie miršta iš bado, buvo sužeisti ar patiria didžiules kančias. Jie palaidoti gyvi. Yra taip tarsi Mortos patirtis man siūlytų atsitraukti nuo savo tikrovės arba tenkintis atsiminimu apie Kristų. Ukrainos išgyvenama patirtis dabar ne Mortos, o Kristaus, kuris šaukė ant kryžiaus: „Mano Dieve, mano Dieve, kodėl mane apleidai?“ Ir daugelis iš mūsų žino, kad jis nebuvo apleistas, nes mes pažįstame prisikėlusį Kristų. Bet kaip galime gyventi šiandien, kai blogis tiek viską užvaldo, kad jame net Kristui buvo sunku įžvelgti Tėvą?“

Lepori. Žinoma, būtent šis klausimas, būtent ši žinia mane labiausiai provokuoja. Turiu pasakyti, kad rengiant Pratybas manęs nė akimirksniu nepašalino – šiam karui prasidėjus mes visi ją jaučiame. Ir toji širdgėla iš esmės vienaip ar kitaip įkvėpė visas šias Pratybas – juk jokios patirties neišvengia išgyventi tuo pačiu nepagalvojant ir apie tai, nepasidalijant šia tragedija, šiuo laiko tarpsniu, kuriuo mirtis ir blogis atrodo laimėtojais. Štai kodėl, būtent apie Ukrainą galvodamas, antrąją Pratybų pamoką būtinai norėjau užbaigti laivo sudužimą patiriančio Šventojo Pauliaus istorija, nes toks karas tikrai yra sudužimas ne tik Ukrainai ir ne tik Rusijai, bet ir Europai, visam pasauliui. Tai dūžtantis žmonijos laivas visomis šio žodžio prasmėmis: ir žmonių, ir žmogiškumo, ir žmonijos kaip visų šiandien šioje žemėje gyvenančių žmonių. Ir todėl tai man padėjo pamatyti, kaip šv. Paulius išgyveno tą laivo sudužimą. Žinoma, šventasis Paulius savo bendražygiams pasakė: „Laivo neišgelbėsime“, ir tai mane labai paskatino susimąstyti, nes tokiam faktui negalime pasipriešinti. Jis priduria: „Bet jūsų gyvybės bus išgelbėtos“.⁹⁹ Ir kad tai parodytų šventas Paulius – neįtikėtina! – ima duoną, dėkoja, ją laužo ir valgo: švenčia Eucharistiją čia pat skęstant laivui, tai yra, patvirtina tikrojo Kristaus buvimą čia pat, skęstant laivui. Taip vėl ir vėl patvirtinamas Kristus yra tas, kurio mums vienintelio reikia – Mortos Kristus, bet tai nukryžiuotasis Kristus, prisikėlęs iš numirusių, Kristus, kuris nusileido (kaip sako mūsų draugė) į pačias

⁹⁹ Žr. aukščiau, p. 61.

žmogaus gelmes, kuriose neviltis besišaukianti Dievo. Jėzus norėjo nusi-
leisti iki pačių gelmių, į sudužimą patyrusio žmogaus pragarą, iki nevilties
taško, kuriame žmogus nusivilia Dievu. Ne Jis nusivylė Tėvu, o žmogus.
Jėzus nužengė priimti ir tos mūsų nevilties. Kaip priėmė mūsų mirtį, taip
priėmė ir mūsų nevilį. Todėl belieka tik mums patiems klausti savęs, kiek
mes suvokiame, kas Tas vienintelis reikalingas, pripildantis mūsų širdį, kas
iš tikrųjų yra tas žmogus, tariantis: „Aš esu prisikėlimas ir gyvenimas“ ir
kuris žada bei sako: „Kas mirs, tas gyvens“. Tai šis nukryžiuotas Kristus,
šis Kristus miršta už mus, ši begalinė Dievo meilė, kuri nenusišalina nuo
skęstančio pasaulio, ji nenusišalina, o yra jo viduje. Tai Jėzus kenčia šią
akimirką Ukrainoje, tai Jis miršta artimųjų apleistas, prievartaujamas mo-
teryse, tai Jis viską išgyvena. Ir mums lieka tik Jį atpažinti, viskas, ką galime
iš tiesų, tai tikrai atnaujinti savąjį „taip“ Jam ten, kur esam, gyvenime, kurį
gyvenam, kad Jis pasirodytų mūsų broliams ir seserims Ukrainoje, kad
pasirodytų visiems, net rusams, būtent kaip Tasai, kuris šią akimirką tai
išgyvena, tai patiria, yra skęstančiame laive su visais žmonėmis. Ir būtent
dėl to, kad Jis yra, šis laivo sudužimas įveikiamas, ir būtent todėl, kad Jis
yra, iš šios mirties prisikeliama, šis blogis nugalimas, neviešpatauja, negaus,
ir jau negavo, paskutinio žodžio.

Viena draugė man priminė, kad šiandien Takashi Paolo Nagai ir švento
Rikardo Pampurio mirties metinės: jie abu mirė gegužės 1 d. Apvaizdos
ženklas! Takashi Nagai (šiek tiek užsiminiau vakar), knygoje, kuriai para-
šiau įžangą ir kuri dėl redakcinių priežasčių dar nepasirodė – *Kas niekada
nemiršta*, tai jo autobiografija – aprašo (neįtikėtinas liudijimas!) sceną, kai
bomba sugriovė viską, ir jis regi visą savo gyvenimo sunaikinimą: jo žmona,
jo darbas, jo studentai, jo universitetas, jo miestas, jo bažnyčia – viskas,
viskas sunaikinta. Ten tą akimirką jį ištinka neviltis, o paskui tarsi regėji-
mas, jis girdi Jėzų jam tariantį: „Dangus ir žemė praeis, bet mano žodžiai
nepraeis niekada“, tai yra, Jėzus suteikia jam tikrumo, kad Jis laimi, kad
Jis nemiršta niekada. Nuo tos akimirkos jis pasirenka gyventi tik vardan
to, kas niekada nemiršta, tai yra dėl Kristaus, o paskutinius savo gyvenimo
metus praleis sirgdamas (tą jūs žinote, skaitėte), su džiaugsmu, tikėjimu
teigdamas tai, kas niekada nemiršta, Kristų, kuris yra prisikėlimas ir gy-
venimas. Tą jis teigia įvairiais būdais: rašydamas, bendraudamas su savo
dviem vaikais, susitikinėdamas su daugybe žmonių, aukodamas savo ligą.
Viskuo jis tvirtins vieną tiesą – tai, kad Kristus yra prisikėlimas ir žmogaus
gyvenimas ir kad tai niekada nemiršta, kad ir koks laivo sudužimas ištiktų.
Tai štai, mums tenka atsakomybė išgyventi tai kartu su mūsų broliais ir
seserimis Ukrainoje, tariant šį „taip“ Kristui, kuris niekada nemiršta, kurio
dėka mirtis ir blogis niekada nelaimi.

Akistatoje su šia mūsų draugės iš Ukrainos žinute, aš nesiekiu pateikti atsakymo: aš ją tik noriu priimti. Sakau, kad noriu ją priimti taip ir išgyventi taip kaip žinią, kuri šiek tiek taps užduotimi, kurią šios Pratybos man paveda, kuria aš turiu gyventi, gyvendamas savo gyvenimą. Negaliu, negalime gyventi nesuvokdami šio šauksmo, kurį mums perdavė mūsų draugė. Tai viskas.

Prosperi. Ačiū, širdingai ačiū! Turėsime laiko vėl prie šių dalykų sugrįžti.

Sukalbėkime *Regina Caeli*.

GAUTI PRANEŠIMAI

Brangieji,

Kasmetinių pratybų proga noriu jums visiems tarti žodį. „Kristus, gyvenimo gyvenimas“, kaip mus mokė Dievo tarnas monsinjoras Luigi Giusani, yra mūsų tvirtybės šaknis. Niekas, net mūsų trapumas, šios savybės negali pakeisti. Taigi nuolankiai melskime naujų akių, kad pamatytume Jį savo gyvenimuose ir savo santykiuose. Prašykime Mergelės šį gegužės mėnesį širdies paprastumo, kad atpažintume susitikimo dovaną ir iš jos kylančią užduotį: mylėti judėjimą, Bažnyčią ir perteikti jos grožį.

Laiminu Jus Viešpatyje.

J.G.E. kardinolas Angelo Scola

Milano arkivyskupas emeritas

IŠSIŪSTOS TELEGRAMOS

Jo Šventenybei Popiežiui Pranciškui

Jūsų Šventenybe,

daugiau nei 40 000 žmonių iš 94 šalių, grupėmis prisijungusių vaizdo ryšiu dalyvavo kasmetinėse CL brolijos pratybose, mąstydami apie „Kristų, gyvenimo gyvenimą“. Tokie, kokiais esame, padedami tėvo Mauro-Giuseppe Lepori – dovanojusio mums asmeninį savo, Kristaus pagauto ir atmainyto žmogaus, liudijimą – žvelgėme į Jėzų ir leidomės traukiami Jo, prisijungusio prie mūsų šioje pasaulio suvienytoje draugijoje kartu su žmonėmis, nusprendusiais sekti Kristumi, vieninteliu, mums reikalingu gyvenime, visapusišku atsaku į mūsų išgyvenamą laimės, taikos, brolybės, grožio ir gyvenimo pilnatvės reikmę.

Šiomis dienomis pasigilinome į savo Brolijos prasmę, ištikimi charizmai, kurią Dvasia suteikė tėvui Giussaniui – čia galime patvirtinti, kad Kristus yra Viskas žmogaus širdžiai, pamatas draugystei, kuri be Jo neįmanoma ir kurios dėka ir mes galime tarti: „*Kristus, tai mano gyvenimo gyvenimas*“ (don Giussani).

Širdimis kupinomis dėkingumo už Jūsų apaštališkąjį palaiminimą, nuolat trokšdami, kad mūsų tikėjimą sutvirtintų Petras, prašome Jūsų pasitelkti mus taip, kaip jums atrodo tinkama, kad galėtume bendradarbiauti Kristaus išganymo darbe, suvokdami, kad krikščionybę perduoda ne prozelitizmas – tiek daug kartų tą mums priminėte! – bet trauka.

Jausdamiesi atsakingesni už mūsų vienybę kiekvieno sutikto žmogaus širdžiai ir gaivinami Artimo meilės, kuri viską atnaujina, toliau meldžiamės už Jus – nepajudinamą gyvojo Kristaus liudytoją ir šiuo karo metu vienintelį tikros taikos šaltinį.

Davide Prosperi

Jo Šventenybei Popiežiui emeritui Benediktui XVI

Jūsų Šventenybe,

CL brolijos pratybų metu, kuriose vaizdo ryšiu dalyvavo daugiau nei 40 000 žmonių iš viso pasaulio, išgyvenome susitikimo su gyvuoju Kristumi patirtį. Tėvo Mauro-Giuseppe Lepori meditacijos tema „Kristus, gyvenimo gyvenimas“ (don Giussani) mums padėjo pažvelgti į Kristų, ateinantį pasitikti mūsų žmogiškumo, kuriam reikalingas tik Jis, Vienintelis. Jo draugijoje galime leistis į žmogišką kelionę judėjimo, Bažnyčios ir pasaulio labui.

Melsdami Dievo Motinos, kad pripildytų Jūsų dienas ramybe ir džiaugsmu, prašome Jūsų maldos už mūsų Brolijos kelionę.

Davide Prosperi

J.G.E. kardinolui Kevin Joseph Farrell

Pasauliečių, šeimos ir gyvybės dikasterijos prefektas

Garbiausioji Eminencija,

Comunione e Liberazione brolijos dvasinėse pratybose dalyvavo daugiau nei 40 000 žmonių, prisijungusių nuotoliniu ryšiu iš viso pasaulio, kad apmąstytų temą: „Kristus, gyvenimo gyvenimas“, tėvo Giussani teiginį. Į jį šių meditacijų metu gilinosi tėvas Mauro-Giuseppe Lepori, teikdamas paliudijimą, kad susitikimas su Kristumi yra naujumo patirtis, keičianti būtį tiems, kas priima Jį ir seka Juo kaip vieninteliu gyvenime reikalingu.

Kelionę tęsiame trokšdami prisiimti vis daugiau atsakomybės už charizmą, atiduodami į Petro rankas viską, kuo mes esame per malonę, kad tai sutvirtintų mūsų tikėjimą ir kad savo medžiagiška būtimi bendradarbiautumėme su Bažnyčios gyvenimu, vilties ženklų visiems broliams žmonėms.

Prašydami melstis už mūsų kelionę, tikime, kad Dievo Motina globos Jūsų darbą palydint kelyje tikinčiuosius pasauliečius.

Davide Prosperi

*J.G.E. kardinolui Gualtiero Bassetti
Italijos vyskupų konferencijos pirmininkui*

Garbiausioji Eminencija,

daugiau nei 40 000 žmonių visame pasaulyje – didžioji dalis iš Italijos – dalyvavo kasmetinėse CL brolijos dvasinėse pratybose, kurios ir šiais metais buvo surengtos vaizdo ryšiu. Tema: „Kristus, gyvenimo gyvenimas“ (don Giussani) leido mums, vadovaujant meditacijas vedusiam tėvui Mauro-Giuseppe Lepori, pagilinti savo suvokimą, kad Kristus mums būtinas gyvenime ir kad tik Jo buvimas dabar atsako į begalinę mūsų širdies reikmę.

Ištikimi gautai charizmai ir glaudžiu saitų siejami su Petru, mes toliau tęsiame savo kelionę, pasinėrę į Italijoje esančios Bažnyčios gyvenimą ir bendradarbiaujame perteikdami tikėjimą visiems, kuriuos sutinkame ir kurie net nesąmoningai laukia susitikimo su Tuo, kuris pripildo gyvenimą džiaugsmu ir taika.

Melsdamiesi už Jūsų asmenį, prašome, kad ir toliau savo tėviška meile lydėtumėte mus šioje kelionėje.

Davide Prospero

*J.G.E. kardinolui Angelo Scolai
Milano arkivyskupui emeritui*

Brangiausias Angelo,

dėkodami už tavo žinią, šiomis Pratybų dienomis priėmėme savin tylą vėl reiškiantis „Kristui, gyvenimo gyvenimui“, mums atsivėrusiam tėvo Mauro liudijimu ir per jo „taip“ išstartą būties įvykiui, kuris kviečia gyventi taip kaip gyvena jis ir taip kaip Jėzus. Ir ačiū, kad priminėtė mums, kad joks trapumas negali atimti nuolankaus tikrumo: Jis visko ir visų akivaizdoje yra mūsų tvirtybės pagrindas.

Melsdamiesi Dievo Motinai už tave, prašome, kad visą Broliją priimtum į savo širdį.

Davide Prospero

MENAS MŪSŲ DRAUGIJOJE

Parengė Giovanna Parravicini

(klasikinės muzikos ištraukų klausymąsi pradžioje ir pabaigoje
lydėjusių atvaizdų iš dailės istorijos skaitymo vadovas)

„Per meną ateina atbalsis iš amžinybės“ – tą 1994 m. Brolijos dvasinėse pratybose mums priminė tėvas Giussani. Nedaug kitų meno formų mums taip tiesiogiai patvirtina ši teiginį kiek ikona – langas, atsiveriantis į begalybę. Šis matymą ugdantis kelias pradžioje yra išganyto istorijos priminimas, o toliau veda artyn prie gerojo Paslapties veido – tai gyvenimo tikslas – kontempliavimo.

1. *Dievo Motinos nekaltasis prasidėjimas*, 1294–1295, freska, Šiaurės Makedonija, Ohridas, Panagia Peribleptos
2. *Dievo Motinos nekaltasis prasidėjimas*, XVIII a., Rusija, Soligalič muziejus (Kostroma)
3. *Dievo Motinos nekaltasis prasidėjimas*, XVII a., Rusija, Archangelsko dekoratyvinės dailės muziejus
4. *Dievo Motinos gimimas*, 1314, Serbija, Studenicos vienuolynas
5. *Dievo Motinos gimimas*, XVI a., Rusija, Maskva, Vorobjovo kolekcija
6. *Marijos įvesdinimas į šventyklą*, XVI a., Rusija, Vladimiro–Suzdaliao dailės muziejus
7. *Marijos įvesdinimas į šventyklą*, XIV a., Rusija, Novgorodo mokykla, Sankt Peterburgas, Rusijos valstybinis muziejus
8. *Apreiškimas Mergelei Marijai*, Ustjugas, XII a., Rusija, Maskva, Valstybinė Tretjakovo galerija
9. *Apreiškimas Mergelei Marijai*, XV–XVI a., Rusija, Vladimiro–Suzdaliao dailės muziejus
10. *Apreiškimas Mergelei Marijai*, XVI a., Rusija, Vladimiro–Suzdaliao dailės muziejus
11. Dionisijus, *Marijos apsilankymas pas Elžbietą*, 1502 m., freska, Rusija, Feraponto vienuolynas, Dievo Motinos Gimimo bažnyčia
12. *Kristaus gimimas*, 1192, Kipras, Lagoudera
13. *Kristaus gimimas*, 1410–1430, Rusija, Rubliovo dirbtuvės, Maskva, Valstybinė Tretjakovo galerija
14. Andrejus Rubliovas, *Arkangelas Mykolas* (iš *Deesis* Zvenigorode), 1410–1420, Rusija, Maskva, Valstybinė Tretjakovo galerija

15. *Dievo Motina Odigitrija*, 1260–1270, Serbija, Chilandari vienuolynas, Atonas
16. *Dievo Motina Odigitrija*, IX–XIII a., Gruzija, Tbilisis, Amiranašvilio nacionalinis dailės muziejus
17. *Dievo Motina Odigitrija*, XIV a., Šiaurės Makedonija, Ohridas, Ikonų galerija
18. Švelnumo Dievo Motina, XVI a., Rusija, Vladimiro–Suzdaliao dailės muziejus
19. *Dievo Motina Arakiotissa*, XII a., Kipras, Lagoudera
20. *Jėzaus pristatymas šventykloje*, XII a., Kipras, Lagoudera
21. *Jėzaus paaukojimas šventykloje*, XV–XVI a., Rusija, Novgorodo mokykla, Novgorodo valstybinis architektūros ir dailės muziejus
22. *Jėzaus paaukojimas šventykloje*, XVII a., Rusija, Jaroslavis, Meno muziejus
23. *Jėzus tarp mokytojų*, XV–XVI a., Rusija, Novgorodo mokykla, Novgorodo valstybinis architektūros ir dailės muziejus
24. *Jėzus tarp mokytojų*, XVI a., Rusija, Pskovo muziejus
25. *Viešpaties krikštas*, XV–XVI a., Rusija, Novgorodo mokykla, Novgorodo valstybinis architektūros ir dailės muziejus
26. *Viešpaties krikštas*, 1408, Rusija, Maskvos mokykla, Sankt Peterburgas, Rusijos valstybinis muziejus
27. Šv. Jonas Pirmtakas ir jo gyvenimo scenos, XVI a., Rusija, Rostovo muziejus
28. *Kristus Visavaldis*, 1260–1270, Serbija, Chilandari vienuolynas, Atonas
29. *Kristus Visavaldis*, 1192, Kipras, Panagia Araka bažnyčia, Nikosijos Bizantijos muziejus
30. *Kristus Visavaldis*, XIII–XIV a., Gruzija, Šv. Jurgio bažnyčia, Svipi kaimas
31. Andrejus Rubliovas, *Išganytojas* (iš *Deesis* Zvenigorode), 1410–1420, Rusija, Maskva, Valstybinė Tretjakovo galerija
32. Teofanas graikas, *Atsimainymas*, C.1403, Rusija, Maskva, Valstybinė Tretjakovo galerija
33. *Atsimainymas*, 1470–1480, Rusija, Novgorodo mokykla, Novgorodo valstybinis architektūros ir dailės muziejus
34. *Kristus Visavaldis*, VI a., Egiptas, Sinajaus kalno Šv. Kotrynos vienuolynas
35. *Lozoriasus prisikėlimas*, XV–XVI a., Rusija, Novgorodo mokykla, Novgorodo valstybinis architektūros ir dailės muziejus

36. Įžengimas į Jeruzalę, XV–XVI a., Rusija, Novgorodo mokykla, Maskva, Privati kolekcija
37. Įžengimas į Jeruzalę, apie 1430, Rusija, Novgorodo mokykla, Maskva, Valstybinė Tretjakovo galerija
38. *Kojų plovimas*, 1509, Rusija, Novgorodo mokykla, Novgorodo valstybinis architektūros ir dailės muziejus
39. *Paskutinė vakarienė*, XVI a., Rusija, Rostovo–Suzdaliao mokykla, Maskva, Valstybinė Tretjakovo galerija
40. *Apaštaly bendrystė*, 1520–1530, Rusija, Maskva, Privati kolekcija
41. *Kančios scenos (Paskutinė vakarienė, kojų plovimas, malda sode, Judo išdavystė)*, XV–XVI a., Rusija, Novgorodo mokykla, Novgorodo valstybinis architektūros ir dailės muziejus
42. *Kančios scenos (Kristaus nuplakimas, Kristaus išjuokimas, Kopimas į Kalvariją, Nukryžiuavimas)*, XV–XVI a., Rusija, Novgorodo mokykla, Novgorodo valstybinis architektūros ir dailės muziejus
43. *Kopimas į Kalvariją*, C. 1497, Rusija, Maskva, Rubliovo muziejus
44. *Išganytojas (acheropita)*, XII a., Rusija, Maskva, Valstybinė Tretjakovo galerija
45. *Nukryžiuavimas*, XI–XII a., Gruzija, Svipy kaimas
46. *Nukryžiuavimas*, 1208–1209, Serbija, Studenicos vienuolynas
47. Dionisijus, *Nukryžiuavimas*, 1500, Rusija, Maskva, Valstybinė Tretjakovo galerija
48. *Nuėmimas nuo kryžiaus*, XV a., Rusija, Šiaurės mokykla, Maskva, Valstybinė Tretjakovo galerija
49. *Kristaus apraudojimas*, 1164, Šiaurės Makedonija, Gorno Nerezi, San Panteleimono bažnyčia
50. *Kristaus apraudojimas*, apie 1140, Rusija, Pskovas, Mirož vienuolynas
51. *Nužengimas į pragarą su šventaisiais*, XV a., Rusija, Pskovo mokykla, Pskovo valstybinis architektūros ir dailės muziejus
52. *Nužengimas į pragarą*, 1502, Rusija, Dionizo dirbtuvės, Sankt Peterburgas, Rusijos valstybinis muziejus
53. *Nužengimas į pragarą*, XIV a., Rusija, Maskvos mokykla, Maskva, Valstybinė Tretjakovo galerija
54. *Miroforės prie kapo*, iki 1228 m., Serbija, Mileševas
55. *Miroforės prie kapo*, apie 1140, Rusija, Pskovas, Mirož vienuolynas
56. *Lozorias prikėlimas*, XV–XVI a., Rusija, Novgorodo mokykla, Novgorodo valstybinis architektūros ir dailės muziejus
57. *Tomo netikintysis*, XVI a., Rusija, Archangelsko dekoratyvinės dailės muziejus

58. *Kristaus žengimas į Danguį*, 1410–1420, Rusija, Rubliovo dirbtuvės, Maskva, Valstybinė Tretjakovo galerija
59. *Kristaus žengimas į Danguį*, 1542, Rusija, Novgorodo mokykla, Novgorodo valstybinis architektūros ir dailės muziejus
60. *Lozoriaus prikėlimas*, XV–XVI a., Rusija, Novgorodo mokykla, Novgorodo valstybinis architektūros ir dailės muziejus
61. *Dievo Motinos užmigimas*, 1263–1268, Serbija, Sopočani
62. *Dievo Motinos užmigimas*, 1470–1480, Rusija, Novgorodo mokykla, Novgorodo valstybinis architektūros ir dailės muziejus
63. *Meilingoji Dievo Motina*, XVI a., Rusija, Vladimiro–Suzdaliao dailės muziejus
64. *Vladimiro Meilingoji Dievo Motina*, XII a., Bizantija, Maskva, Valstybinė Tretjakovo galerija
65. *Dievo Motina (Besimeldžiančioji)*, apie 1224, Rusija, Maskva, Valstybinė Tretjakovo galerija
66. Dionisijus, *Dievo Motina Odigitrija*, 1482, Rusija, Maskva, Valstybinė Tretjakovo galerija
67. *Visų šventųjų sinaksija*, XVI a., Rusija, Rostovo muziejus
68. Andrejus Rubliovas, *Trejbė*, 1425–1427, Rusija, Maskva, Valstybinė Tretjakovo galerija

Turinys

POPIEŽIAUS PRANCIŠKAUS ATSIŪSTA ŽINUTĖ 3

Balandžio 29 d., penktadienio vakaras

IŽANGINIS SVEIKINIMAS 5

IŽANGA – „*Reikia tik vieno*“ 10

Balandžio 30 d., šeštadienio rytas

PIRMOJI MEDITACIJA – *Gimti iš susitikimo, augti sekime* 21

Balandžio 30 d., šeštadienio popietė

ANTROJI MEDITACIJA – *“Mokytojas atėjo ir šaukia tave”* 43

Gegužės 1 d., sekmadienio rytas

ASAMBLĖJA 63

GAUTI PRANEŠIMAI 81

IŠSIŪSTOS TELEGRAMOS 82

MENAS MŪSŲ DRAUGIJOJE 85

